Dzisiaj 16 stron

Wydanie wieczorne

Cena 20 groszy

KURJER POZNANSKI

wychodzi dwa razy dziennie

w wydaniu porannem i wydaniu wieczornem, — w niedziele i święta tylko wydanie poranne, — natomiast w dni poświąteczne tylko wydanie wieczorne.

Odpowiedzialni kierownicy działów: kultury i sztuki Witold Noskowski, gospodarczego i giełdowego dr. Marjan Chełmikowski, wiadomości potocznych Wiktor Ujma, za inne działy odpowiada Antoni Konieczny, za ogłoszenia i reklamy Antoni Leśniewicz, wszyscy w Poznaniu.

Dyrektor wydawnictwa: Roman Leitgeber

Wydawnictwo Sp. Akc. Drukarnia Polska w Poznaniu, św. Marcin 70

Redaktor naczelny: Dr. Marjan Seyda

Nr. 382

Poznań, czwartek dnia 21 sierpnia 1930

Rok XXV

Poznań na straży granic zachodnich

Poznań dał wczoraj godną odpowiedź na zuchwałe zakusy nieodrodnych potomków Zakonu Krzyżackiego, wyciągających zaborczą dłoń po polskie ziemie zachodnie. Niewiele było doprawdy manifestacyj tak żywiołowych, a tak pełnych zarazem powagi i dyscypliny — jak manifestacja wczorajsza.

Jak dalece odczuwano potrzebę takiego zebrania, o tem świadczy fakt, że już na kwadrans przed oznaczonym terminem wielka sala Ogrodu Zoologicznego wypełniona była po brzegi. Napływające dalej tłumy zaległy także sąsiednie korytarze, a szereg osób musiało odejść, nie mogąc się już dostać do wnętrza. Przez cały czas zebrania panował nastrój wielkiego napięcia uczuciowego, a przemówień słuchano z niesłabnącą uwagą.

Fotografja powyższa przedstawia salę Ogrodu Zoologicznego, wypełnioną przez tłumy mieszkańców Poznania, którzy manifestowali wczoraj przeciw zakusom niemieckim na całość granic Rzeczypospolitej.

Zagajenie red. Tadeusza Powidzkiego

Zebraniu przewodniczył red. Tadeusz Powidzki, a w prezydjum zasiedli przedstawiciele władz Stronnictwa Narodowego i Młodych Obozu Wielkiej Polski. Zagajając zebranie, red. Powidzki w płomiennych słowach wskazał na odwieczne parcie Niemców na wschód i na obronę, jaką społeczeństwo polskie przeprowadzało wobec tego naporu w Wielkopolsce, na Pomorzu i Śląsku. Mówca podniósł wkońcu, że wypełniona po brzegi sala świadczy wymownie o wzburzeniu, wywołanem w społeczeństwie naszem przez mowę Treviranusa.

Jako pierwszy mówca zabrał głos przedstawiciel Pomorza, redaktor „Słowa Pomorskiego", poseł Stefan Sacha, witany burzą oklasków.

Przemówienie posła Stefana Sachy

Już się tak utarło tu, na ziemiach zachodnich, — mówił pos. Sacha — że społeczeństwo polskie rok rocznie musi zabierać głos w sprawie niemieckiej, by dać dowód swej czujności i ostrzec cały naród przed grożącem niebezpieczeństwem. Dzieje się to dlatego, że stosunek nasz do zachodniego sąsiada jest zagadnieniem odwiecznem, dziejowem i zawsze żywem.

Kto był nad morzem, temu nie trudno było zauważyć ciekawy obraz nieustannej walki wzburzonych fal morskich z brzegiem. Taki sam mniejwięcej przebieg ma walka z pruską zaborczością. I tak jak fala morska z szaloną wściekłością rzuca się na brzeg miałki i słaby, wyrywając z niego co się tylko da, by pochłonąć łup w swych głębiach, tak samo Niemcy uderzają z zaciętością w najsłabsze miejsca słowiańszczyzny, by rozedrzeć ją przemocą i zagarnąć to, co nam jest najdroższe. Fala niemiecka od dawien dawna rzuca się na nasz brzeg z całą wściekłością i pieni się i złości, że tak trudno musi z nami walczyć. Spieniona, przeskakuje niekiedy oporne tamy narodowe, tworząc w naszym organiźmie wielkie jeziora niemieckie w postaci Prus Wschodnich, Łodzi, osad, kolonij niemieckich itd.

Jest coś odwiecznie morskiego w tem naszem zmaganiu się z Niemcami. Fala niemiecka coraz silniej uderza o brzeg polskiego narodu, a zwłaszcza o wybrzeże Pomorza, bo tam leży nasza przyszłość i potęga. Nie trzeba zapominać, żeśmy nieraz mieli ten brzeg zabezpieczony, mocny. Ilekroć polskość na tym brzegu była silna, zawsze mogliśmy patrzeć śmiało i pewnie w naszą przyszłość. Po Grunwaldzie umocniono i utrwalono unję Polski z Litwą. Ale gdy społeczeństwo odwróciło się od zachodu, szukając gdzieś na wschodzie łatwych zdobyczy — niebezpieczeństwo znowu stanęło w całej grozie. Zaniedbania na zachodzie skończyły się rozbiorem.

Próbowali Niemcy ekspansji w różnych kierunkach. Fala niemiecka uderzała o brzegi wszystkich państw. Brzeg francuski, belgijski i angielski okazał się za mocny, przeto z tem większą wściekłością fala germańska zawróciła, by uderzyć na wschód, na Polskę. Dla nas pewne jest, że im mniej zdobędą Niemcy na zachodzie, tem więcej uderzać będą na Polskę. O tem dziś każdy wiedzieć powinien, albowiem niebezpieczeństwo zbliża się i potęguje.

Gdy najsilniejszemu nawet człowiekowi włożymy do krtani kamyczek lub ziarno grochu, to zacznie się dusić i wkrótce umrze. Do naszej krtani oddechowej, do naszego gospodarczego przewodu oddechowego, włożono nam już nie ziarnko, lecz korek. Korkiem tym jest Gdańsk, który wstrzymuje nam oddech. A gdy zaczęliśmy budować sobie nowy przewód oddechowy w postaci Gdyni, — to Niemcy rozpoczynają krzyczeć i wołać o „niebezpieczeństwie polskiem".

Dzisiaj każdy sobie już uświadomić powinien, że Pomorze jest kluczem wielkości Polski. Trzeba nam tej dzielnicy pilnować, jak oka w głowie. Jest ona polską i nadal zostać musi przy Polsce. Spotykamy dzisiaj ludzi, którzy załogą bastjonu pomorskiego traktują zgóry. — Ona taka szorstka — mówią — nawet ordynarna. Tym ludziom trzeba przypomnieć, że żołnierz na polu walki nie ma czasu na studjowanie przepisów wysokiej „etykiety". Społeczeństwo pomorskie w odwiecznej swej walce z pruską nawałą potrzebuje pomocy, otuchy, a nie drwinek.

Wiele wśród nas jest ludzi, którzy mierzą patrjotyzm gramatyką. Dla nas jest to niedorzeczność. W takim razie Radka-Sobelsohna moskiewskiego, doskonale władającego językiem polskim, musielibyśmy również nazwać... patrjotą polskim.

O prawdziwości patrjotyzmu decyduje wola. Można mówić poszarpanym językiem, najważniejsza rzecz: chcieć być Polakiem.

Ciężka jest walka z Niemcami wobec zaognionych stosunków wewnętrznych. Ale winni oni wiedzieć, że wiek XVIII już się powtórzyć nie może. Naród polski będzie bronił swych granic do ostatniej kropli krwi. W chwili niebezpieczeństwa zginąć muszą wszelkie waśni polityczne, a zdrowy instynkt narodowy powiedzie nas do wspólnego „fontu walki".

Gdyby przyszło do konfliktu z Niemcami pierwszy atak będzie skierowany na Pomorze. Chcą oni nam odebrać tę ziemię za wszelką cenę. Krzyczeli dawniej Niemcy, że Polska jest państwem sezonowem. Ciągle zawracali tem głowę całemu światu i choć teraz już tak nie mówią, bo widzą jak się rozrastamy, jak potężniejemy, ale szczerze pragną w duszy nazwać nas tem mianem.

„Losy przyszłej Europy — jak twierdzi Paweł Boucour — będą się rozstrzygały nie nad Renem lecz w Polsce", bo ona jest sklepieniem Europy. A my powinniśmy jeszcze dodać, że Pomorze jest sklepieniem Polski. Jasny stąd powinni wszyscy wysunąć wniosek, że jeśli Niemcy sprowokują konflikt z Polską, to powstanie nowa zawierucha wojenna i ponownie rozleje się krew w całej Europie.

Niemcy są w swej taktyce wytrwali. Ostatnie wystąpienie Treviranusa nie jest żadną nowością. To samo mówili nam dawniej: socjalista Breitscheid, dr. Schacht, min. Stresemann, hr. Westarp, br. Reventlow, min. Curtius i wielu innych. Teraz jednak wypady niemieckie są coraz ostrzejsze.

A w jakiem położeniu znajduje się polskie społeczeństwo w obliczu niebezpieczeństwa? W r. 1929 pisał słynny Hans Delbrück (dziś już nieżyjący): — „Niemcy nie są już w defensywie, lecz w ofensywie... Teraz położenie jest takie, że obrońcy Niemiec mówią, a oskarżyciele milczą".

Jeżeli to powiedzenie zastosujemy do polskich warunków, to zobaczymy, że dzisiaj „mówią" ci, co z Niemcami zawierali przymierze, a przymusowo „milczą" ci, co przeciw nim walczyli. jak: Dmowski, Seyda, Paderewski, Haller itd. — Nie mają oni żadnego wpływu na bieg urzędowej polityki polskiej, zostali bowiem od niej odsunięci.

Ale i czynniki rządowe milczą. Nie mówią, jaką drogą chcą Polskę prowadzić w nieznaną przyszłość. Również i tzw. obóz rządowy albo milczy, albo też ujawnia tak ogromną rozbieżność w poglądach na politykę polsko - niemiecką, że trudno coś z tego wywnioskować. Ludzie skupieni około „Kurjera Wileńskiego" marzą nadal o federacji polsko - ukraińsko-białorusko-litewskiej, a konserwatywny poseł sanacyjny Mackiewicz stawia program: Pomorze za Litwę. — Nie wspominamy o obłędnych pomysłach Wład. Studnickiego, lecz mała wzmianka należy się polityce p. Teski, który rozpoczął „współpracę" z Niemcami przeciw innym Polakom.

Tego rodzaju rozbieżności nie mogą wpływać dodatnio i budująco na ogólne poczucie narodowe Polaków. A dodajmy do tego, że w r. 1926 min. Piłsudski pozwolił sobie powiedzieć, że „Polska nie umie sobie dać rady nawet z temi granicami, jakie posiada", — Czy takie wynurzenia mogą mieć inny skutek, niż ośmielać Niemców do ataku na te granice, z któremi Polska (jak twierdził p. Piłsudski) „nie umie sobie dać rady"?

Przecież ten chaos poglądów i te wywody o bezradności Polski w stosunku do własnych granic — muszą budzić zaborcze łakomstwo u wrogów, a osłabiać wiarę i spoistość społeczeństwa polskiego. A gdy jeszcze przypomnimy sobie, że obóz sanacyjny za najgłówniejsze zadanie uważa prowadzenie walki na „froncie wewnętrznym", gdy spojrzymy na rozbijanie i niszczenie starych, zasłużonych organizacyj społecznych (Sokół, T. C. L., Stowarzyszenie Młodzieży Katol. itd.), to otrzymamy wprost przerażający obraz osłabienia i rozmielania „frontu zachodniego", co wyjść może tylko na korzyść wroga, który wykazuje w stosunku do nas coraz większą napastliwość i zarazem jednolitość działania.

Ten stan rozbicia polskiego musi się zmienić. Trzeba zrobić porządek w głowach i stworzyć wspólny program polityki bałtyckiej i zachodniej, obowiązujący wszystkich Polaków. Trzeba się uczyć walczyć i chodzić razem przynajmniej na tym odcinku polskich zagadnień. Ale równocześnie należy z całą szczerością stwierdzić: Pójdziemy do wspólnego „frontu walki" z niemczyzną, ale nie dopuścimy, ażeby ten „front walki" zamienić na „front poddaństwa" pod batem „pierwszej brygady". My chcemy walczyć, wzywamy do walki, ale nie pozwolimy, ażeby zagadnienie walki z niemczyzną miało się stać tętnicą, zapomocą której prowadzonoby nas — zamiast do walki — na podwórze bankrutującej sanacji.

Mówi się dzisiaj wiele o Pomorzu. Cieszy nas to bardzo. Wolelibyśmy jednak, ażeby dla tego Pomorza więcej działano. Wskażemy na jeden szczegół: Pomorze płaci (po Warszawie i po Łodzi) najwyższe stawki podatku obrotowego, wyższe niż Wielkopolska. A któż mógłby powiedzieć, że jest tam wielki przemysł i handel? — I dlatego rozważni obywatele pomorscy skarżą się: Cóż nam pomogą te małe kredyty, jakich nam się niekiedy udziela, jeżeli je zwracamy w postaci wysokich podatków, a ponadto opłacać musimy odsetki od owych kredytów? — Niechaj ten szczegół świadczy o tem, że na Pomorzu trzeba bardzo wiele zmienić, ażeby czyny dostosować do pięknych słów.

Mimo to wierzymy, że zdrowy in-

Powieść **Ossendowskiego**
„Biały kapitan“ znalazła setki tysięcy czytelników.

stynkt narodu pokona wszystkie trudności wewnętrzne i zewnętrzne. Albowiem piękne słowa poety pomorskiego, Hieronima Derdowskiego, znajdują coraz szersze zrozumienie w całym kraju wszerz i wzdłuż. Oby się stały naprawdę podstawą wiary i czynów narodowych:

Czujce tu ze serca toni
Skład nasz apostolsci:
Niema Kaszub bez Polonii,
A bez Kaszub Polsci.

Przemówienie posła Sachy przerywano ustawicznie burzliwemi oklaskami, a na końcu zgotowano mówcy owację — poczem długo jeszcze manifestowano na rzecz ziemi pomorskiej i morza polskiego.

Jako drugi mówca zabrał głos red. Ryszard Piestrzyński.

Przemówienie red. Ryszarda Piestrzyńskiego

Na wstępie mówca wskazał, że jeżeli nasza polityka zagraniczna i wewnętrzna doprowadziła do tak ujemnych następstw, o jakich mówił poseł Sacha, to należy sobie śmiało i otwarcie powiedzieć, że są temu winni nietylko Niemcy i nietylko polityka p. Brianda, ale że jest to również skutek własnych naszych błędów. Nie chcemy nikomu dokuczać, ale pragniemy, przez uświadomienie sobie tych błędów, dążyć do naprawy sytuacji, która jest do naprawienia, o ile tylko stosować będziemy wobec Niemców i w kraju odpowiednią politykę.

Kto znał dzieje stosunków polsko-niemieckich, wiedział, że taką, a nie inną będzie polityka Rzeszy wobec Polski. Wystąpienie oficjalne Niemiec przeciw naszym granicom było oddawna zapowiadane przez obóz narodowy. Podawaliśmy nawet ścisłą datę tych wystąpień, dowodząc, że nastąpią one po ewakuacji Nadrenji. Domagaliśmy się, aby w przewidywaniu tego faktu rząd przedsięwziął zgóry odpowiednie kroki i był gotów na odparcie ataku. Wszystkie te przestrogi niestety sprawdziły się. Były one jednak przez czynniki urzędowe lekceważone. Gdy posłowie i senatorowie narodowi zwracali stale i systematycznie p. Zaleskiemu uwagę na doniosłość okupacji Nadrenji dla Polski, polski minister spraw zagranicznych w końcu ze zniecierpliwieniem oświadczył, że nie należy tej okupacji przeceniać. W nagrodę za to potraktowano go w upokarzający sposób na konferencji haskiej w roku zeszłym, a dziś przyszły mowy p. Treviranusa.

Obóz rządowy, pochłonięty walką wewnętrzną, sprawą naszych stosunków z Niemcami się nie zajmował. Nasza oficjalna propaganda zagraniczna zajęta była więcej wydawaniem panegiryków na cześć Piłsudskiego, których nikt tam nie czytał, niż obroną państwowych interesów Polski. Dzięki temu propaganda niemiecka mogła się rozwinąć nawet we Francji. Rząd polski milczał. Obecnie twierdzi się, że milczenie to było genjalną taktyką, bo miało doprowadzić do przemilczenia sprawy przez cały świat... Lecz u nas często głupstwo tłumaczone jest jako genjalne posunięcie, jak i szaleńcy często uważani są za genjuszów (śmiech). Polska dyplomacja na wszelki zarzuty nieczynności odpowiadała w sposób płytki, że wystarała się przecież dla Polski o ambasady....

Skutki milczenia Polski nie dały na siebie długo czekać. Rozzuchwaliły one Niemcy w zajadłych atakach na nasz kraj. Doprowadziły do tego, że sprawę zmiany granic w takiej, lub innej formie roztrząsano nawet we Francji. Wielu naszych najlepszych przyjaciół zaczęło wreszcie wątpić, czy Polska zdecydowana jest do obrony swoich posiadłości. Powiedziano, że prowadzimy politykę „pogardliwej flegmy“ wobec nieustających żądań niemieckich, gdy tymczasem w myśl zasady Machiavella stale powtarzane żądania stają się prawami.

Nieufność, jaką zaczęła budzić polska polityka zagraniczna w szeregach naszych przyjaciół, uzasadniały nasze ciągłe ustępstwa wobec Niemiec. Mówią, że gdy p. Zaleski obejmował władzę, oświadczył, iż należy przewietrzyć ministerjum spraw zagranicznych z ducha Locarna. Tymczasem dziś duch ten jest tam tak zakorzeniony, jak nigdy. Nie wiemy, jakie są osobiste poglądy p. Zaleskiego, którego w nienormalnych warunkach, w jakich żyjemy, trudno za wszystko czynić odpowiedzialnym, ale niewątpliwie polityka porozumienia z Niemcami dogadzała pewnym wpływowym sferom, które, chcąc rozwijać ekspansję na Wschodzie, pragną mieć za wszelką cenę zgodę z Niemcami, na zachodzie. I stąd zrodziła się słynna umowa likwidacyjna, którą lepiej nazwać kapitulacyjną, z października 1929 roku, i stąd zrodził się traktat handlowy, przyznający Niemcom prawo osiedlania w Polsce. Otóż my tu musimy z tego miejsca stwierdzić, że polityka ustępstw wobec Niemiec gruntownie zbankrutowała. (Burzliwe oklaski.)

Tak jak w czasie wojny, życie znowu potwierdziło założenia polityki narodowej, że stać musimy frontem na zachód, a nie na wschód (oklaski). Czas więc zawrócić ze złej drogi. Nie możemy ograniczać się do protestów, z których Niemcy sobie nic nie robią. Odpowiadając na protest p. Zaleskiego, niemiecki charge d'affaires w Warszawie zachował się w sposób impertynencki, a p. Treviranus wygłosił drugą mowę, w której potwierdził to wszystko, co poprzednio powiedział. Należy wobec Niemiec wyciągnąć takie konsekwencje, któreby one zrozumiały.

Niemcy twierdzą obecnie, że we wrześniu na sesji Ligi Narodów postarają się już, by był na Polskę wywarty nacisk w kierunku zrzeczenia się ziem naszych na ich korzyść. Otóż musimy stwierdzić, że w tej sprawie niema dla nas kompromisu i że w razie najmniejszego odchylenia się od linji stanowczego postępowania p. Zaleski nie będzie miał już po co wraca do Polski. (Burza oklasków.) Niemcy stawiają warunki, że przystąpią do Paneuropy, o ile umożliwiona im będzie zmiana granic. Warunki te są nie do przyjęcia. Polska gotowa jest współpracować z Ligą Narodów i z federacją europejską, lecz tylko na gruncie obowiązujących traktatów. Przyjęcie warunków niemieckich, w co nie chcemy wierzyć, rozbiłoby wszelkie międzynarodowe instytucje, gdyż Polska, a z nią zapewne szereg innych państw, nie mogłaby w takich instytucjach zasiadać (oklaski). Świat cały winien się dowiedzieć nareszcie, właśnie w pacyfistycznej Genewie, że naruszenie ziem polskich oznacza wojnę, od której żadne państwo europejskie się nie uchroni.

Takie konsekwencje wysnuć musimy na gruncie międzynarodowym, a wewnątrz kraju musimy istotnie przystąpić do realizacji programu, o którym pisał niedawno „Kurjer Poznański“. Musimy więc domagać się fortyfikacji granic zachodnich. Musimy żądać rozbudowy floty wojennej w myśl programu Związku Ludowo - Narodowego z r. 1923, a ustalonego następnie przez ministra spraw wojskowych gen. Sikorskiego, który to program przewidywał wybudowanie minimalnej floty w ciągu lat sześciu. Dziś program ten jest zarzucony. Należy go przywrócić. Nie możemy uznać argumentu braku pieniędzy, gdyż skoro są pieniądze na automobile, zbytki i tak niepotrzebne imprezy, jak dożynki w Spale (oklaski), to mogą się też znaleźć na łodzie podwodne. Należy z granic państwa wydalić optantów, którzy zabierają pracę Polakom, przyczyniając się do wzrostu bezrobocia (frenetyczne oklaski). Należy wykonać postanowienia traktatu wersalskiego o likwidacji, wyzyskać ustawę o reformie rolnej dla rozparcelowania posiadłości niemieckich, należy rozciągnąć kontrolę nad szkołami niemieckiemi, by nie szerzyły agitacji antyniemieckiej. Wreszcie musimy się domagać, by władze administracyjne zamiast śledzić i prześladować obóz narodowy i działaczy narodowych, więcej uwagi poświęciły podejrzanym pracom niemieckim na terenie Polski (oklaski).

To jest jedyny język skuteczny, gdy się ma do czynienia z Niemcami. Wówczas tylko będą nas szanowali, wówczas tylko zamilknie p. Treviranus. Wówczas również Francja będzie mogła z Niemcami inaczej traktować. Bo czy możemy się dziwić Francji, że prowadzi taką politykę wobec Niemiec, skoro sama Polska nie wykazuje, jako jej sojuszniczka, mocy i energji w postępowaniu, któreby krzyżowało plany niemieckie. Gdy nasi przyjaciele w parlamencie francuskim, pp. Millerand, Marin, Francklin, Bouillon, krytykowali politykę p. Brianda i wskazywali mu, że stawia ona w trudne i niebezpieczne położenie Polskę, wówczas francuski minister spraw zagranicznych odpowiedział, że wszystko, co robi, czyni w porozumieniu i za zgodą Polski. To oświadczenie zamknęło oczywiście usta naszym przyjaciołom, stawiając w fatalnem świetle naszą politykę zagraniczną.

Lecz zuchwałość niemiecka jest nietylko wynikiem błędnej naszej polityki zagranicznej, zapatrzonej na wschód, a lekceważącej niebezpieczeństwo niemieckie, lecz również nieprzytomnej polityki wewnętrznej. Ustać musi rozbijanie społeczeństwa. Chwila wymaga skupiania sił narodowych, chwila wymaga, by rząd był w zgodzie ze społeczeństwem, a nie walczył z niem, jak się to okazało z okazji licznych obchodów Cudu Wisły. Ustać muszą takie fakty, jak zdradziecka polityka Bezpartyjnego Bloku Współpracy z Rządem, który przy wyborach uzupełniających w Gnieźnieńskiem nawoływał Polaków do niegłosowania i zmuszał ludzi, zależnych od rządu, do nieoddawania kartek wyborczych, co doprowadziło do przejścia w wyborach kandydata niemieckiego. Skończyć należy z wewnętrznym rozstrojem, skończyć z niepewnością i stanem anormalnym. Powrócić należy do stosunków normalnych, czyli do prawa i do ścisłego przestrzegania litery i ducha konstytucji. Dość mamy łżenia narodu, dość mamy wymyślań, które stawiają nas w pogardę w oczach całego świata, a zwłaszcza Niemiec. Nie jesteśmy „narodem idjotów“, o którym mogliby Niemcy przypuszczać, że w idjotyczny sposób podaruje im Pomorze. Jesteśmy narodem wielkim, który chce być rządzony przez ludzi, stojących na wysokości zadania i powagi chwili.

Kiedy jak kiedy, ale nigdy jeszcze Polska nie potrzebowała tak rządów obozu narodowego, jak obecnie (burza oklasków). Interesy państwa polskiego wymagają rządów, opierających się o ideologję, która zwyciężyła w czasie wojny, i której podstawą jest front na zachód. Ta polityka czerpie swe siły z wiary w żywotność i wielkość narodu. Przezwycięży ona trudności zewnętrzne i opanuje położenie wewnętrzne. (Oklaski.)

Tutejsze pisemko hakatystyczne twierdziło, że jesteśmy przerażeni wystąpieniami p. Treviranusa. Jesteśmy niemi nietylko nie przerażeni, ale jesteśmy przekonani, że posłużą one do wzmożenia w Polsce energji w kierunku rozszerzenia tego, co nam już dała Opatrzność. A jeśli chodzi o p. Treviranusa, to prosimy go, niech przyjdzie do nas po ziemie, które chce nam zagrabić. Potraktujemy go w taki sposób, że go własna matka nie pozna (burza oklasków).

Obóz nasz nietylko nie kieruje się defetyzmem, ale wierzy głęboko w wielką przyszłość Polski, czego gwarancją m. i. jest młode pokolenie polskie, skupiające się niemal w całości w szeregach narodowych i zwracające się, w myśl wskazań Dmowskiego, na Zachód, a nie na Wschód. I dlatego z otuchą i z wiarą możemy przesłać serdeczne pozdrowienia nietylko Pomorzu, ale również braciom naszym Warmjakom, Mazurom, Ślązakom, zapewniając ich, że Polska nietylko przetrzyma i odeprze ataki Treviranusa, ale że jest państwem, w którego wielkość i dalszy rozwój mogą bezwzględnie wierzyć. (Burza oklasków.)

Także przemówienie red. Piestrzyńskiego przerywane było ustawicznie burzliwemi i długotrwałemi oklaskami. Padały różne okrzyki, m. i. zwracano uwagę na niedopuszczalność umieszczania ogłoszeń przez polskich kupców i przemysłowców w tutejszym hakatystycznym „Posener Tageblacie“.

Równie gorąco przyjmowano przemówienie następnego mówcy, red. Jerzego Drobnika, wygłoszone z siłą i temperamentem.

Przemówienie red. Jerzego Drobnika, członka Wydziału Wykonawczego Młodych O. W. P.

Red. Drobnik mówił na temat, jak się przedstawia przyszłość rozgrywki, narzuconej Polsce przez Niemcy. Mówca przekonany jest o zwycięstwie Polski. Atak niemiecki — stwierdził — został niezwykle przyspieszony. Niemcy nie odczekują nawet dostatecznego przygotowania terenu międzynarodowego, ale od dłuższego czasu zdradzają wielką nerwowość i ruszają z miejsca na łeb na szyję. Atak ten podobny jest do ostatniej ofensywy Hindenburga i Ludendorffa w czasie wielkiej wojny, po której nastąpiło załamanie. Jest pewna desperackość w polityce Niemiec.

Czemu? Oto wiedzą oni, że każdy rok umacnia stanowisko Polski. Rozwijają się nowe arterje ekonomiczne polskie ku morzu. Powstaje taki wspaniały twór, jak Gdynia. Nietylko jednak to. Z każdym rokiem sami Polacy więcej się do Pomorza przywiązują, coraz więcej w nie kładąc wartości i pracy. Z każdym rokiem tedy Polska więcej by straciła, oddając Pomorze, a przecież — rzuca mówca twardym głosem — nie chce wogóle stracić nic.

Niemcy to wiedzą, więc spieszą się gorączkowo. Spieszą się i dlatego, ponieważ znają cyfry przyrostu ludności. Na tysiąc ludności przybywa w Polsce rocznie 15,9, w Niemczech tylko 7 osób. Niedaleki jest więc czas, kiedy zrówna się liczba ludności w Niemczech i w Polsce. Polska ekspansywność będzie rosła, niemiecka w stosunku do niej opadała. Tu chodzi o wielkie rzeczy, większe, niż się naogół myśli. Chodzi o to, kto za lat kilkadziesiąt będzie panował w Europie.

O to idzie rozgrywka i to powinna wiedzieć generacja, która ją stoczy, bo świadomość wielkości stawki wydobędzie z nas wszystkie, ukryte nawet siły.

A jest ich dosyć; serca nas, Młodych, biją silnie i równo, krew krąży rączo i nie wstrzymają jej żadne sztuczne opaski. Jeżeli są żużle w Polsce, to się w naszym ogniu wypalą, i zostanie jasna, twarda, błyszcząca stal, o którą rozbije się każdy zamach. A gdy przyjdzie „co do czego“, to Polacy już nie będą mówili, ale rąbali i strzelali!

Jako ostatni mówca zabrał głos witany serdecznie przez zebranych poseł miasta Poznania, prof. dr. Romuald Paczkowski.

Przemówienie posła prof. Romualda Paczkowskiego

Poseł Paczkowski podkreślił na wstępie, że będzie niewątpliwie wyrazem woli swych wyborców, jeśli stwierdzi, że tak jak Wielkopolska leży za Pomorzem, tak też Wielkopolska stoi za Pomorzem i gotowa mu jest zawsze pośpieszyć w obronie. Zebrani zsolidaryzowali się z tem oświadczeniem burzą oklasków.

Mówca zwrócił uwagę na to, że Niemcy po zniesieniu okupacji Nadrenji mówią teraz o konieczności zniesienia „okupacji" na wschodzie — traktując panowanie polskie na ziemiach zachodnich jako przejściową „okupację". Na tego rodzaju prowokacyjne stanowisko Polska musi dać właściwą odpowiedź.

Nakoniec poseł Paczkowski zwrócił uwagę na niewłaściwość używania ukutego przez Niemców terminu „korytarz pomorski" zamiast „Pomorze". Niemcom chodzi o wywołanie wrażenia, że chodzi tu o coś sztucznego, nienaturalnego i dlatego poddają nazwę „korytarz". Tymczasem Pomorze nie jest żadnym „korytarzem", lecz jest prastarą, rdzenną ziemią polską.

Na zakończenie red. Roman Fengler imieniem Młodych Obozu Wielkiej Polski zgłosił rezolucję treści następującej:

Rezolucja

Wobec podjęcia przez Niemcy oficjalnego już ataku na całość naszych granic zachodnich, wobec niemaskowanych już apetytów niemieckich na prastare ziemie polskie, stanowiące kolebkę naszego państwa i rękojmię jego niepodległości

my, mieszkańcy stołecznego miasta Poznania, zebrani na wielkim wiecu manifestacyjnym w sali Ogrodu Zoologicznego,

„stwierdzamy, że niemiecka polityka rewizjonistyczna wiedzie prostą drogą do nowej wojny, naród polski bowiem nie zgodzi się nigdy na uszczuplenie swego terytorjum i bronić będzie do ostatniej kropli krwi każdego kawałka ziemi polskiej.

„Wzywamy rząd polski, by porzucił dotychczasową politykę ustępliwości i niereagowania na ataki niemieckie i dał właściwą na nie odpowiedź.

„W szczególności domagamy się:

„1) Od ministra spraw wojskowych przeprowadzenia fortyfikacji granicy zachodniej na wzór granicy francuskiej, oraz rozbudowy polskiej floty wojennej, czego już od dawna żąda obóz narodowy;

„2) Od ministra spraw wewnętrznych usunięcia z granic państwa pozostałych optantów niemieckich, do czego jesteśmy uprawnieni wobec wyraźnego pogwałcenia przez Niemcy „ducha" Lokarna, w którego imię zgodziliśmy się w naiwny sposób na pozostawienie ich w Polsce;

„3) Od Urzędu Likwidacyjnego zlikwidowania bezwzględnego wszystkich nieruchomości niemieckich;

„4) Od ministra reform rolnych wyzyskania ustawy o reformie rolnej dla rozparcelowania posiadłości niemieckich między rolników polskich, a także wyzyskania w najszerszej mierze prawa pierwokupu osad Komisji Kolonizacyjnej;

„5) Od ministra wyznań religijnych i oświecenia publicznego przeprowadzenia kontroli wszystkich szkół niemieckich, czy nie jest ich za wiele, i czy nie szerzą agitacji antypaństwowej;

„6) Od władz administracyjnych roztoczenia nadzoru nad działalnością organizacyj niemieckich w kraju, które gotowe w swoisty sposób współpracować z planami ministra Treviranusa.

Żądamy natychmiastowego zerwania umowy likwidacyjnej z Niemcami i jej podobnych układów.

„Całe społeczeństwo polskie wzywamy do:

„1) Ograniczenia stosunków z Niemcami we wszystkich dziedzinach do bezwzględnego minimum, gdyż tego wymaga nasza godność narodowa;

„2) przeprowadzenia bojkotu towarów niemieckich na wzór Holandji;

„3) popierania organizacyj takich, jak Liga Obrony Powietrznej i Przeciwgazowej, Liga Morska i Rzeczna i t. p.

Zarazem wyrażamy nadzieję, że rządy wielkich państw zachodu zdobędą się na energiczne wystąpienia, które położą kres bucie i zaborczości niemieckiej, grożącej światu nowym, straszliwym rozlewem krwi.

„Braciom naszym ze Śląska Opolskiego, Mazur, Warmji, Ziemi Malborskiej, Pomeranji, oraz oderwanych powiatów Wielkopolski i Pomorza, cierpiącym pod jarzmem ucisku niemieckiego ślemy słowa gorącej otuchy i zapewnienie, że wielki naród polski nie zapomni nigdy o ich losie.

„Całe społeczeństwo polskie wzywamy do jak najliczniejszego skupiania się w szeregach Obozu Narodowego, który jedynie wyprowadzić może Polskę z jej obecnego trudnego położenia i zapewnić jej wielką i bezpieczną przyszłość".

Rezolucję uchwalono przez aklamację wśród burzy niemilknących oklasków.

Zakończył wiec krótkiem przemówieniem p. red. Powidzki, poczem w uroczystem skupieniu odśpiewano „Rotę" i „Hymn Młodych".

Demonstracja przed konsulatem niemieckim i pochód Młodych

Wśród niemilknących okrzyków przeciw zaborczości niemieckiej — a także na rzecz państwa narodowego, Romana Dmowskiego i gen. Józefa Hallera, zebrane tłumy opuściły salę zmierzając pod konsulat niemiecki. Dostęp do ul. Zwierzynieckiej z obu stron zamknięty był przez silne kordony policji. Mimo to pod konsulatem urządzono żywiołową manifestację, śpiewając „Rotę" i „Jeszcze Polska nie zginęła" — oraz wznosząc okrzyki, piętnujące zachłanność niemiecką. W pewnej chwili tłum przerwał kordon policji, co wywołało ostrą kontrakcję ze strony oddziałów policji pieszej i konnej.

Z ul. Zwierzynieckiej ruszył w kierunku miasta wielotysięczny pochód, złożony głównie z Młodych O. W. P. Uczestnicy pochodu śpiewali pieśni narodowe i wznosili okrzyki na rzecz Wielkiej Polski, ziemi pomorskiej i polskiego Bałtyku; manifestowano też ustawicznie na rzecz Obozu Wielkiej Polski i Romana Dmowskiego. Zgromadzona licznie na chodnikach publiczność gorąco witała manifestantów i przyłączała się do nich. Na św. Marcinie zgotowano żywiołową owację przedstawicielom armji polskiej, którzy salutowali pochód.

Ulicą Gwarną i 27 Grudnia pochód dotarł na plac Wolności, gdzie z pod „Esplanady" przemówił do zebranych tłumów sekretarz Wydziału Grodzkiego Młodych O. W. P. p. Roman Kończak. Następnie żywiołowa manifestacja przeniosła się pod pomnik Mickiewicza, gdzie red. Roman Fengler mówił o prześladowanych braciach za kordonu i o Gdańsku. Zebrani na jego wezwanie ślubowali, że nigdy nie zapomną o polskich ziemiach niewyzwolonych.

Wśród gromkich okrzyków na cześć rodaków z Warmji, Mazur, Gdańska, Śląska Opolskiego i reszty kresów nie wyzwolonych — podniosła manifestacja, pod wrażeniem której znajduje się cały Poznań, dobiegła do końca.

Manifestacja w Krakowie

Kraków, 21. 8. (Tel. wł.). Wczoraj wieczorem odbyły się w Krakowie demonstracje antyniemieckie. Pod pomnikiem Mickiewicza zebrało się kilkanaście tysięcy osób i tam po odpowiednich przemówieniach uchwalono rezolucje przeciwko jakimkolwiek zakusom niemieckim na nasze granice. (ch)

Echa mowy Treviranusa

Głosy prasy rumuńskiej — „Wina spada na Niemców"

Bukareszt, 21. 8. (PAT) Dziennik „Ordinea" w dłuższym artykule stwierdza, że na zachodzie często nie dostrzegają niebezpieczeństw, kryjących się w polityce niemieckiej wobec Polski. Niemcy w ciasnych ramach, zakreślonych przez traktat tworzą wielką armję. Daje się stwierdzić w polityce Niemiec powrót do polityki porozumienia z Rosją. Odradza się zaborcza polityka Niemiec XVIII wieku. „Wierzymy — kończy dziennik — że opinja całego świata przeciwstawi się tym dążeniom".

Dziennik Universul pisze, że Niemcy pracują przeciw pokojowi i kończy słowami: „miejmy się i my również na baczności".

Genewa, 28. 8. (PAT.) Prasa tutejsza zajmuje się żywo echami słynnej mowy Treviranusa. „La Suisse" umieszcza dłuższy artykuł Renee Baume pod tytułem „Rewizja Traktatów". Autor artykułu stwierdza, że Treviranus w swej mowie dał tylko jasne wyjaśnienie tego, co zawierała „w języku dyplomatycznym" odpowiedź Berlina na memorandum Brianda. Starano się zmniejszyć znaczenie mowy Treviranusa, nadając jej charakter „mowy wyborczej", ale trudno przypuścić, że Treviranus pozwolił sobie na wyrażenie uczuć niezgodnych z opinjami swoich przyjaciół politycznych i swoich słuchaczy. Stronnictwo ludowo - konserwatywne, do którego należy Treviranus, wywiera znaczny wpływ na ministra Curtius'a i żąda między innemi prawa zwiększania armji, rewizji odszkodowań, zmiany granic wschodnich i rozbrojenia państw zwycięskich w celu osiągnięcia powszechnego rozbrojenia. Jeżeli więc, zdaniem p. Baume, Treviranus miał polecone wysondowanie przez swoją mowę stanu odporności Polski i usposobienia opinji międzynarodowej, mógł zdać sobie sprawę, że godzina rewizji jeszcze nie nadeszła. Dalej, omawiając głosy prasy polskiej, autor artykułu stwierdza, że cała prasa polska wszelkich odcieni politycznych zgodnie protestuje przeciwko pretensjom niemieckim. Kończąc swój artykuł, Baume pisze:

„Od chwili odzyskania niepodległości Polska w swoich stosunkach z Niemcami ożywiona jest duchem pokoju i dąży niezmordowanie ku porozumieniu ze swoim zachodnim sąsiadem, ku zawarciu traktatów, któreby umożliwiły skuteczną współpracę między obu narodami w dziedzinie ekonomicznej. Jeżeli ten cel nie został jeszcze dotychczas osiągnięty, to wina spada niestety na Niemców. Chcieć systematycznie ignorować powstałe napięcie stosunków polsko-niemieckich i wolę Niemiec oddania pod dyskusję rewizji traktatów, ponieważ to krępuje plany Unji Europejskiej, byłoby zamknąć oczy na to, co jest oczywiste i przygotowywać sobie ciężkie niespodzianki. Życzymy, aby na przyszłem „śniadaniu europejskiem" w Genewie przedstawiciel Polski powiedział z siłą, jaka jest rzeczywista sytuacja we wschodniej Europie."

„Journal de Genève" zamieszcza korespondencję z Warszawy, przytaczając komentarze prasy warszawskiej do mowy Treviranusa i odpowiedzi ministra Zaleskiego. Bezpośrednio po tem korespondencja „Journal de Genève" podaje opis uroczystości, które miały miejsce w Janowie na Pomorzu i które charakteryzuje jako „imponującą manifestację narodową", przyczem streszcza uchwaloną w Janowie rezolucję, potępiającą mowę Treviranusa.

Wojsko do Gdyni

Gdynia, 21. 8. (PAT) Około 10 września ma przybyć do Gdyni 15 dywizja piechoty z gen. Thomme w celu zapoznania żołnierzy z morzem, miastem i portem.

Poświęcenie okrętu.

Gdynia, 21. 8. (PAT). Wczoraj odbyło się uroczyste poświęcenie statku Transatlantyckiego Tow. Okrętowego „Kościuszko" oraz podniesienie bandery polskiej. Jest to trzeci statek tego towarzystwa, kursujący pod polską banderą na linji Gdynia-Ameryka.

Kurs złotego. Dziś rano notowano kurs dolara w obrotach nieoficjalnych w Warszawie 8.886 zł; w Gdańsku na Warszawę 8.89 zł.

Kurs marki niem. i guld. gd. Bank Polski, oddział w Poznaniu, płacił dziś za 100 mkn. w dewizach 212.45 do 212.73 zł; gotówką 212.03 zł; za 100 guld. gd. w dewizach 173.16 do 173.42 zł, gotówką 172.82 zł.

POZNAŃSKA GIEŁDA PIENIĘŻNA

Poznań, 21. 8. 1930 r.

Na dzisiejszej giełdzie panowała tendencja w dalszym ciągu naogół utrzymana.

Z papierów państwowych dokonywano większych obrotów pożyczką konwers., za którą płacono 55 proc., zaś premj. dolarowe były w oddaniu po 65.— zł za sztukę pięciodolarową. Z papierów lokacyjnych Pozn. Ziemstwa Kredyt. osłabiły się lekko 8 proc. listy dolarowe amortyzacyjne, któremi robiono tranzakcje po 93 proc. i 8 proc. listy dolarowe, które oddawano po 96,50 proc. (przy dewizie 8.90). 4 proc. listy zastawne konwert. ziemskie utrzymały się przy kursie 42, jak również 8% listy zastawne Zach. Polsk. Tow. Kredyt., za które płacono 91,50 proc. i 8 proc. obligacje Kom. Banku Kredyt., za które płacono również 91,50 proc. Pozatem podawano dziś 6 proc. listy żytnie w oddaniu po 21.— za 1 ctr. metr., jednakże nie było odbiorców.

Z akcyj przemysłowych robiono tranzakcje Cegielskim po 45,— zaś oddawano Dr. R. Maya po 63.—

Cedula Urzedowa Giełdy Poznańskiej.

Papiery procentowe:

Kurs w procentach nominału)

5% pożyczka konwersyjna 55.—% P.
8% listy zastawne Zach. Polsk. T-wa Kred. Miejsk. w Poznaniu 91,50% P.
8% oblig. Komunalnego Banku Kredyt. 91,50% P.
8% dolarowe listy Pozn. Ziem. Kredyt. 96,50% O.
8% listy dolar. w złocie amortyz. 93% +
4% listy zast. konw. Pozn. Ziem. Kredyt. 42% +

(Kurs w złotych)

5% Pożyczka premjowa serja II 65.— O.

Akcje przemysłowe:

(Kurs w złotych za 1 akcję)

Cegielski H. I em. zł. 45.00 +
Dr. Roman May I em. zł. 63.— O.
Tendencja utrzymana.

GIEŁDA WARSZAWSKA

z dnia 21. 8. 1930 r.

Waluty — Gotówka

Dolary St. Zjedn. tr.: 8,89 sp.: 8,91 kup.: 8,87

Dewizy:

	trans.	sprzed.	kup.
Nowy Jork czeki	8,903	8,923	8,883
Nowy Jork kabel	8,913	8,933	8,893
Londyn	43,401/2	43,511/2	43,291/2
Paryż	35,051/2	35,141/2	34,961/2
Wiedeń	125,94	126,25	125,63
Praga	26,44	26,50	26,38
Belgja	124,58	124,89	124,27
Budapeszt	156,28	156,73	155,83
Szwajcarja	173,30	173,73	172,87
Holandja	359,07	359,97	358,17
Kopenhaga	238,98	239,58	238,38
Sztokholm	239,57	240,17	238,98
Berlin	212,85		

Tendencja niejednolita.

Papiery wartościowe i obligacje.

4% poż. inwest. 112,25
5% poż. konw. 55,50

Akcje w złotych:

Bank Polski . . . . . 165,50—166,00
Bank Zachodni . . . . . 0,00— 72,00
Chodorów . . . . . 0,00—130,00
Częstocice . . . . . 0,00— 35,00
W. T. F. Cukru . . . . . 0,00— 34,75
Lilpop . . . . . 0,00— 26,25
Modrzejów . . . . . 0,00— 8,50
Haberbusch . . . . . 0 00—114,25

Tendencja niejednolita.

PŁODY ROLNICZE

Zboża i nasiona oleiste za 1 000 kg. reszta za 100 kg.

Berlin, 21. 8. 1930 r.

Pszenica march. od st. załad. 76, 77 kg. . . . . 253.00—256,00
Tendencja spokojna.
Żyto march. od stacji załad. 72 kg . . . . . 0,00—169,00
Tendencja mocna.
Żyto fr. wagon Berlin sprz. 0,00—172,00
Tendencja mocna.
Jęczmień march. brow. od st. załadowan. . . . . 205,00—225,00
Tendencja stała.
Jęczmień pastewny i przemysłowy . . . . . 183,00—198,00
Tendencja stała.
Owies march. od st. zał. stary 190,00—200,00
Tendencja mocniejsza.
Owies march. od st. zał. nowy 167,00—180,00
Tendencja mocniejsza.
Mąka pszenna . . . . . 29,50—37,50
Tendencja spokojna.
Mąka żytnia przemiał do 60% 24,25—26,75
Tendencja spokojna.
Ospa pszenna . . . . . 9,75 - 10,00
Tendencja spokojna.
Ospa żytnia . . . . . 9,50— 9,75
Tendencja spokojna.
Groch Victoria . . . . . 29,00—33,00
Groch pastewny . . . . . 19,00—20,00
Peluszka . . . . . 21,00—22,00
Bób polny . . . . . 17,00—18,50
Wyka . . . . . 21,00—23,50
Makuch rzepakowy . . . . . 10,60—11,60
Makuch lniany . . . . . 17,60—19,40
Wytłoki suche krajowe . . . . . 8,40— 9,30
Śrót Soya . . . . . 14,60—15,40
Ziemniaki jadalne białe . . 1,90— 2,40
Ziemniaki nieb. z Odenwald 2,20— 2,50
Ziemniaki jadalne żółte . . 2,90— 3,20

Uwaga do ziemniaków: W Berlinie bardzo mało popytu na ziemniaki.

Ogólna tendencja niejednolita.

Notowania złotego w Berlinie
z dnia 21. 8. 1930 r.

Wypłaty na Warszawę . . . 46,90—47,10
Noty wielkie . . . . . 46,75—47,15

„Fidac“ w obronie nienaruszalności granic Polski

Wielka manifestacja w Katowicach — Przemówienie płk. Abbota

Katowice, 21. 8. (Tel. wł.) Prezydjum „Fidacu“ było uroczyście podejmowane w Krakowie i Katowicach

Wczoraj w Katowicach odbył się olbrzymi pochód pod pomnik Powstańca Śląskiego na placu Wolności, gdzie m. in. złożyli wieńce członkowie prezydjum „Fidacu“ płk. Abbot i prezes Granier.

Przy tej okazji płk. Abbot wygłosił mowę, która wywarła olbrzymie wrażenie. W mowie tej powiedział m. in.:

„O ile chodzi o Polskę, to „Fidac“ wszystkiemi swojemi wpływami będzie jej pomagał i będzie ją wspierał w tym celu, aby na wieki zachowała swe ziemie i aby nigdy nie padła ofiarą obcej przemocy. Jawnie, czy też przez tajemne knowania Polska już nigdy nie będzie pozbawiona własnej mowy, własnych szkół i wolności, natomiast pójdzie swą drogą przy pomocy boskiej ku swym ideałom i śladami własnej kultury. Już nie będzie nią rządziło przedwojenne pobrzękiwanie szabelką i butne wygrażanie pięścią, uzbrojoną w żelazo. Poglądy „Fidacu“, całkowicie pokrywają się ze słowami wielkiego patrjoty francuskiego Poincarégo, który rzekł: „Ze względu na świetną pamięć naszych poległych powinniśmy zwalczać wszelkie ataki na traktaty, ujawnione, czy też ukryte“. „Fidac“ nie zgodzi się i nie ścierpi jakiejkolwiek rewizji obowiązujących traktatów, czy odstąpienia terytorjów uczciwie zdobytych dzięki sile moralnej i patrjotyzmowi polskiemu“.

Na zakończenie zebrani odśpiewali „Rotę“.

Biuro Wolffa o wczorajszej manifestacji w Poznaniu

Berlin, 21, 8. (Tel. wł.) Niemieckie urzędowe Biuro Wolffa rozesłało dziś rano drogą radjową następujące doniesienie z Poznania:

„Wczoraj w Ogrodzie Zoologicznym odbyła się wielka manifestacja narodowo - demokratyczna przeciw mowie ministra Rzeszy Treviranusa. Sale były przepełnione. Po przemówieniach, z któremi solidaryzowano się burzliwemi okrzykami, odśpiewano antyniemiecką „Rotę“. Następnie tłumy ludzi udały się przed konsulat niemiecki, gdzie również śpiewano „Rotę“ i rozbrzmiewały okrzyki „Pfuj“. Do ostrzejszych wykroczeń nie doszło. Policja rozproszyła potem tłum, przyczem parę osób, które zachowywały się specjalnie opornie (?), zostało lekko rannych“.

Biuro Wolffa rozesłało również komunikat o wczorajszej manifestacji antyniemieckiej w Krakowie.

Dzisiejsza południowa prasa berlińska z wielkim hałasem rozpisuje się o manifestacji poznańskiej.

Spóźnione żale Niemców gdańskich

Gdańsk, 21. 8. (PAT.) Organ narodowych liberałów „Danziger Neueste Nachrichten“ zamieszcza artykuł p. t. „Czy Polska potrzebuje dwóch portów“, w którym stara się wykazać, że port gdański jest w stanie zaspokoić wszystkie wymagania Polski zarówno w dziedzinie przywozu jak i wywozu do tego stopnia, że Polska bez żadnych przeszkód sprowadzać może przez port gdański i materjały wojenne. Port gdański stoi do dyspozycji gospodarczych interesów Polski w całej pełni, z drugiej zaś strony posiada nieograniczone możliwości rozwoju, które wystarczą w każdym razie na pokrycie nawet coraz więcej wzrastających wymagań Polski w tej dziedzinie. Ze względów gospodarczych nie było przeto — zdaniem „Danziger Neueste Nachrichten“ żadnego powodu do budowania w pobliżu Gdańska nowego portu. Polska budując port w Gdyni, nie kierowała się względami gospodarczemi, lecz tylko względami politycznemi. To samo dotyczy, zdaniem dziennika, także i nowo wybudowanej linji kolejowej, łączącej Górny Śląsk z Gdynią z ominięciem Gdańska.

Od redakcji: Wielokrotnie już wykazywaliśmy, że oporne i nielojalne stanowisko Gdańska było jednym z głównych powodów przyspieszenia budowy portu w Gdyni.

Wobec zbrodni hajdamackich

Stanisławów, 21. 8. (PAT) — Wojewoda stanisławowski udał się do Pawełcza (pow. Stanisławowskiego), do Horodenki i Gwoździca (pow. Kołomyji), gdzie wydał starostom powiatowym oraz powiatowym komendantom P. P. szereg zarządzeń, odnoszących się do bezpieczeństwa publicznego, mając na uwadze wypadki pożaru, które w ostatnich czasach się szerzyły.

Echa napadu na pocztę

Lwów, 21. 8. (PAT) Wczoraj na polach jednej ze wsi pod Bóbrką znaleziono torbę pocztową, w której znajdowało się 960 złotych. Torba ta została zgubiona przez sprawców napadu rabunkowego na ambulans pocztowy pod Bóbrką. Po spisaniu protokółu torbę oddała policja do dyspozycji dyrekcji Poczt i Telegrafów we Lwowie.

Złudzenia p. Diamanda.

Warszawa, 21. 8. (Tel. wł.) Dzisiejszy „Robotnik“ ogłasza artykuł posła Hermana Diamanda, który przez szereg lat bawił w Berlinie, jako delegat polski do rokowań z Niemcami.

Diamand wspomina, że nieraz rozmawiał z Stresemannem, którego pasuje na jednego z najwybitniejszych mężów powojennej Europy, o Pomorzu i wykazywał mu, że uregulowanie sprawy Pomorza jest rzeczą bardzo trudną i że należy dążyć do porozumienia jedynie przez wzajemne zbliżenie się do siebie, zapoznanie i szukanie zrozumienia. Wraz ze zmianą znaczenia granic ulegnie zmianie znaczenie Pomorza.

Stresemann odpowiedział Diamandowi: „Nie mogę odmówić racji pańskiemu poglądowi, że najaktualniejszą sprawą „korytarz“ być nie może. Starajmy się więc o zbliżenie narodów, o poznanie i zrozumienie nietylko jednostek, ale szerokich rzesz, doprowadźmy do gospodarczego porozumienia, a będzie ono podstawą zbliżenia politycznego i kulturalnego“. (w)

Kradzież w muzeum

Lwów, 21. 8. (PAT) W ciągu czerwca dokonano w muzeum Ossolińskich we Lwowie kradzieży kilku wartościowych przedmiotów. M. in. skradziono złoty łańcuch oraz medal z czasów Zygmunta Augusta, wysadzany drogiemi kamieniami. Dochodzenie policyjne doprowadziło obecnie do ujęcia 4-ch sprawców, wszystkich w wieku od 19 do 22 lat. Okazało się, że skradzione przedmioty zastawiali oni w lombardach, a otrzymane pieniądze roztrwonili. Skradzione rzeczy w większości odzyskano.

Żydzi w służbie Sowietów

Warszawa, 21. 8. (PAT) W Wilnie zatrzymani zostali Sztucówna Rachela z Łodzi, Szlapok Mojżesz, Kuśmierzyjska Cwoja z Warszawy, Dwarecówna Salcia, Kacman Rejza, Mendelewicz Aron. W czasie rewizji ujawniono materjał wysoce kompromitujący w postaci okólników i bibuły komunistycznej ogółem około 10 kg.

Agitacja komunistyczna

Wilno, 21. 8. (PAT.) W tych dniach na terenie całego województwa nowogrodzkiego odbyła się masowa likwidacja jaczejek komunistycznych. Władze bezpieczeństwa publicznego po dłuższej obserwacji i zebraniu obfitego materjału dowodowego zarządziły rewizje w szeregu miejscowości u osób podejrzanych o działalność komunistyczną. W wyniku rewizji ujawniono wielką ilość bibuły komunistycznej, instrukcyj partji komunistycznej, okólników itd. W związku z tem dokonano licznych aresztowań w 100 jaczejkach komunistycznych, które zlikwidowano. Aresztowanych przekazano do dyspozycji władz śledczych.

Kasia
J.S.STEMPNIEWICZ.
perfumy
woda kolońska
mydło
Pw 4364

Samobójstwo desperata

Wilno, 21. 8. (PAT.) Wczoraj miał miejsce wypadek podwójnego samobójstwa, które popełnił 20-letni Zusel Skurjański. Samobójca przed trzema laty zachorował na śpiączkę, od tego czasu choroba ta ustawicznie go nawiedzała, co tak działało na chłopca, że powziął zamiar samobójstwa. Przed rokiem Skurjański usiłował powiesić się, lecz wówczas uratowano go. Wczoraj zamknął się on w swoim pokoju i zażywszy większą dozę esencji octowej, poderżnął sobie gardło brzytwą. Pogotowie odwiozło go w stanie beznadziejnym do szpitala.

Sokół polski w Ameryce

Warszawa, 21. 8. (PAT) W końcu lipca odbyło się w okolicach miasta Utica w Stanach Zjednoczonych uroczyste otwarcie obozu Sokołów. W otwarciu brało udział około 6 000 osób m. in. wybitni przedstawiciele świata amerykańskiego i polskiego z Detroit oraz przedstawiciele konsulatu Rzeczypospolitej w Detroit. Otwarcie obozu odbyło się bardzo uroczyście. W chwili obecnej w obozie znajduje się tam około 100 dzieci - harcerzy pod kierownictwem instruktorów Polaków.

Wycieczka polska u Ojca św.

Citta del Vaticano, 21. 8. (PAT.) Ojciec Święty przyjął na audjencji w Sali Gobelinowej wycieczkę polskich oficerów rezerwy z rodzinami. Papież udzielił wojskowym swego błogosławieństwa.

O puhar Małej Ententy

Le Bourget, 21. 8. (PAT) Wczoraj odleciała stąd do Warszawy eskadra 6-ciu dwupłatowców rumuńskich konstrukcji francuskiej o sile 450 koni. Eskadra połączy się w Warszawie z równej siły eskadrami polską, jugosłowiańską i czechosłowacką. Wszystkie one wezmą udział w zawodach o puhar Małej Ententy.

Praga, 21. 8. (PAT) Jeden z 6-ciu samolotów rumuńskich, które wystartowały dziś rano z lotniska w Le Bourget, udając się do Warszawy w celu wzięcia udziału w locie okrężnym Małej Ententy i Polski, spadł wczoraj w południe w okolicy Karlsbadu. Samolot uległ zniszczeniu. Pilot por. Oprisan i kap. Sahing są lekko ranni.

Zamach samobójczy brata gen. Kutiepowa

Paryż, 21. 8. (Tel. wł.) Brat tajemniczo zaginionego gen. Kutiepowa, pracujący jako robotnik w Rives koło Lyonu, postrzelił się w celu samobójczym. Jest nadzieja zachowania go przy życiu.

Walki z Afrydami

Simla, 21. 8. (PAT) Według urzędowego komunikatu sytuacja w okręgu Peshawar poprawiła się. Powstańcze szczepy Afrydów zostały rozproszone i cały okręg został już uwolniony od niespokojnych elementów. Natomiast budzi pewne zaniepokojenie ferment wśród szczepu Mohmandów.

Niesnaski małżeńskie pary rumuńskiej

Wiedeń, 21. 8. (PAT.) Dzienniki wiedeńskie donoszą z Bled, że królowa Marja rumuńska i ks. Ilena wyjechały niespodziewanie do Bukaresztu. Nagła ta podróż stoi podobno w związku z tem, że ks. Helena nie chce jeszcze się zdecydować na unieważnienie rozwodu, co może opóźnić uroczystości koronacyjne. Gabinet Maniu — jak piszą dzienniki — ustąpi, jeżeli król będzie koronowany bez królowej. Interwencja Titulescu pozostała bez skutku. Królowa matka przedsięwzięła jeszcze jedną próbę pojednania króla z małżonką.

Swawola strażników litewskich

Wilno, 21. 8. (PAT.) „Dziennik Wileński“ donosi, iż ubiegłej niedzieli we wsi granicznej litewskiej Mieciuny, położonej w rejonie Trok w czasie zabawy w domu Michała Aleksandrowskiego wdarła się grupa pijanych strażników litewskich. Na żądanie gospodarza domu, aby się zachowywali przyzwoicie, lub dom jego opuścili, przybyli zaczęli ordynarnie kląć, a gdy zebrani usiłowali natrętów wyprosić, zdemolowali urządzenie domu i pobili kilku obecnych. Gospodarzowi domu napastnicy rozbili kolbą głowę. Poszkodowani wnieśli do naczelnika powiatu skargę na bezprawia strażników.

Śnieg w Alpach

Como, 21. 8. (PAT.) Od dwóch dni pada śnieg w Alpach od strony Engadynu. Temperatura znacznie się obniżyła. Identyczne zjawisko sygnalizują ze strony szwajcarskiej łańcucha Alp.

Aparatura dla filmów dźwiękowych i niemych
MARCONI
Nowoczesna konstrukcja
Najprostsza obsługa
Niezawodne działanie
Najwierniejsze oddawanie muzyki i mowy
daje akustyczne arcydzieło.
Dostawa natychmiastowa. — Dogodne warunki kupna.
WYRÓB KRAJOWY.
Żądajcie ofert specjalnych i demonstracji.
Polskie Zakłady Marconi Sp. Akc.
Warszawa, ul. Narbutta 29.
Tw 224

Kwestja ukraińska

VI. Rosja i Ukraina

Z tego, co tu powiedziano o kwestji ukraińskiej, nie wynika, ażeby lud ukraiński i wszystko, co z niego wychodzi dążyło do oderwania się od Rosji.

Co do ludu, trzeba powiedzieć, że przy poziomie kultury, na którym znajduje się ludność tej części Europy, jedyną prawie jej troską są jej sprawy gospodarcze, a stosunek jej do państwa zależy od sposobu traktowania tych spraw przez władzę państwową. Zresztą, nawet w najbardziej cywilizowanych krajach dążenia polityczne narodu są przedewszystkiem dążeniami jego warstw oświeconych.

Gdy chodzi o inteligencję, wychodzącą z ludu małoruskiego na południu Rosji, to niemała jej część uważa się poprostu za Rosjan: nietylko zaspakaja w języku rosyjskim swe potrzeby kulturalne, ale posiada rosyjską ideologję polityczną; na mowę zaś małoruską patrzy jako na narzecze rosyjskiej. Inni — a tych liczba dziś szybko rośnie — uważają się za Ukraińców, dążą do rozwinięcia ukraińskiego języka literackiego i bronią jego praw urzędowych, ale w większości uważają Ukrainę za integralną część państwa rosyjskiego. Stosunek do obecnej Rosji zależy od tego, kto jest bolszewikiem, a kto nim być nie chce lub ma do tego drogę przeciętą.

Gdy chodzi o Rosjan, to z wyjątkiem chyba jakichś samobójczych doktrynerów, niema wśród nich takich, którzyby przyznawali Ukrainie prawo do oderwania się od Rosji i utworzenia własnego, niezawisłego od niej państwa. Jedni uważają ludność małoruską za takich samych Rosjan, jak inni; drudzy patrzą przyjaźnie na kultywowanie przez nich swego języka literackiego; trzeci wreszcie przyznają im prawo do takiego, czy innego stopnia odrębności politycznej, ale wszyscy uważają Ukrainę za część państwa rosyjskiego, na zawsze z niem związaną.

Nie znaczy to, żeby kwestja ukraińska, przy wszystkich czynnikach, które ją tworzą i popierają, nie była dla Rosji kwestją poważną i niebezpieczną.

Ukraina, jako najpoważniejsza pod względem gospodarczym część państwa rosyjskiego, jest ziemią, od której zależy cały jej rozwój pokojowy w przyszłości. Niemniejsze znaczenie ma posiadanie jej w wojnie.

Obecna Rosja sowiecka, tak samo jak dawna Rosja carska, jest najbardziej militarnem państwem na świecie. Na jej armję często się patrzy przedewszystkiem, jako na armję czerwoną, przeznaczoną do współdziałania z rewolucją światową. Zdaje się, że sam rząd sowiecki lubi, ażeby tak się na jego militaryzm zapatrywano. Tymczasem, gdy się bliżej rzeczom przyjrzymy, musimy stwierdzić, że to jest przedewszystkiem armja rosyjska, której istnienie i rozmiary wywołane są potrzebą utrzymania całości państwa i obrony jego granic.

W rozmaitych swych częściach Rosja jest zagrożona powstaniami. Niedawno widzieliśmy powstanie w Azerbejdżanie, kraju z ludnością właściwie turecką. Było to powstanie nie pierwsze i nie ostatnie. Azerbejdżan to Baku, a Baku to nafta; nafta zaś dzisiaj, o ile nie znajduje się w rękach angielskich lub amerykańskich, nabiera własności silnego fermentu politycznego. Coraz częściej w ślad za nią ukazuje się na powierzchni ziemi inny dziwny płyn — krew.

Nawiasem mówiąc, obok Amerykanów i Anglików są inne narody, a przedewszystkiem Niemcy, które uważają, że umiałyby sobie znakomicie z naftą poradzić.

Z temi szczególnemi właściwościami nafty spotykamy się i my na naszem Podkarpaciu, gdzie ferment polityczny jest bardzo silny w stosunku do ilości nafty. Na tym terenie naftowym mamy do czynienia z zagranicznymi przedsiębiorcami nietylko przemysłowymi, ale i politycznymi; ci tak samo jak tamci, ożywiają ruch przy pomocy obcego kapitału.*)

Zresztą nietylko naftowy Azerbejdżan gotów jest w sprzyjających okolicznościach przyprawić Rosję sowiecką o niemałe trudności wewnętrzne.

Sprawa obrony granic przed wrogiem zewnętrznym najpoważniej się przedstawia na Dalekim Wschodzie, w dalszej zaś przyszłości zapowiada się groźnie. Nawiązany z Chinami kontakt, bez porównania bliższy, niż to było za carskiej Rosji, nie pozwala już w sprawach chińskich na zastój; trzeba albo robić bolszewizm w Chinach, albo z Chinami wojować. Z chwilą, kiedy Kuomintang, czy jakikolwiek inny rząd chiński, poradzi sobie nawewnątrz ze swoimi komunistami, zacznie on niewątpliwie naciskać na Rosję, ażeby ją wyprzeć z jej stanowisk na Dalekim Wschodzie. Sowiety, zdaje się, dobrze to rozumieją; stąd Chiny zajmują pierwsze miejsce wśród ich zainteresowań.

Nie tu miejsce na dłuższe zatrzymywanie się nad Chinami. Wystarczy tylko wskazać przedewszystkiem, że Chińczycy, mając kraj najbardziej przeludniony na świecie, należą do najenergiczniejszych kolonizatorów. Ta energja ich wzmogła się ostatniemi czasy. W ostatnich wprost kilku latach posunęli oni kolonizację t. zw. Wewnętrznej Mongolji — co dla Rosji nie jest obojętne — tak znakomicie, że zamieniła się ona w kraj chiński.

Rosja sowiecka już miała niedawno ostry konflikt z Chinami w Mandżurji i na nowy w krótkim czasie musi być przygotowana. Wojna zaś z Chinami coraz mniej zapowiada się, jako zabawka, nietylko dlatego, że przyswajają sobie one europejską sztukę wojenną i ćwiczą się wojskowo w swych wojnach domowych, ale także, i to przedewszystkiem, ze względu na ich ewolucję gospodarczo - techniczną ostatnich czasów.

Chiny są wielkim krajem rolniczym. Są jednak również i były zawsze wielkim krajem przemysłowym. Tylko odcięte od świata, zapatrzone w siebie, ugrzęzły w starych chińskich metodach produkcji. Obecnie przechodzą one z ogromną szybkością na metody europejskie. Mając wszystkie najważniejsze surowce w wielkiej ilości, w coraz szerszym zakresie przerabiają w zbudowanych według ostatnich wymagań techniki europejskiej fabrykach ziarno na mąkę, włókno bawełniane i jedwabne na tkaniny, rudę na żelazo i stal, piasek na szkło itd. Ułatwia im to fakt, że są jednym z najbogatszych w węgiel krajów na świecie.

Wojna tedy z Chinami będzie coraz bardziej wojną z państwem przemysłowem, a to brzmi bardzo poważnie.

Gdyby Rosja została pozbawiona Ukrainy, a przez to węgla, żelaza i nafty, jej widoki na przeciwstawienie się Chinom w wojnie stałyby się wkrótce znikome. Historja bliskiej przyszłości byłaby historją posuwania się państwowego i kolonizacji chińskiej ku Bajkałowi, a potem niezawodnie i dalej. Byłaby to zguba Rosji, z punktu widzenia niejednej polityki pożądana. Przyszedłby wszakże czas, i to może dość rychło, kiedy narody europejskie spostrzegłyby i nawet odczuły, że Chiny są za blisko.

To położenie sprawia, że Rosja, jakikolwiek rząd w niej będzie rządził, musi bronić Ukrainy, jako swej ziemi, do ostatniego tchu, w poczuciu, że utrata jej byłaby dla niej ciosem śmiertelnym.

Roman Dmowski.

*) O tej robocie mamy nadzieję udzielić naszym czytelnikom bliższych wiadomości w krótkim czasie. Przyp. Red.

Wicekonsulat polski w Pile konsulatem

Rząd polski przemianował wicekonsulat polski w Pile z dniem 1 sierpnia r. b. na konsulat.

Zawiązki przedstawicielstwa polskiego w Pile datują od 15 września 1922 r., t. j. dnia otwarcia wicekonsulatu. Okręg konsularny obejmował podówczas prowincję pruską „Grenzmark Posen - Westpreussen“ (pogranicze) oraz obszar Pomorza pruskiego, który później został odłączony i przydzielony do nowoutworzonej agencji konsularnej (obecnie konsulat) w Szczecinie. Z dniem 1 kwietnia 1928 r. został okręg konsularny w Pile znacznie powiększony przez przydzielenie należących dotąd do okręgu generalnego konsulatu w Berlinie powiatów strzeleckiego (Friedeberg N. M.) i gorzowskiego (Landsberg a. W.) z prowincji brandenburskiej.

Placówka konsularna w Pile utworzona została dla ruchu tranzytowego i miała początkowo charakter wizowy. Rząd polski wówczas nie kładł większej wagi na teren, na który rozciąga się jego działalność. Z chwilą jednak, gdy Niemcy wysunęli kwestję zmiany wschodniej granicy podniesiono przedstawicielstwo polskie na pograniczu do wyższego stopnia ze względu na doniosłość tych ziem. Wiadomość o przemianowaniu wicekonsulatu w Pile na konsulat spotkała się wśród szerokich kół ludności polskiej na pograniczu z żywem zadowoleniem.

Przedstawicielem Polski w Pile jest p. konsul dr. Kazimierz Szwarcenberg-Czerny, pozostający na tem stanowisku od 1 kwietnia 1928 r. Pierwszym konsulem był p. Ptaszycki, pracujący obecnie w gen. konsulacie w Berlinie. Lokale służbowe konsulatu polskiego w Pile mieszczą się w obszernym nowym gmachu przy ul. Moltkestrasse 11 tuż obok nowego kościoła katolickiego pod wezwaniem św. Rodziny. (z)

Dwa procesy polityczne

W związku z wyborami do rady miejskiej w Gębicach w październiku 1929 r. pomiędzy zwolennikami listy obywatelskiej a miejscowym komendantem policji państwowej, przodownikiem Bocianem, przyszło do zatargów na tle politycznym, którego epilogiem były dziś dwie rozprawy przed wydziałem karnym sądu okręgowego w Gnieźnie, które w obydwóch wypadkach zakończyły się uwolnieniem wszystkich oskarżonych. Na ławie oskarżonych zasiadło 18 obywateli z Gębic i to: Jan Rólski, Jan Pawłowski, Bronisław Chudziński, Leonard Chudziński, Wincenty Pankowski, Aleksander Oborski, Adam Pankowski, Wincenty Malenda, Roman Malenda, Piotr Zawierucha, Jakób Radomski, Władysław Kazow, Walenty Majerowicz, Antoni Gałężewski, Stanisław Drelak, Wawrzyn Żurawski, Jan Dymny i Jan Jórga.

Prokuratura wytoczyła oskarżonym proces o to, że w dniu 10 października 1929 r. w doniesieniu do wojewody poznańskiego, a więc do władzy obwinionego przodownika Bociana, rzekomo fałszywie donosili o popełnionych przestępstwach przodownika Bociana, twierdząc, iż dopuścił się łapownictw oraz jakoby wobec obywateli miasta Gębic nadużywał swej władzy.

W przewodzie sądowym zarzucono Bocianowi, jakoby otrzymywał podarunki od niemieckich obywateli ziemskich. Ponadto, że Bocian w czasie przedwyborczym do rady miejskiej działał na rzecz drugiej listy, a podczas pewnego zebrania przedwyborczego, gdy przewodniczący odebrał głos niejakiemu Jankowskiemu z powodu opilstwa, Bocian domagał się udzielenia głosu Jankowskiemu, że gdy Stronnictwo Narodowe miało swoje zebranie w lokalu, Bocian przeszedł przez parkan i pod drzwiami podsłuchiwał tok rozmów i został przy tej sposobności napotkany.

Świadek Karol Vogt z Płaczkowa zeznał, że Bocianowi dostarczał naturalja, za które Bocian płacił, za drobne dostawy jak paszę dla konia od Bociana pieniędzy nie przyjął.

Prokurator podtrzymał swe oskarżenie i wniósł dla wszystkich oskarżonych po 3 miesiące więzienia. Obrońca dr. Zgaiński w przemowie podniósł wątpliwość oskarżenia i domagał się uwolnienia wszystkich oskarżonych.

Sąd po krótkiej naradzie uwolnił wszystkich oskarżonych od winy i kary, o ile chodzi o przestępstwo z 164 kk, zaś o ile chodzi o kwalifikację z § 186 kk. to postępowanie uchylił dla braku koniecznej skargi prywatnej. Koszty poniósł skarb państwa.

Druga sprawa toczyła się przeciw Janowi Pankowskiemu z Gębic, że dn. 6 października 1929 w Gębicach jako członek komisji wyborczej, urzędującej przy wyborach do rady miejskiej mając sobie poruczone zbieranie kart głosowania, wynik aktu wyborczego miał sfałszować w ten sposób, że wrzucił jeden głos do urny wyborczej i to służącej Marjanny Klimek, która wówczas nie była notowaną w listach wyborczych. Przez to spowodował, że wynik głosowania określił się na większą ilość głosów ustalonych niż w rzeczywistości, a mianowicie na 483 — podczas gdy w rzeczywistości było oddane 482 głosy. Czyn stanowi występek z §108 kk. O powyższem złożyła doniesienie do policji Marjanna Klimek służąca z Gębic.

Pankowski do zarzuconego czynu się nie przyznał. Świadkowie t. j. członkowie komisji wyborczej jak Bolesław Łagiewski i Mioduski, nic karygodnego nie spostrzegli, ażeby Pankowski miał się dopuścić zarzuconego czynu. Prokurator wniósł zatem o uwolnienie Pankowskiego. Sąd do wniosku tego się przychylił. Rozprawom przewodniczył sędzia Sowa.

„Robota w terenie“

Donoszą nam z Gostynia:

W mieście naszem i w powiecie niemałe oburzenie wywołał fakt nagłego i niespodziewanego, a przedewszystkiem niczem nieuzasadnionego zwolnienie z urzędu dwóch wójtów, p. Jana Baszyńskiego w Poniecu i p. Stanisława Płońskiego w Krobi. Zwolnienie pierwszego nosi datę 7 sierpnia, drugiego 9 sierpnia rb. Co ludzi najwięcej oburza, to fakt, że jedynym powodem ich „kopnięcia“ jest najwidoczniej — niedostateczny zapał do propagowania celów partyjnych B. B. Przypuszczenie takie wydaje się bliskiem wobec tego, że kandydaturą na wójta krobskiego interesował się żywo prezes powiatowy B. B., p. Stanisław Taczanowski z Podrzecza.

Jest jednak jeszcze drugi moment, który ludzi słusznie oburza na metody „sanacyjne“. Oto obaj zwolnieni wójtowie, którzy byli poprzednio komisarzami obwodowymi, przy kasowaniu komisarjatów zrezygnowali z emerytur, otrzymując przyrzeczenie, że w zamian otrzymają stanowisko wójtów. Teraz pozbawia się ich bezceremonjalnie chleba. Mylą się jednak „bebechy“, przypuszczając, że takie postępowanie zjedna im zwolenników. Podobne przygotowania do akcji wyborczej, polegające na obsadzaniu placówek starościńskich i wójtowskich przez „swoich“ ludzi, mających wykonać „robotę w terenie“, — chybią celu. Nie jesteśmy „narodem idjotów“, który czyni wszystko to, co mu nakaże agitator B. B., choćby na stanowisku urzędowem.

Adres Ligi Morskiej i Rzecznej w Poznaniu: Inż. Bielenia, Poznań, Ratusz — Konto czekowe P. K. O. 207 083.

Objazdy Kazia Świtalskiego

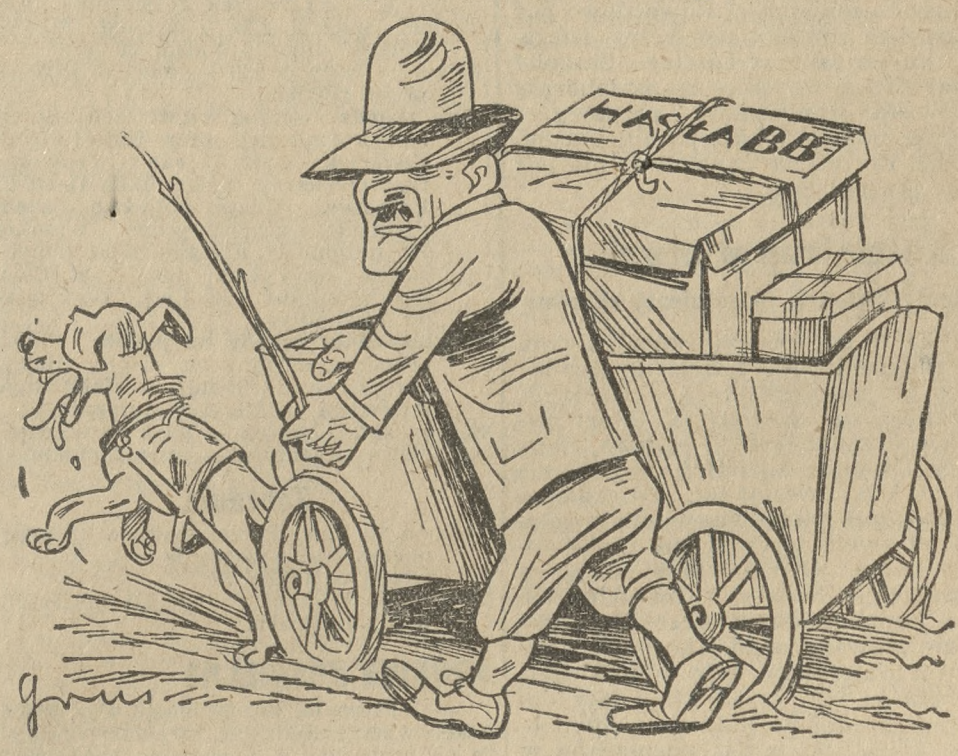

Rozreklamowana niegdyś firma zamieniła się na mizerny handelek domokrążny „nośpłata“.

WIADOMOŚCI POTOCZNE

Znowu kilka rodzin zatrutych grzybami

Sześć osób umarło wśród męczarni

Już dawno sezon grzybowy nie zabrał tyle ofiar, co w roku bieżącym. Codzień prawie dowiadujemy się o nowych wypadkach zatrucia, kończących się najczęściej śmiercią. Możnaby powiedzieć, że ilość tragicznych zgonów wskutek zatrucia jest w odpowiednim stosunku do obfitości grzybów w lesie, bowiem w roku bieżącym z powodu dżdżystego powietrza, grzyby pojawiły się w niespotykanych od dawna ilościach.

Przed kilku dniami odbył się w Poznaniu pogrzeb śp. Pelagji Staszakowej (ul. Kolejowa 11), która zmarła w kilkanaście godzin po zatruciu się grzybami, uzbieranemi przez siebie w lesie. Zmarła znała grzyby i od wielu lat sama je zbierała; w roku bież. padła zatem ofiarą tragicznej omyłki przy zbieraniu, może braku dostatecznej uwagi. Jedna córka zmarłej dotąd przebywa w szpitalu, inne dzieci na szczęście nie jadły tych grzybów.

W poniedziałek, dnia 18. b. m., jak już donosiliśmy, odstawiono do szpitala miejskiego w Gnieźnie małżonków Szymańskich z Jankowa Dolnego (pow. Gniezno), u których wystąpiły objawy zatrucia grzybami. Mimo usilnych zabiegów lekarskich nie zdołano nieszczęśliwych uratować, bowiem wśród strasznych męczarni zmarli w środę rano.

Śp. Alojzy Szymański liczył 27 lat, zaś jego żona lat 25.

W wtorek w południe odwieziono do szpitala miejskiego rodzinę pp. Kasztelanów, (ul. Szamarzewskiego 34), złożoną z 5 osób, mianowicie 35 letniego p. Jana K., jego żony i trojga dzieci w wieku od 3—9 lat. W tym wypadku grzyby kupiono na targu; może były stare, a więc zepsute. W tymże dniu jeszcze, poza wypadkiem zatrucia dwojga osób przy ul. Bosej, o czem już donosiliśmy, udzielono w Szpitalu św. Józefa pomocy 3-letniej Wandzie Peszke, którą bezrobotny ojciec nakarmił znalezionemi grzybami; dziecko walczy ze śmiercią.

O dalszych wypadkach zatrucia donosi nam (hk) z Kościana. Mianowicie w Gorzyczkach w powiecie kościańskim zatruły się grzybami cztery rodziny. Wdowa Jadwiga Kroma zmarła w kilkanaście godzin po zatruciu. W szpitalu św. Zofji w Kościanie zaś zmarły dwie dalsze uczestniczki grzybobrania, śp. Agnieszka i Bronisława Ślebiodówny. Panie Franciszka Ryczel i Władysława Wojtkowiak dotąd przebywają w szpitalu i niewiadomo jeszcze, czy zdołają utrzymać się przy życiu. Dalsze ofiary zatrucia po wypompowaniu żołądków i zastosowaniu odpowiednich odtrutek powracają powoli do zdrowia.

Prawie wszystkie notowane dotąd wypadki zostały spowodowane przez grzyby uzbierane przez same ofiary zatrucia. Stąd jest prawdopodobne, iż grzyby te były zbierane przez osoby, niedostatecznie z grzybami obeznane. Podkreślamy, iż grzyby zbierać może tylko, kto je zna zupełnie dokładnie, gdyż bardzo łatwo można podnieść np. zamiast pieczarki leśnej śmiertelnie trującego białego muchomora, lub zamiast serojadki zielonej również taksamo niebezpiecznego zielonego muchomora, nie mówiąc o innych grzybach trujących, z wyglądu przypominających jadalne.

Podróż Prezydenta Rzplitej do Estonji

na statku „Polonja", która odbyła się z takim przepychem, ujrzą czytelnicy na pięknych fotografjach w najnowszym (47-ym) numerze „Wielkopolskiej Jlustracji". Między innemi zagranicznemi i krajowemi aktualnościami widzimy również ciekawy artykuł wraz z fotografjami p. t.

Nasza policja uczy się dżiu-dżitsu

Z dziedziny sportu mamy fotografje z polskich mistrzostw pływackich i meczu tennisowego Japonja — Polska. Artykuł krajoznawczy p. t. „Pomorski park, jakich mało", dalej nowela, odcinek powieści, humor, rozrywki umysłowe, dział kobiecy itd. uzupełniają niezwykle bogatą treść tego numeru.

(Największe i najtańsze pismo ilustrowane dla szerokich kół publiczności. Pojedyńczy egzemplarz tylko 45 groszy, miesięczny abonament 1,50 zł, kwartalnie 4,— zł. (bez kosztów przesyłki). — Egzemplarzy okazowych **bezpłatnie** należy żądać wprost od administracji: Poznań, św. Marcin 70).

Katastrofa lotnicza

Samolot rozbity, pilot lekko raniony

Dziś około godz. 10 min. 35 spadł do ogrodu majętności Edwardowo pod Poznaniem samolot wojskowy, zdążający ku lotnisku w Ławicy. Samolot został strzaskany, pilot zaś podchorąży rezerwista Kapuściński, przybyły z Dęblina, odniósł lekkie poranienia naskórka. Przyczyna wypadku nie jest dotąd stwierdzona.

Kościotrup w piwnicy

Niemy świadek tajemniczej zbrodni

Dnia 16 bm. podczas kopania dołu do fundamentu pod kościół w piwnicy domu Br. Bogajewskiego w Gnieźnie, natrafiono na kościotrupa, który według orzeczenia komisji sądowej należał do 18-letniej kobiety i znajduje się tam od kilkudziesiąt lat. Pan Bogajewski kupił wspomniany dom w roku 1918 od spadkobierców po Chruścińskim, którzy obecnie przebywają w Niemczech. Rodzina Chruścińskich przed kupnem domu przez Bogajewskiego, prowadziła go jako hotel z zajazdem. Należałoby tedy wnioskować, iż w hotelu tym przed wielu laty dokonano zbrodni na nieznanej dotąd osobie, którą tajemnie pochowano w piwnicy. Komisja sądowa wydała kościotrupa celem pogrzebania na cmentarzu. (z)

KALENDARZYK

Czwartek 21 sierpnia 1930.

Słońce: wschód 4,44 — zachód 19,06 — długość dnia 14 godzin 22 min.

Księżyc: wschód 0,01 — zachód 18,20 — przed nowiem.

Stan pogody według spostrzeżeń Stacji Meteorologicznej przy Uniw. Pozn.: Czwartek, godz. 7 rano. Temperatura powietrza niska plus 11 st. C. Pogodnie. Wiatr północno - zach. Ciśnienie atmosferyczne wysokie 760 milim. W ubiegłej dobie temperatura najwyższa plus 21 st. Cels. najniższa plus 9 st. Cels. Ilość opadu nieznaczna.

Przepowiednia pogody na piątek: Nadal pogodnie, stosunkowo ciepło, wiatry południowo-wschodnie, w ciągu dnia miejscami lekkie zachmurzenie.

Kal. rz.-kat.: Joanna — jutro Tymoteusz.

Kal. słow.: Kazimira — jutro Radomił.

Zebrania

Jutro o 19 Tow. Przemysłowców (Wilda) nadzw. walne zebranie u p. Zawadkowej, G. Wilda 75;

o 20 K. S. „Warta" (oddział kolarski), w lokalu klubu.

KRONIKA KOŚCIELNA

— * **Prezenta.** Ks. proboszcz Kazimierz Stachowiak z Budzynia otrzymał prezentę na probostwo w Stęszewie, które niebawem obejmie.

— * **Rekolekcje kapłańskie.** W Seminarjum Duchownem w Poznaniu rozpoczęły się w poniedziałek rekolekcje kapłańskie; bierze w nich udział kilkudziesięciu kapłanów.

OSOBISTE

— * **P. dr. Michał Grobelski,** długoletni prymarjusz ś. p. prof. Wierzejewskiego, został przez Tow. Charitas mianowany dyrektorem i lekarzem naczelnym Poznańskiego Zakładu Ortopedycznego.

— * **50-lecie przedsiębiorstwa rzeźnickiego.** Mistrz rzeźnicki p. Aleksander Paluszkiewicz, św. Marcin 3, obchodzi w dniu 24 bm. 50-lecie swego przedsiębiorstwa, założonego przez śp. jego ojca, a przejętego przez siebie w roku 1914. Ku uczczeniu tej rocznicy odprawi się w dniu tym o godz. 9 msza św. w kaplicy Sióstr Miłosierdzia na Grobli nr. 26.

ZEBRANIA, ZJAZDY

— * **Zebranie informacyjne Związku Dentystów Zach. Ziem Rzplitej** odbędzie się w sobotę, 23 bm., o godz. 20 w Poznaniu, ul. Sew. Mielżyńskiego 23, na salce „Pod Strzechą Budowniczych". Również zaprasza się i Kolegów niecłonków.

ŻYCIE SOKOLE

— * **Wycieczka nocna z podchodami** odbędzie się w okolicy Stęszewa. Zbiórka druhów gniazd poznańskich oraz okolicy, przy Dworcu św. Łazarza w sobotę 23 bm. o godz. 23,30. Kawa i obiad bezpłatnie, zabrać przybory do jedzenia. — Do licznego udziału wzywa naczelnik Okręgu Poznańskiego.

— * **Ćwicznia sokola.** Chcąc mimo trudnych warunków gospodarczych doprowadzić budowę wielkiej hali do końca, zarząd poznańskiego okręgu wzywa wszystkich druhów poszczególnych gniazd do pracy od godz. 17 do 20. — Czwartki rezerwowane dla gniazda Wilda. W piątki winni pracować druhowie z Jeżyc.

— * **Zlot sokolstwa okręgu grodziskiego** odbędzie się 24 bm. w Granowie. — Mimo, że Granowo jest wioską, miejscowe gniazdo „Sokoła" posiada własne duże boisko. Te nwzgląd decydował przy wyborze miejsca zlotu. Zlot rozpocznie się o godz. 10 wysłuchaniem mszy św. Otwarcie zlotu nastąpi o godz. 11,30. Ćwiczenia sokole rozpoczną się o godz. 16. Program przewiduje różne niespodzianki, między innemi zespół dziewcząt odtańczy balet „Czołem". Na zakończenie odbędzie się zabawa taneczna. (er)

— * **Tow. Gimnast. „Sokół" Kiekrz - Psarskie,** urządza w niedzielę 24 bm. na łące przy nowej szkole w Kiekrzu, „wieniec", połączony z zabawą taneczną. Program: o godz. 13 objazd żniwiarzy, krakowiaków i cyganów, o godz. 16 początek zabawy tanecznej, o godz. 18 wręczenie wieńca Państwu Dziedzicom i występ „Krakowiaków i Cyganów". Czysty zysk przeznacza się na zakupienie sztandaru.

KOMUNIKATY RÓŻNE

— * **Wolne posady w Dyrekcji Poczt i Telegrafów.** Poznańska Dyrekcja Poczt i Telegrafów poszukuje kandydatów na stanowiska I kategorji w pocztowej służbie administracyjnej z ukończonem wyższem wykształceniem prawniczem i ekonomicznem. Reflektanci winni przesyłać podania pod adresem Biura Prezydjalnego Dyrekcji Poczt i Telegrafów w Poznaniu, Wały Zygmunta Augusta nr. 8. Do podania należy dołączyć życiorys oraz uwierzytelnione odpisy: 1) świadectw z odbytych studjów; 2) ewentualnych świadectw poprzedniej pracy, 3) metryki urodzenia, 4) świadectwa obywatelstwa polskiego, 5) dokumentu stwierdzającego stosunek do wojskowości. Nadto kandydat winien wskazać adresy trzech osób, na referencję których może się powołać.

— * **Tow. „Jedność" pod wezw. św. Stanisława** urządza dnia 23 bm. na sali „Boulevard" przy pl. Nowomiejskim o godzinie 19 przedstawienie amatorskie. Odegrane będą dwie komedje jednoaktowe pod tyt. „Fatalna szafa" i „Nad Wisłą". Po przedstawieniu zabawa taneczna.

— * **Apel Okr. I. Zw. Tow. Powstańców i Wojaków DOK VII** odbędzie się w niedzielę, 24 bm. w ogrodzie Bractwa Kurkowego na Szelągu. Zbiórka wszystkich towarzystw o godzinie 7 min. 30 na pl. Bernardyńskim, o godz. 8 min. 15 msza św. w kościele pobernardyńskim, o godz. 9 min. 30 defilada na pl. Sławnym, o 10 wspólna kawa, o 11 początek zawodów, o 13 min. 30 obiad żołnierski, od godz. 15 zabawa z niespodziankami dla starszych i dzieci.

— * **Park Wilsona** jest obecnie znów otwarty dla publiczności w czwartki i w niedziele w czasie odbywania się koncertów i iluminacji parku. Wstęp do parku na koncert od godz. 17 za opłatą 50 gr od dorosłych i 20 gr od dzieci i szeregowców. Koncerty odbywać się będą w oznaczonych dniach od godz. 18 do 22.

— * **Baczność 10-tacy (Limu).** Nie wszyscy oddali swe wnioski o przydzielenie oznaki pułkowej i odznaki „Orląt Lwowskich". Ponieważ sprawy tej dłużej przewlekać nie można, a termin zjazdu się zbliża, wzywamy raz jeszcze wszystkich do uskutecznienia tego do dnia 1-go września br. na ręce prezesa Tow. b. żołnierzy 10. P. Str. Wlkp., Jana Waltera, Poznań, Aleje Marcinkowskiego 13, tel. 5873. Komu potrzebne są objaśnienia lub formularze do wniosków, może je odebrać. Oznaka pułkowa dla oficerów 24 zł, podoficerów 10 zł, dla szeregowych 5 zł; odznaki lwowskie mają różne ceny wedle jakości. Zjazd 10-taków, połączony z dekoracją odznakami w Poznaniu odbędzie się 5 października.

— * **Reemigrantom z Niemiec,** ubiegającym się o przyznanie renty, lub o zwrot składek wpłacanych do niemieckich kas ubezpieczenia społecznego, podaje się do wiadomości, że przy obecnym stanie niemieckiego prawa ubezpieczeniowego uzyskanie zwrotu uiszczonych składek ubezpieczeniowych z powodu wyprowadzenia się za granice Niemiec nie jest możliwe (wyjątek stanowią sezonowi robotnicy rolni, którzy nie podlegają obowiązkowi ubezpieczenia podczas pracy w Niemczech w myśl par. 1233 Ordynacji Ubezpieczeniowej i na zasadzie par. 1446 tejże ustawy mają prawo do żądania zwrotu ewentualnych niesłusznie uiszczonych składek). Robotnicy winni zwracać się w uzasadnionych wypadkach bezpośrednio do konsulatów polskich w Niemczech. Podania te są wolne od opłaty. Placówki konsularne pobierają tylko drobne kwoty na pokrycie rzeczywistych wydatków na portorja. Osoby zainteresowane nie powinny w własnym interesie korzystać z przygodnych usług pokątnych doradców.

KRONIKA MIEJSCOWA

— * **W dniu węgierskiego święta narodowego** odbyła się staraniem tutejszego Konsulatu Węgierskiego uroczysta msza św. w katedrze poznańskiej na intencję Państwa Węgierskiego. O godz. 11 składali konsulowi węgierskiemu dr. Drzażdżyńskiemu życzenia reprezentanci władz państwowych i samorządowych, Uniwersytetu, wojskowości, konsulowie obcych państw, przedstawiciele sfer gospodarczych oraz obywatele węgierscy. (Pat.)

— * **Z targu.** Dnia 20 b. m. na placu Sapieżyńskim płacono za nabiał: 1 kg. masła wiejskiego 4.00—4.60 zł; masła mleczarskiego 4,80—5,20 zł; twarogu 1,00—1,20 zł; mendel jaj 1,80—1,90 zł; litr śmietany 1,60—2,00 zł; litr mleka pełnego 34—36 gr; za mięso: 1 kg. słoniny świeżej 2,60 do 2,80 zł; słoniny wędzonej 3,60—4.00 zł; wieprzowiny 3,00—3,80 zł; wołowiny 2,40 do 3,60 zł; cielęciny 2,40—2,80 zł; skopowiny 2,80—3,20 zł; koziny 2,00—2.20 zł; smalcu 4,00—4,20 zł; za drób: kura 4,00 do 5,00 zł; perlica 5,00—6,00 zł; kaczka 5.00 do 6,00 zł; 1 kg. tucznej gęsi 4,00 zł; para gołębi 2,00—3,00 zł; sarnina 3,00—5,00 zł za 1 kg.; para kurcząt 3,00—4,50 zł; królik 3,00—4,00 zł; za ryby: 1 kg. karpia 5,00 do 5,60 zł; okonia 2,60—3,60 zł; suma 4,00 do 5,00 zł; białych ryb 1,00—2,00 zł; 1 kg. sandacza 5,60—6,40 zł; miętusa 4,00 zł; szczupaka 5,00—7,00 zł; lina 4,40—4,60 zł; 1 kg. węgorza 5,60—6,00 zł; za jarzyny: 1 kg. groszku zielonego 1,00—1,40 zł; 1 kg. młodych ziemniaków 15—20 gr; 1 kg. marchwi 20 gr; buraków 10—15 gr; cebuli 10 groszy; szpinaku 1,00 zł za kg.; jarmużu 30—40 groszy; pietruszki 50—60 groszy; 1 kilogram bobu 1,20 złotych; sałatka zielona główka 5—10 gr; 1 kg. rabarberu 20—30 gr; pęczek rzodkiewek 10 gr; 1 mdl. ogórków 40—50 groszy; pęczek młodej marchewki 10—20 gr; 1 kalafjor 0,20—1,00 zł; szabel 0,60—0,80 zł za 1 kg.; mendel raków 1,00—2,50 zł; 1 kilogram jagód czarnych 0,80—1,00 zł; wiśnie 1,00 zł za 1 kg.; pomidory 0,30 do 0,80 zł za 1 kg.; borówki 1,00—1,40 zł za 1 kg.; 1 kg. jabłek 0,40—1,20 zł; gruszki 0,60 do 1,00 zł; śliwki 0,60—1,60 zł za 1 kg.; jeżyny 1,00—1,20 zł; cz. porzeczki 1,20 zł; renklody 1.40—2,40 zł; mirabele 0,80—1,00 zł; winogrona 1,80—3 zł; grzyby: borowiki duże 1,20 zł za kg., drobne 1,60—2,00 zł, rydze duże 1,20 zł; drobne 1,60 zł; pieczarki 1 do 1,60 zł; maślaki 0,80—1,00 zł; inne grzyby 0,60 zł za 1 kg. — Ruch ożywiony, dowozy duże, ceny naogół bez zmian. (hu)

— * **Dla ścisłości.** Podaną wzmiankę o wędrówce harcerzy z Poznania prostuje się o tyle, że druhowie Finke i Trębaczkiewicz z „Czarnej Trzynastki" nie urządzili obozu w Cichowie, a jedynie brali udział w tym obozie.

KRONIKA WYPADKÓW

— * **Zderzenie.** Przy zbiegu ulic Nowej i Ludgardy dziś w południe krótko po godzinie 13 zderzył się z tramwajem linji 2 samochód osobowy (prywatny) P Z 48 423. Samochód jest mocno uszkodzony, jedno z tylnych kół wprost wbiło się w tramwaj. Z ludzi nikt nie poniósł szkody na zdrowiu. (sf)

Z OSTATNIEJ CHWILI

— * **Śmierć pod pociągiem.** Dnia 20 b. m. na torze kolejowym Mieszków — Panienka przejechał pociąg 67-letniego pastucha Mikołaja Roszyka z Szypowa pow. jarocińskiego. Śmierć przejechanego nastąpiła natychmiast. (z)

— * **Wypadek samochodowy.** Dnia 18 bm. na szosie w Olekszynie (pow. gnieźnieński) samochód osobowy, prowadzony przez p. Gołębiewskiego Jana z Kostrzyna, najechał na przejeżdżającego wozem Br. Padalaka z Kiszkowa. Wóz

wskutek uderzenia przewrócił się, przyczem koń odniósł pokaleczenia. Samochód wpadł wskutek zderzenia na drzewo i doznał uszkodzeń. (z)

— * **Pożary.** W majętności Piaski w powiecie strzelińskim ogień zniszczył Władysławowi Jaczyńskiemu 2 stodoły napełnione zbożem, 3 szopy z wszelkiemi narzędziami rolniczemi i remizę. Strata jest bardzo znaczna, gdyż wynosi 250 tys. złotych. — W powiecie pleszewskim w Czarnówcu, spłonął dom mieszkalny p. Tomasza Frencla. Pożar powstał wskutek zapalenia się sadzy w kominie. Frencel ocenia stratę na 5 tys. zł. (z)

KRONIKA SĄDOWA

— * **Za podpalenie.** Niejaki Mieczysław Jankowski, znany zawalidroga i awanturnik na terenie Trzemeszna, został zasądzony za rozmyślne spowodowanie pożaru w Bystrzycy w pow. mogileńskim na 5 lat ciężkiego więzienia. (z)

JARMARKI

— * **Czarnków.** We wtorek, dnia 26 b. m. odbędzie się jarmark na konie i bydło. Targ na świnie z powodu panującej zarazy jest zakazany.

Z WIELKOPOLSKI

— * **Gniezno.** (Z sądownictwa.) Prezesem sądu okręgowego w Gnieźnie mianowany został prokurator sądu okręgowego w Lesznie p. dr. Edmund Lauterer. — Sędzia sądu powiatowego w Gnieźnie p. Henryk Baranowski został mianowany sędzią sądu okręgowego w Gnieźnie.

— (Pszczoły a koń.) P. Jan Żurawski, mistrz rzeźnicki z Gniezna, wybrał się powózką do Lulkowa. W czasie gdy Żurawski rozmawiał z gospodarzem Blumem, z ula w pobliżu wyroiły się nagle pszczoły i obsiadły konia, który nazajutrz zdechł z powodu kilkuset ukłuć żądeł pszczelich.

— (Pożar stogów.) W nocy na 19 bm. spaliły się z niewiadomej przyczyny dwa stogi z niemłóconem żytem i owsem, własność p. Bronisławy Koralewskiej. Szkoda wynosi 6200 zł, którą pokrywa Krajowe Ubezpieczenie. (br)

— * **Granowo,** pow. grodziski. (Cud nad Wisłą.) Dnia 15 bm. po sumie odbył się na sali parafjalnej uroczysty poranek mający na celu uczczenie 10-lecia Cudu nad Wisłą. Słowo wstępne wypowiedział p. Bartkowski, kier. tut. szkoły. Na program złożyły się jeszcze patrjotyczne pieśni odśpiewane przez Tow. Śpiewu „Halka", deklamacje i referat ks. Góry, który w jasny sposób przedstawił ówczesne plany bolszewików i zmagania się polskiego oręża. Lepszego prelegenta nie można było sobie wyobrazić, tembardziej, że ks. Góra brał w wojnie bolszewickiej czynny udział. (er)

— * **Kościan.** (Z życia młodzieży.) — Okręg kościański Stowarzyszeń Młodzieży Polskiej urządza w niedzielę, dnia 24 bm. w Czaczu zawody okręgowe. W programie jest przewidziane: o godz. 10-tej uroczysta msza św., poczem defilada. O godz. 2 po południu rozpoczęcie zawodów okręgowych oraz popisy Stowarzyszeń w parku p. hr. Żółtowskiego. Po zawodach okręgowych zabawa towarzyska z urozmaiceniami.

— (Uderzenie gromu.) W dniu 17 bm. uderzył grom w stóg ze zbożem p. Antoniego Jądra. Straż pożarna ugasiła pożar.

— (Włamanie.) W nocy na 17 b. m. włamano się do składu broni p. Stanisława Kaczorowskiego przy ulicy Poznańskiej i skradziono 2 fuzje i 2 rewolwery. (hk)

— * **Rydzyna.** (Cud nad Wisłą.) Miasteczko nasze obchodziło 15 bm. uroczystość „Cudu nad Wisłą", zorganizowaną przez miejscowe Tow. Powstańców i Wojaków. W uroczystości tej wzięły gremjalny udział Tow. Powstańców i Wojaków, Sokół, Bractwo Kurkowe, Ochotnicza Straż Pożarna, Tow. Robotników katolickich, Tow. Kółka Rolniczego, Tow. Piast, Tow. Koła śpiewu „Halka", Tow. Polek, Rada miejska i magistrat z p. burmistrzem Rzemyszkiewiczem na czele oraz były minister oświaty p. Łopuszański, dyrektor gimnazjum im. Sułkowskich. Nabożeństwo dziękczynne odprawił ks. proboszcz Juettner, a piękne kazanie wygłosił ks. prefekt Sawicki. Akademję w sali posiedzeń p. Tomińskiego zagaił ks. prefekt Sawicki a prezes Powstańców i Wojaków druh Skorliński wygłosił odczyt o Cudzie nad Wisłą. Koło śpiewu „Halka" wykonało śpiewy.

— * **Środa.** (Obchód Cudu nad Wisłą.) W celu uczczenia 10-lecia zwycięstwa oręża polskiego nad hordą bolszewicką odbył się tu w święto Wniebowzięcia N. M. Panny uroczysty obchód przy udziale wszystkich sfer społeczeństwa. — Wieczorem dnia poprzedniego odbył się capstrzyk z orkiestrą kolejową na czele. Dnia następnego zebrały się wszystkie towarzystwa z sztandarami na dziedzińcu szkoły powszechnej i wyruszyły w pochodzie na uroczyste nabożeństwo do kościoła, które odprawił ks. Pawlak. Z kościoła udano się w pochodzie na rynek. Tutaj towarzystwo śpiewu „Lutnia" wykonało kilku utworów na chór męski i żeński a dyr. gimn. p. Synoradzki w dłuższem przemówieniu przedstawił ważność „Cudu nad Wisłą" dla społeczeństwa polskiego. Po południu na boisku „Sokoła" odbył się koncert orkiestry kolejowej, zawody organizacyj P. W. i W. F., strzelanie do tarczy, ćwiczenia tow. „Sokół" itd., wieczorem zaś przedstawienie sztuki „Jagiełło pod Grunwaldem". (ks)

— * **Skoki.** (Z Kl. Sp. „Wełna".) W niedzielę odbył się liczny zjazd sportowców, z powodu okoliczności, że miejscowy Klub Sport. „Wełna" obchodził pięciolecie swego istnienia. — Uroczystości klubowe rozpoczęły się rano w lokalu p. Pilaczyńskiego. Po nabożeństwie odbyło się w sali p. Pilaczyńskiego uroczyste zebranie. Posiedzenie zagaił prezes klubu p. Daniel, powołując na przewodniczącego p. burm. Smektałę, do pióra p. Buszyńskiego, a na ławników pp.: Maćkowiaka i Narożnego. Szczegółowe sprawozdanie z działalności Klubu wygłosił p. Fr. Gersig. Okazały dyplom uznania za zasługi nad rozwojem klubu wręczono p. Ratajczakowi. Po południu wyruszył pochód z orkiestrą na boisko, gdzie odbyły się zawody sportowe. (ske)

— * **Szamotuły.** (Rewja.) W święto Wniebowzięcia N. M. P. urządził na sali p. Sundmanna Poznański teatr objazdowy „Rewja" wieczór humoru i śmiechu. Produkcje „artystów" były tego rodzaju, że uważać je należy za kpiny z dość licznie zgromadzonej publiczności. Podobne nieudolne imprezy takich pseudoartystów wzbudzają w publiczności niechęć i podejrzenie i szkodzą temsamem zespołom teatralnym, stojącym na poziomie artystycznym.

— (Święto Sportu.) W niedzielę, dnia 24 bm. urządza Klub Sportowy „Szamotuły" wielkie zawody, na których program składają się: mecz piłki nożnej, wyścigi kolarskie, pięciobój i różne inne gry. Dla zwycięzców przewidziane są cenne nagrody. Zawody zapowiadają się — o ile pogoda dopisze — okazale. (op)

— * **Czarnków.** (Nowy rok szkolny.) Z dniem 1 września rozpocznie się w tutejszem gimnazjum miejskiem nowy rok szkolny, nabożeństwem w kościele parafjalnym. Młodzież zbierze się o godz. 8 na dziedzińcach gimnazjum. Dyrekcja przyjmie jeszcze kilku uczniów wzgl. uczennic. Na egzamin w terminie powakacyjnym potrzeba zezwolenia Kuratorjum Okręgu Szkolnego.

— (Manifestacja.) W podniosłym nastroju odbyła się manifestacja obchodu Cudu nad Wisłą. Uformował się pochód na ul. Wronieckiej, w którym wzięły udział wszystkie miejscowe towarzystwa z sztandarami. Z orkiestrą na czele ruszył pochód do kościoła. Sokoli w barwnych mundurach objęli kierownictwo pochodu. Uroczystą mszę św. celebrował ks. proboszcz Swiniarski, który podczas nabożeństwa wygłosił okolicznościowe kazanie. Tymczasem nadjechał specjalny pociąg z wycieczką kolejarzy z Poznania, który do południa zwiedzał Ujście i kalwarję. Około 2000 gości, chcących zwiedzić okolicę Czarnkowa, opuściło pociąg, zalewając rynek, gdzie towarzystwa uformowały się w czworobok. Na rynku zebrało się około 5000 osób. Do zebranych przemówił p. mecenas Rankowski. Nie zwracając uwagi na padający deszcz, publiczność w skupieniu słuchała wywodów mówcy. Zebrani pod wrażeniem niezwykle pięknej przemowy, po wzniesieniu okrzyku na cześć Rzeczypospolitej, zaintonowali Rotę Konopnickiej. Po manifestacjach towarzystwa wyruszyły z orkiestrami do swych lokali. (cn)

— * **Wieleń n. N.** (Obchód Cudu nad Wisłą.) W czwartek wieczorem odbył się capstrzyk orkiestry z pochodniami. Miasto było udekorowane sztandarami. Następnego dnia wszystkie towarzystwa zgromadziły się na dziedzińcu szkolnym, skąd pochodem udano się na nabożeństwo dziękczynne. Podniosłe kazanie wygłosił ks. Szwankowski. Z kościoła udał się pochód na rynek, gdzie p. burmistrz Wachowiak przedstawił doniosłość czynu nad Wisłą. Po odśpiewaniu roty udał się pochód pod pomnik wdzięczności, gdzie złożono wieniec.

Do Powstańców i Wojaków okręgu I

W dniu 24 bm. odbędzie się apel Waszego Okręgu. Do Apelu tego Zarząd Związku przywiązuje wielkie znaczenie.

Ma on być wzorem dla innych Okręgów.

Ma on wykazać sprawność Waszą wobec władz wojskowych i społeczeństwa i złożyć dowód, że Powstańcy i Wojacy nietylko umieją obchodzić uroczystości i odbywać parady, ale że wykonują także owocną pracę w dziedzinie przysposobienia wojskowego i wychowania fizycznego.

Ma on wreszcie stwierdzić, że w sto-licy Wielkopolski czuwa straż nad Wartą gotowa i zdolna każdej chwili obronić przeciwko zakusom wrogów naszych to, co powstaniec i żołnierz wielkopolski z bronią w ręku dla Polski wywalczyli.

Wobec tego wzywam Was, byście, idąc za rozkazami Zarządu Waszego Okręgu, w dniu 24 bm. jak jeden mąż stanęli do apelu.

Za Wolność!

Dr. St. Celichowski,
Prezes Związku Tow. Powst. i Wojaków
D. O. K. VII.

RADJO

Programy radjofoniczne

Piątek, dnia 22 sierpnia 1930 r.

Poznań (335 m) godz. 13.05 koncert gramofonowy; godz. 14.00 notowania giełdy pien., zbożowo-towarowej i cen targowych Rzeźni miejskiej; godz. 17.20 kurs elementarny języka angielskiego (wykł. dr. Arend, lektor U. P.); godz. 17.40 „Silva rerum"; godz. 18.00 koncert popołudniowy z Warszawy; godz. 19.15 interludjum muzyczne; godz. 20.00 „Teatr i życie sceny"; godzina 20.15 koncert symfoniczny. (Transmisja z Warszawy); godz. 22.00 sygnał czasu, komunikaty PAT sportowe i policyjne; godz. 22.15 muzyka taneczna z cukierni „Polonja".

Katowice (409 m) godz. 12.05 koncert gramofonowy; godz. 16.20 koncert gramofonowy; godz. 17.35 odczyt p. t.: „Rozmaite przesądy o odżywianiu" — wygł. dr. B. Skarżyński, asyst. U. J. (P. R. Kraków); godz. 18.00 koncert popularny z udziałem Tria Polskiego Radja w Katowicach; godz. 19.30 Jerzy Langman, „W zaczarowanych dolinach Słowiańskiego Krasu; godz. 20.15 koncert symfoniczny z Doliny Szwajcarskiej w Warszawie; godz. 22.00 feljeton p. t. „Bajkał" — wygł. p. Jan Cios (P. R. Warszawa).

Warszawa (1412 m) godz. 12.10 muzyka gramofonowa; godz. 16.30 muzyka gramofonowa; godz. 17.10 „Kącik krótkofalowy"; godz. 18.00 koncert orkiestry mandolinistów; godz. 19.20 płyty gramofonowe; godzina 19.45 giełda rolnicza; godz. 20.15 koucert symfoniczny z Doliny Szwajcarskiej; godz. 22.00 feljeton p. t. „Bajkał".

SPORT

Lekka atletyka

Mistrzostwa w Finlandji w Tammersfors przyniosły następujące wyniki: 100 m: Koponen 10.7; 200 m: A. Jaervinen 22.2; 400 m: Huhta 50.2; 800 m: Larwal: 1:56.4, 2. Helgas 1:56.7; 1500 m: Purje 3:50; 500 m: Virtanen 14:50, 2. Loukula 14:51; 10.000 m: Nurmi 31:04.6, 2. Loukula 31.54.8; 110 m. pł.: Sjoestedt 15.2; 400 m pł.: Vilen 55.5; kula: Wahlstedt 14.92 m; dysk: Kivi 43.40 m; oszczep: M. Jaervinen 71.70 m; trójskok: Maekinen 14.85 m; w wyż: Reinikka 1.81 m; w dal Tolano 7.02 m; o tyczce: Lindroth 3.85 m; pięciobój: Tolano 4011 p. (skok w dal: 7:15 m; 200 m: 22.7; oszczep: 56.50 m; dysk: 36.20 m; 1500 m: 4:46.3).

Pięściarstwo

Sobotnie zawody K. S. „Warta" w sali Ośrodka W. F. zapowiadają się bardzo ciekawie. Współudział zapewnili najlepsi zawodnicy poznańskich klubów bokserskich; wobec tego oczekiwać należy bardzo zaciętych i wyrównanych walk. Pozatem odbędzie się ciekawa walka eliminacyjna na zawody międzynarodowe z „Ahten" — Görlitz w wadze muszej, między Kucharzewskim i Kajnarem. Początek zawodów o godz. 20-tej.

Piłka nożna

Wydział Gier i Dyscypliny Ligi ukarał dyskwalifikacjami następujących graczy: Prass (Pogoń) i Martyna (Legja) po 2 miesiące z zawieszeniem na pół roku, Przedziecki II (Legja) na 2 miesiące, Peterek (Ruch) i Szaller (Legja) po dwa tygodnie. (Pat)

Pływanie

Zebranie czynnych członków P. T. P. odbędzie się celem omówienia zawodów wewnętrznych, w niedzielę 24 bm. o godzinie 16-tej w własnej pływalni.

Tennis

Tegoroczne mistrzostwo Polski organizuje Warszawski Lawn Tennis Club na swych 7-miu kortach ziemnych w Warszawie w parku Sobieskiego. Turniej rozpoczyna się we środę dnia 27 sierpnia o godz. 9 rano i trwać będzie codziennie aż do zmroku. Na stanowisko sędziego naczelnego wyznaczony został p. Kazimierz Wasilewski.

W turnieju o mistrzostwo Polski wezmą udział najlepsze nasze rakiety z Maksem i Jerzym Stolarowem, Warmińskim, Tłoczyńskim, Marszewskim, Tarnowskim, Lothem Horainem, Wittmanem, Förstersem, Steinerem, Hebdą, Kołczem, Syropową, Jędrzejewską, na czele. (PAT)

„Legja" — „AZS" (Kraków) 2:1. We środę rozpoczął się na kortach Legji w Warszawie mecz tennisowy o drużynowe mistrzostwo Polski pomiędzy Legją i AZS Kraków. Pierwsze gry dały wyniki następujące: Tłoczyński (Legja) pokonał Horaina (AZS Kraków) 6:3, 6:3, a Jurczyński (Legja) zwyciężył Konopkę (AZS Kraków) 6:3, 6:2. W grze mieszanej Jędrzejowska wraz z Horainem (AZS Kraków) wygrała z parą Walicka i Tłoczyński, (Legja) 6:3, 6:4. (PAT)

RUCH W TOWARZYSTWACH

— **Tow. Śpiewu „Halka" Poznań - Jeżyce.** Lekcje śpiewu odbywają się w poniedziałki i czwartki o godz. 20 w lokalu posiedzeń p. Kasperkowej przy ul. Kraszewskiego 16.

— **Tow. Śpiewu im. F. Nowowiejskiego Poznań - Łazarz.** Lekcje śpiewu we wtorki i piątki, o godz. 20 w lokalu druha Dusika, ul. Marsz. Focha 62.

— **Zw. Oficerów Rezerwy Rz. P.** prosi członków o gremjalne stawienie się na powitanie delegacji FIDAC'u w piątek dnia 22 bm. Zbiórka o godz. 6,20 rano przed Dworcem Głównym.

— **Odział Młodzieży Przedpoborowej przy Tow. Powst. i Woj. Stare Miasto.** — Zbiórka w piątek 22 bm. o godz. 20 na sali Domu Katolickiego na Śródce.

— **Zw. Faszystów Polskich Oddział Jeżyce.** Zebranie odbędzie się dnia 22 bm. (w piątek) o godz. 8 wieczorem w lokalu p. Botha przy ul. Bukowskiej 23.

— **Cech Czeladzi Ciesielskich.** Walne roczne zebranie odbędzie się w dniu 24 bm. o godz. 11 w lokalu p. Koniecznego, ul. Masztalarska.

— **Kółko Rolnicze Poznań - Winiary** zwołuje zebranie na poniedziałek 25 bm. godz. 19 u p. Kotlińskiego.

KSIĘGI STANU CYWILNEGO

Zgony:

20 sierpnia 1930.

Henryk Waliszewski 7 m. 19 d. Sylwester Roszewski 5 lat. Feliks Gryczka, urzędnik celny, 31 l. Jerzy Rybicki 2 m. 21 d. Jan Szeląg, kanonier, 21 l. Stanisława Garczykówna, robotnica fabryczna, 26 l. Bolesław Orgacki 3/4 godz.

Składki i pokwitowania

W administracji pisma naszego złożono w dalszym ciągu:

Na Pomnik Serca Jezusowego: W. R., Leonardowo 5 zł; — Wacław i Pelagja Henschkowie w miejsce zawiadomień o ślubie 20 zł; — Uczennice Szkoły Przemysłowo - Handlowej, kurs H. B. II 15 zł; — Szafranowa, zamiast wieńca na trumnę ś. p. Heleny Woźniakowej 10 zł; Wanda M. z Bydgoszczy 3,20 zł; — Piotr Podejma 5 zł; — N. N. 5 zł; — Zofja Olszewska, Poznań, 10 zł; — razem z poprzednio pokwitowanemi 1164,05 zł.

Na Misje Afrykańskie: N. N. z N. 50 zł.

Na biedne dzieci poznańskie: N. N. z N. 10 zł; — razem z poprzednio pokwitowanemi 248 zł.

Na kaplicę S. S. Karmelitanek: Uczennice Szkoły Przemysłowo - Handlowej kurs H. B. II — 15,12 zł; — razem z poprzednio pokwitowanemi 25,12 zł.

TEATRY

— * **Z Teatru Nowego.** Dziś i dni następnych ciesząca się dużem powodzeniem na scenie Teatru Nowego doskonała komedja L. Chiarelli'ego p. t. „Twarz i maska" z gościnnym występem znakomitego artysty Teatru Narodowego p. W. Brydzińskiego w roli hrabiego Paolo Graziano. Znakomity nasz gość kreował tę rolę w Warszawie z ogromnem powodzeniem, zbierając entuzjastyczne oklaski rozbawionej widowni. Obsadę uzupełniają pp. Fiszer-Chmurkowska, Jerzmanowska, Suchankówna, Żeromska, Chmurkowski, Mazanek, Kitka-Sokołowski, Płonka-Fiszer, Przebiński i inni. Reżyserja p. W. Brydzińskiego. Dekoracje Al. Kobrynia.

— * **„Tajfun" w Teatrze Nowym.** Publiczność poznańska niebawem ujrzy genjalną arcykreację znakomitego artysty Wojciecha Brydzińskiego — Dr. Tokerama w sztuce Langyela p. t. „Tajfun". — Sztuka ta w triumfalnym pochodzie obiegła wszystkie sceny świata — a w Polsce zawsze cieszy się niezwykłem powodzeniem nietylko ze względu na swe egzotyczne tło i pełne niebywałego napięcia sceny dramatyczne, ale przedewszystkiem ze względu na grę Brydzińskiego — która jest ostatnim wyrazem kunsztu aktorskiego.

Teatr Nowy

DZIŚ — „Twarz i maska". — Gościnny występ W. Brydzińskiego.
Piątek, 22. 8. „Twarz i maska". Gościnny występ W. Brydzińskiego.
Sobota, 23. 8. „Twarz i maska". Gościnny występ W. Brydzińskiego.
Początek o godzinie 8 wieczorem.
Bilety poprzednio do nabycia w składzie cygar p. Zygarłowskiego, narożnik ul. Gwarnej i 27 Grudnia.

Po powrocie z letniska

do najpierwszego obowiązku należy odnowienie abonamentu na Kurjer Poznański. Listowi zbierają zamówienia tylko do 25 b. m., później trzeba zwracać się wprost do przynależnej poczty.

DZIAŁ KULTURY I SZTUKI

PRZEMĘCZENI

(Co mówiono w Brukseli)

Zebrał się niedawno w stolicy Belgji dwunasty Zjazd Szkolnictwa Średniego, zorganizowany przez „Bureau International de l'Enseignement Secondaire", instytucję skupiającą w sobie, jak dotąd, przedstawicieli dwudziestudwu narodów europejskich (bez Niemców, których przyjęcie w roku przyszłym wydaje się zapewnione). Tegoroczny kongres był tem ważniejszy, że na porządku obrad znajdowała się trudna i drażniąca opinję publiczną sprawa „surmenage", przemęczenia młodzieży szkolnej wskutek nadmiernych wymagań i przeładowania programów.

Wzorowo zorganizowany zjazd został poprzedzony dwoma numerami biuletynu Towarzystwa z marca i czerwca b. r., w których zamieszczono co ważniejsze referaty i oświadczenia poszczególnych federacyj narodowych. Po takiem przygotowaniu, prace samego zjazdu ograniczyły się na plenum do przypomnienia najważniejszych materjałów drukowanych — natomiast komisyjnie przygotowano, po uciążliwej i drobiazgowej dyskusji, rezolucje, które następnie zostały przyjęte na ostatniem posiedzeniu pełnego kongresu. Rezolucje te, rozważne i spokojne, tworzą jakby definitywny osad wzburzonych fal zjazdowych, i one to z kolei staną się przedmiotem uwagi i dyskusji w poszczególnych krajach interesujących się rozbudową oraz przebudową szkoły średniej.

Rozpatrując szereg powziętych przez Zjazd Brukselski rezolucyj należy przedewszystkiem stwierdzić z wdzięcznością, że uniknięto tam wszelkiej demagogji, nie dano się wziąć na lep tanich haseł, prześcigających się w udostępnieniu i niwelowaniu szkoły średniej w imię przemęczenia młodzieży szkolnej oraz domniemanego przeładowania programów szkoły. Oba te zjawiska: przemęczenie i przeładowanie, wzięto pod uwagę, ale nie przejaskrawiono ich, a rozpatrzono możliwie wszechstronnie, szukając przyczyn złego stanu dzisiejszego szkolnictwa w możliwie licznych kierunkach.

Jako hasło naczelne wysunięto na czoło rezolucyj imperatyw nieobniżenia poziomu szkoły średniej, która winna zostać się sobą, t. zn. ważnym członem środkowym między szkołą powszechną a uniwersytetem. Wszelkie zakusy niwelacyjne między szkołą powszechną a średnią odparto zgodnie i energicznie. Jako jeden z głównych powodów przemęczenia młodzieży wysunięto niedostateczne przygotowanie uczniów przez szkołę powszechną w mowie ojczystej i rachunkach, które to przedmioty określono tem samem jako główny zakres nauki udzielanej przez tę szkołę. Dalszą przyczynę „przemęczenia" młodzieży znaleziono w fałszywej jej rekrutacji, o tyle, że w szkole średniej pozostawać powinny te tylko jednostki, które się do niej nadają; przy wrogim stosunku kongresu do egzaminów promocyjnych, dezyderat ten odnosi się do podwojonej uwagi, z jaką się przeprowadzać powinno klasyfikację i wogóle obserwacje codzienne i okresowe.

Ważną bolączką dzisiejszej szkoły średniej okazał się wreszcie przerost zajęć pozaszkolnych a jednak przez szkołę polecanych. Niektóre z tych zajęć, same przez się zdrowe, pomnożone jedne przez drugie stają się istnemi pasorzytami rabującemi cały czas uczniowi. Proszę dodać do siebie wychowanie fizyczne, gry szkolne, przysposobienie wojskowe, skauting, a do tego jeszcze przeróżne kółka, Czerwony Krzyż i udział w zbiórkach i uroczystościach — a otrzymamy klucz do zrozumienia sytuacji, w której uczeń ledwo sam wieczór ratuje dla odrabiania lekcyj, wobec czego czuje się oczywiście przemęczony. Ten przerost zajęć pozaszkolnych został w osobnej rezolucji wyraźnie potępiony.

Dopiero te wszystkie powody, czysto zewnętrzne, uwzględniwszy, wolno przystąpić do krytyki samych godzin nauki, ich rozkładu i programu. Tu, ze względu na różne stosunki panujące w różnych krajach, ujęto żądanie w jedną, przestronną, rezolucję domagającą się zredukowania, o ile się da, godzin i przedmiotów szkolnych, tam gdzie są przesadnie wybujałe, w stopniu tym, aby uczeń mógł uratować czas dla własnej pracy indywidualnej, którą uznano za istny skarb dla szkoły.

Ukryty zamach na poziom szkoły średniej ponowił się w formie żądania, by cel szkoły sformułowano jako nabycie „culture générale"; ogólnej kultury; termin ten, tak elastyczny i mało mówiący, mógł najłatwiej w świecie doprowadzić do jaskrawego obniżenia poziomu i ścieśnienia zakresu nauk w szkole średniej.

Ostateczna rezolucja i tu wprowadziła znamienną poprawkę: celem szkoły jest danie „culture générale, ce qui implique une acquisition suffisante de connaissances" („w czem się mieści zdobycie wystarczających wiadomości). Uczeń nic nie umiejący nie będzie się więc mógł powoływać na posiadanie „ogólnej kultury"...

Tak w najogólniejszych zarysach przedstawiają się rezultaty brukselskiego zjazdu.

Przyszły kongres zająć się ma, jak słychać, stosunkiem wykładu teorytycznego do czynnych prac uczniowskich. Zmieści się w tem i system daltoński.

Dr. Władysław Folkierski.
Kraków.

ŻYCIE KULTURALNE

„SŁOŃCE".

Zaczynające wychodzić pod tym tytułem nowe pismo będzie stanowiło jakby perjodyczny ciąg dalszy „Przewodnika po uzdrowiskach i letniskach polskich". Redaguje je autor tego przewodnika, p. Czesław Rokicki, energiczny propagator naszych zdrojowisk i miejsc wypoczynkowych. Że akcja jego jest skuteczną, świadczy już czwarte z kolei wydanie przewodnika, jest bowiem jasne, że kto go kupił i z korzyściami pobytu letniego w Polsce się zapoznał, tego nie znęci zagranica, chyba że będzie zmuszony przez lekarza. — „Słońce" będzie teraz systematycznie zaglądało do naszych domów i w jego świetle zobaczymy niejedno, o czem nie wiedzieliśmy, a o czem wiedzieć warto.

Numer obecny jest pokaźnym tomikiem formatu wielkiej czwórki, wypełnionym po brzegi treścią bardzo urozmaiconą. Kandydaci na kuracjuszy spotkają się z nazwiskami pierwszorzędnemi w zakresie balneologji i lecznictwa przyrodniczego, jak prof. dr. Korczyński, dr. Al. Krasuski, dr. A. Sabatowski, którzy przedstawiają wartości lecznicze naszych zdrojowisk, pozwalające nam obchodzić się niemal zupełnie bez kuracyj zagranicą. Drugi obszerny dział stanowi turystyka, również opracowana tematami przez najwybitniejszych fachowców jak dr. R. Kordys, gen. M. Zaruski, dr. M. Orłowicz, dr. J. Żychoń. O ochronie przyrody mówi zajmująco wybitny znawca przedmiotu dr. B. Dyakowski. Pieniny opisuje i do zwiedzania ich zachęca barwnem piórem powieściopisarz Jan Wiktor, nowelki, wiersze, szkice estetyczne i feljetony zaokrąglają treść zeszytu, który drukiem, papierem i ilustracjami zapowiada wydawnictwo wytworne, zasługujące na to, aby ozdobiło stół w każdej bibljotece domowej. Zdjęcia fotograficzne wyborne, odbite doskonale, reprezentują piękno naszego krajobrazu i urządzenia naszych zdrojowisk w sposób wysoce artystyczny.

MUZYKA

Konkurs na dyrekturę Konserwatorjum w Poznaniu został rozpisany przez Ministerstwo oświecenia z terminem do 20 września. Dyrektura naszego Konserwatorjum, oddana niedawno p. Eugenjuszowi Morawskiemu z Paryża, została jak wiadomo opróżniona jeszcze przed objęciem stanowiska przez p. Morawskiego, który został zamianowany dyrektorem średniej szkoły muzycznej przy państwowem Konserwatorjum warszawskiem. Poprzedni dyrektor, p. Marek z Zurychu, również ustąpił przed objęciem funkcyj, wracając do Szwajcarji, a przez całe to długie bezkrólewie prowadził i prowadzi nasze Konserwatorjum świetny artysta i sprężysty administrator prof. Zdisław Jahnke.

Opera na arenie weronskiej. Z Medjolanu piszą nam: Pierwsze przedstawienie „Borysa Godunowa" na arenie rzymskiej w Weronie miało wielki sukces. Borysa śpiewał basista Pinzi, na dalszych spektaklach dublował Rosjanin Zdanowskij. Reżyserował Rosjanin Sakin, który jest jednym z reżyserów La Scali. Drugą operą, obecnie wystawioną, jest „Moc przeznaczenia" Verdiego. (mr)

Nowa opera Straussa. Ryszard Strauss pisze nową operę, znów do tekstu Hoffmansthala, tak jak „Elektra" i „Kawaler z srebrną różą". Tytuł: „Arabella" akt pierwszy już naszkicowany.

SZKOLNICTWO

Wielki padagog. Pod tym tytułem zamieściła p. St. Czarniecka w „Przyjacielu Szkoły" artykuł o działalności pedagogicznej bł. Jana Bosko. Główną zasadą ks. Bosko było zahartować i rozwinąć życie duszy, zanim z całej siły uderzą na nią nawałności burzy współczesnego życia. W zakładach salezjańskich do dziś obowiązujący regulamin opiera się też na zasadzie: „Czuwać pilnie, aby zapobiec uchybieniom". Ks. Bosko był wrogiem kar cielesnych, a opierał wychowanie na miłości, szacunku, wyrozumiałości, łagodności i wierze w dobrą wolę wychowanka. W regulaminie zwracał nauczycielom uwagę, by unikali długich monologów a stosowali często heurezę i w ten sposób dawali obfitą paszę ruchliwości dziecięcej. (St. N.)

PLASTYKA I ZDOBNICTWO

O poznańskim witrażyście. „Rzeczy piękne", czasopismo poświęcone zdobnictwu, a wydawane wspaniale przez Miejskie Muzuem Przemysłowe w Krakowie pod redakcją Kazimierza Witkiewicza, poświęciło dłuższe uwagi pióra p. Hilarego Majkowskiego młodemu witrażyście poznańskiemu, p. Janowi Piaseckiemu. Jest on wychowankiem Państwowej Szkoły Zdobniczej w Poznaniu, która po jej reorganizacji przez dyr. Maszkowskiego zajęła tak poważne miejsce między podobnemi polskiemi uczelniami — zaś uczniem prof. Wiktora Gosienieckiego. Jeszcze za czasów szkolnych otrzymał w dziale polskim paryskiej Exposition des Arts Decoratifs wysokie odznaczenie za witraż „Legenda Chrystusowa", zaś po wyjściu ze szkoły stworzył cykl siedmiu witraży do kościoła ormiańskiego w Brzeżanach, pięć kartonów dla m. Rybnika, trzy dla Syndykatu Hut w Katowicach, jeden dla Łodzi, pięć do zboru ewangelickiego pod Wrocławiem, wreszcie trzy dla Królewskiej Huty. Ciekawy artykuł ilustrują wyborne reprodukcje dzieł utalentowanego artysty. (mz)

Pomnik Zjednoczenia Ziem Polskich Ministerstwo przemysłu i handlu rozpisało konkurs na projekt pomnika Zjednoczenia Ziem Polskich. Pomnik ten stanie w Gdyni. Program i warunki konkursu nabyć można w departamencie morskim ministerstwa przemysłu i handlu, pokój 275.

OCHRONA ZABYTKÓW

Konserwacja zabytków malarskich. Piszą nam z Wilna: Bawił tutaj prof. J. Rutkowski, konserwator zabytków malarskich, który badał stan prac prowadzonych nad konserwacją starych obrazów w kościołach wileńskich. W kościele św. Teresy kieruje temi pracami artysta malarz Słonecki, w kościele Bonifraterskim art. malarz Hoppen. (pw)

Z włoskich prac archeologicznych. Do najważniejszych archeologicznych poczynań włoskich należą, jak już informowaliśmy, prace prowadzone od dwu już prawie lat nad jeziorem Nemi. Jezioro to, leżące w obszarze starego latyńskiego miasteczka Aricji, zwane tak od poświęconego Dianie gaju (Nemus Aricinum lub Dianae, stąd inna nazwa nadana przez Rzymian jezioru: speculum Dianae, zwierciadło Diany), wśród którego wznosiła się świątynia tej bogini, kryło przez kilkanaście wieków w swych wodach dwa zatopione okręty cesarza Kaliguli oraz wiele innych zabytków starożytnych. Obecnie prace nad wydobyciem ich i rozmieszczeniem posuwają się szybko naprzód. Przystąpiono do wydobywania drugiego już okrętu. Na brzegu jeziora wzniesiono już dwa budynki, w których będą umieszczone przedmioty wydobyte z wody. Są wśród nich także piękne dzieła sztuki, jak terakoty i mozaiki marmurowe oraz wspaniale wykonane z bronzu głowy lwów, panter i wilków, które zdobiły przeważnie pomosty kapitańskie. Same okręty zostaną ustawione w osobnem muzeum w pobliżu ruin wspomnianej świątyni Diany.

J. U.

RUCH REGJONALISTYCZNY

Muzeum imienia Reytana powstanie w Baranowiczach, jako muzeum regjonalne. Nazwę tę otrzyma dla tego, że Reytan urodził się w powiecie baranowickim, we wsi Graszówce, a w tym roku upłynęło 150 lat od jego urodzin. W Baranowiczach istnieje już gimnazjum jego imienia. Stworzeniem muzeum zajął się wojewódzki komitet regjonalny.

Książki nadesłane

Józef Zemła: „W żarnach życia". Warszawa 1931. Gebethner i Wolff.

„Roczniki Towarzystwa Naukowego w Toruniu". Rocznik trzydziesty szósty. Toruń 1930. Nakł. Tow. Nauk. w Toruniu.

Helena de F[illegible]onqueville d'Abancourt: „Grafika ksią[illegible]va Józefa Mehoffera na tle prądów ws[illegible]iczesnych". Kraków 1929. Nakł. Drukarn[illegible] Uniwersytetu Jagiellońskiego.

„Fontes" X IV. Constitutiones Synodales necnon ordinationes dioecesis culmensis. Pars I. Ed. A. Mańkowski. Toruń 1929. Tow. Naukowe w Toruniu.

W. Korycki: „Listy do matki." Warszawa. Nakł. K. Wojnara.

Z WIDOWNI I Z ZA KULIS

DRAMAT W DWIE OSOBY.

Z Warszawy piszą nam:

Malarz Jerzy ma żonę Germainę, eks-modystkę i eks-przyjaciółkę bogatego starszego pana Lamberthiera, który na scenie się nie zjawia, ale ciąży dalej nad życiem Germainy jako rzekomo bezinteresowny, ale jeszcze ciągle dopomagający dawnej przyjaciółce opiekun. Trzy akty zrobił Verneuil z nurtującej Jerzego zazdrości, opartej tylko na podejrzeniach, a podsycanej niezręcznemi kłamstwami Germainy. Technicznie biorąc, jest to majstersztyk, pozostawiający daleko w cieniu „Świt, dzień i noc". Niccodemiego, również duet, ale nie ubrany w żadne problemy psychologiczne, duet „durowy", w przeciwieństwie do nieustannego „moll" w jakiem tutaj się sprawa rozgrywa.

Po nitce dochodzi Jerzy do kłębka. — Lamberthier był w istocie kochankiem Germainy. Myśl ta nurtuje go coraz okrutniej. Germaina nadaremnie usiłuje kłamstwem ratować siebie, Jerzego i ich miłość. Szarpany zazdrością mąż zabija — w antrakcie — Lamberthiera i sam oddaje się w ręce sprawiedliwości.

Verneuil obliczył te trzy akty djalogu na świetnych aktorów, którzy są jeszcze świetniejszymi „mówcami". Lepszej Germainy, niż p. Modzelewska chyba sobie sam nie marzył, p. Węgierko zdołał zrzucić z siebie po części manjerę a jako reżyser pokazał niemało wirtuozostwa. „Świt dzień i noc" w którym zaprezentowała się swego czasu w Warszawie Malicka również z Węgierką, miał ogromne powodzenie. Taki sam los czeka chyba obecny duet, w którym Modzelewska zastąpi Malicką całą wyższością swego fenomenalnego talentu. Aktorstwo wysokiego gatunku ma zawsze siłę przyciągającą, mimo że filmowi fryzjerczycy i sklepówki robią co mogą, aby psuć smak publiczności, obniżać wymagania i sprowadzać kunszt sceniczny na poziom pokazu mód, nóg i banalnych grymasów. (tw)

NIEZROZUMIAŁY GADUŁA.

Z Warszawy piszą nam:

Dawno nie było takiej „klapy" jak z „talkiesem" czy „talkiem" amerykańskim pod tytułem „Serce mężczyzny", wystawionym w kinie Palace. Jest to film całkowicie mówiony, a mianowicie mówiony ....djalektem murzyńskim z nad Missouri czy jakiejś innej rzeki. Reklama, na której film się wogóle opiera, zrobiła swoje, tj. publiczność przyszła. Ale i gadatliwy film zrobił także swoje, mianowicie publiczność wyszła in corpore z połowy przedstawienia, udając się do kasy po pieniądze, które jej też musiano zwrócić.

Był to pierwszy wypadek tego rodzaju, co świadczy, że publiczność warszawska jest bardzo cierpliwa — ale i największa cierpliwość w końcu się urwie. Nikt nie myśli za swoje pieniądze wysłuchiwać charkotów i chrapań, wśród których dociera do uszu polskich niezrozumiały żargon. „Wielki niemowa", który na swoje nieszczęście stał się wielkim gadułą, spotkał się z pierwszem zasadniczem odpaleniem, za którem pójdą dalsze. Zdaje się, że nasze kina przedwcześnie trochę sypnęły pieniędzmi na kosztowne aparaty do niezrozumiałych ględzeń. O ile tz. dźwiękowce są jeszcze czasem do wytrzymania, o tyle mechaniczna i bezduszna imitacja teatru zawodzi, jak dotychczas, nadzieje kapitalistów amerykańskich, którzy chcą i w Polsce suto się obłowić. (tw)

Teatr angielsko - włoski w Londynie. Powstał on za poparciem ambasady włoskiej i ulokował się w jednym z małych teatrów londyńskich, t. zw. „teatrów intymnych", które teraz dość weszły w modę. Zebrano trupę, w której skład weszła m. in. znana aktorka Rosalinda Fuller i odegrano sztukę Guglielna Zorziego „Trzech kochanków". W przyszłości ma się grać dalsze sztuki włoskie dobrych autorów, w pilnie przygotowanych angielskich przekładach. I na odwrót, mają być sprowadzeni wybitni aktorzy włoscy, którzy będą grali sztuki angielskiego współczesnego repertoaru. (tl)

Pisma nadesłane

„Nowiny społeczno - lekarskie" nr. 16. Treść: Sprawy szpitalne: Uwagi wstępne. — O obsadzaniu stanowisk lekarskich w szpitalach publicznych. — Dr. Eug. Osiński i Dr. Al. Rytel: W sprawie szkolenia młodych lekarzy. — Dr. Kazimierz Jaczewski: Z dziedziny najaktualniejszych zadań szpitali. — O wymiar podatku obrotowego lekarzom. Odpowiedź Ministerstwa Skarbu na zażalenie Związku Lekarzy P. P. — Z życia Związku Lekarzy Państwa Polskiego. Zjazd lekarzy związkowych województwa białostockiego. — Z życia Kas Chorych. Dr. Jan Wiernicki: Walka z gruźlicą na terenie Kas Chorych. — Z Izb Lekarskich. Z Izby Lubelskiej. Opinja Lubelskiej Izby Lekarskiej o „wytycznych" do umów Kas Chorych z lekarzami. Z Izby Krakowskiej. — Z Izby Naczelnej. — Z karty żałobnej. Dr. Józef Szwajcar. — Kronika.

Autem w polskie góry

W drodze do Zakopanego — Echa zbrodniczych zamachów pod Poznaniem — Pięknie położona Zawoja — Zakopane w lecie

IV.

Czynimy przygotowania, aby wystartować w drogę do Zakopanego. Przed wyjazdem spotykam pana ujeżdżającego na dwucylindrowej wyścigowej Traterce. Od słowa do słowa i pan Milewski z Kocierza okazuje się jako najmilszy i najuprzejmiejszy kolega po fachu. Nietylko pomaga dokładnie przejrzeć mój wóz, włazi pod niego, aby przyciągnąć hamulce i od spodu nasmarować, robota wiadomo niezbyt czysta, ale przywozi bez pytania jakiegoś Józefa czy Antka, który musi myć i czyścić samochód. Wreszcie żegna się, dając jako doświadczony i pewny kierowca w górach dobre rady, jak należy jeździć pod górę i z góry oszczędzając jak najbardziej motor.

Podkreślam to na pozór drobne zajście, a to dla tego, że niestety kierowcy samochodów w Polsce nie należą do zbyt uprzejmych i względnych partnerów. Nie posiadają, że się tak wyrażę, tej elastycznej delikatności, która np. cechuje amerykańskich automobilistów. Jazdy przez miasto z otwartym i hałasującym tłumikiem zwłaszcza w nocy, niegaszenie ostrych świateł, mijanie na skrętach w tumanach kurzu, należą na polskich szosach do reguły. Po większej części ponoszą bezpośrednią winę nieokrzesani szoferzy, ale gdyby ich chlebodawca posiadał sam choć troszkę poczucia, jak się należy zachowywać, jazdy na polskich drogach nie byłyby dla innych aut, ludzi i bydlątek rzeczą często tak niemiłą. Dla tego nawet uprzejmość dla obcego człowieka ze strony p. Milewskiego mnie zdziwiła, i niech mi będzie wolno z tego miejsca podziękować mu za jego wielką okazaną mnie i tak rzadko spotykaną życzliwość.

Znak automobilu poznańskiego wywołuje wszędzie zapytania o zbrodniczych zamachach na szosach poznańskich. Wszyscy są temi wypadkami prawdziwie przejęci, tłómaczą sobie przyczyny w najrozmaitszy sposób, tylko pojąć nie mogą, że właśnie w tem od porządku przelewającem się Poznańskiem podobne wypadki wogóle zachodzić mogą. Życzę temu nieznanemu drabowi, aby go spotkała zasłużona kara, lecz życzyłbym również, aby dużo automobilistów z tych nad wyraz smutnych wypadków wyciągnęło i dla siebie naukę i nie zapominało, że należy i na bliźnich brać należyte względy i starać się o wyrobienie sobie pewnej życzliwości wśród publiczności.

Po tych niewesołych refleksach wracajmy jednakże do naszej tak pięknie rozpoczętej wycieczki. Droga z Żwyca do Zakopanego nie jest zbyt uciążliwą i prawie do samego Zakopanego niezłą. Spady i wjazdy nie są już tak nagłe, chociaż maszynka nieraz musi ciężko pracować, aby brać często bez należytego rozpędu skręty pod górę. Raz jeszcze się odwracamy i żegnamy górę grójecką, strażnicę żywiecką, a potem już jedziemy gościńcem u podnoża pasma Przedbabiogórskiego, mijamy osadę Las, potem miasteczko Suchą i oczywiście zapchany przez targ czy tam jarmark Mąków. Jakiś zaaferowany policjant miejski toruje nam przez wprost niewiarogodną ciżbę drogę i skręcamy za miastem na prawo, aby zwiedzić pomimo małego zboczenia jeszcze Zawoję. Jest to wielka wieś, bo liczy przeszło 5000 mieszkańców i rozsiadła się na wysokości 500 metrów. Obszar gminy, jak się dowiaduję z przewodnika, wynosi ponad 50 kilometrów kwadratowych, a długość jej przewyższa 15 kilometrów. Niezwykle pięknem jest położenie Zawoji wśród otaczających ją gór, a zwłaszcza jej ostatnia i nawyżej położona część, zwana Wilczną, za którą wznosi się imponujący, kamienny stos Babiej Góry. Zawoja posiada już rozgłos w Polsce jako letnisko, a sporty w czasie zimowym również coraz bardziej się rozwijają.

Wracamy i wpadamy znowu na główny trakt. Mijamy Osielec, szablonowe miasteczko i wspinamy się do Jordanowa, które zdala wygląda uroczo, bo jest wysoko na szczycie góry położone, a wjeżdżając w ulice i na rynek pryska cały czar, bo wyłazi brudna i nędzna dziura. Z wsi Skomielny zjeżdżamy z wysokości 511 metrów nową i doskonałą szosą wprost do Rabki, która się nam wydaje być dość pustą, bo mało widać kuracjuszy i wszędzie napisy, że są do wynajęcia pokoje. Rabka robi bardzo miłe wrażenie. Drogi są dobrze utrzymane, dużo tam zieleni i kwiatów. Uzdrowisko to ze swoim łagodnym klimatem i z wodami jodowobromowemi jest poprostu rajem dla dzieci, którym pobyt tu doskonale służy.

Dalsza droga prowadzi przez Chabówkę i następnie przez 812 metrów wysoką górę Obidową. Wjazd nie robi maszynce, już obeznanej z takim terenem, żadnych trudności, to też po krótkich chwilach stajemy na szczycie, aby zwiedzić kościołek automobilistów i nasycić się pierwszym, a więc najtrwalszym widokiem przepięknej panoramy Tatr, które przed nami leżą w promieniach chylącego się już słońca. Zjazd od Nowego Targu we wielkich łukach coraz nowe odsłania nam krajobrazy na dalekie Beskidy i na szeroką, hen gdzieś daleko ginącą dolinę nowotarską.

Dojazd przez Szaflary i Poronin do Zakopanego przez wąskie bardzo i kręcące się uliczki wiejskie nie uspasabia automobilisty zbyt zachęcająco. Ruch autobusowy jest dość znaczny, furmanki góralskie nie uznają przeważnie prawideł jazdy po przepisowej stronie, a nawierzchnia dróg przypomina aż nadto jaskrawo bliskość dzikich i kamienistych Tatr.

Tyle już się rozpisywano o tej perle Tatr, o zimowej stolicy Polski, tyle razy ją chwalono i ganiono, że trudno wymyśleć coś nowego na ten stary temat. Rzecz jasna, że największą i może jedyną ozdobą Zakopanego, to bliskość Tatr, wycieczki na nagie szczyty i urwiste skalne doliny. Żeby ozdobą Tatr było Zakopane, tego z tym samem zachwytem powiedzieć nie można. Przypuszczam, gdyby tak nie przechwalano Zakopanego, gdyby poprostu przyznano, że to wprawdzie pięknie położona, lecz pozatem zupełnie prymitywna wieś góralska, toby każdy, kto tu przyjeżdża i nie spodziewa się żadnych finesów kulturalnych, był mile i przyjemnie zdziwiony. Wobec schotelowanej Szwajcarji i wyrafinowanej Riwiery, wobec ulizanego Tyrolu i oklepanych do syta Włoch, nawet każdego snoba czy niesnoba krajowego i zagranicznego powrót do pierwostanu kultury ucieszy, a przynajmniej zainteresuje. Ale ta niewłaściwa i niczem nieuzasadniona reklama miast zachęcać, szkodzi tylko, bo te braki zakopiańskie nie dadzą się zasmarować afiszami reklamowemi.

Dla automobilistów stanowczo najmniej tu zrobiono. Drogi porozjeżdżane do niemożliwości. Garaży jest kilka porozrzucanych niewiadomo gdzie. Service automobilowy dopiero się zaczyna. Wycieczki ograniczają się do bliskiej doliny Kościelskiej, gdzie trzeba płacić 3.— zł za przyjemność puszczania tumanów kurzu na przechodniów, i znana wycieczka po częściowo zdartej szosie do Morskiego Oka.

Przyjemności zakopiańskie w letniej porze są wogóle wątpliwe. Więc najprzód płaci się taksą klimatyczną za niewiadomo co. Czeka się, że wreszcie coś się stanie, lecz daremnie. Następnie można zaliczać do rozrywek zakopiańskich wysadzanie dynamitem w powietrze skał w kamieniołomach, położonych tuż przy wsi. Jednym one sprawiają emocje, zato drugich, zbyt blisko mieszkających, doprowadzają powoli do rozstroju nerwów.

Polewanie ulic wozem gminnym podczas suszy i deszczu jest nielada atrakcją. Krotochwilny woźnica poleva bowiem przechodniów, panie siedzące we fiakrach, co reszcie towarzystwa sprawia niesłychaną uciechę.

Przypatrywanie się brukowaniu ulic jest również niezwykle interesujące i zarazem zabawne. Zawsze siedmiu robotników przypatruje się pracy ósmego, a dowcipy, które z tego powodu z ich ust się sypią, są tak prymitywnie jędrne, że się do druku nie nadają. Publiczność też przeważnie jakaś mizerna. Jakieś Upki, Potki, Uski, skróty dla członków instytucyj rządowych i innych, które powoli wykupują hotele, pensjonaty, patrzą na siebie, jakby się uniżenniali, że tu muszą siedzieć.

Wszystko to mnie przekonuje, że Zakopane trzeba znowu nazwać Zakopanem, a nie jakąś tam perłą czy stolicą. Jeździć tu i wozić obcokrajowców trzeba z góry z tem przeświadczeniem, że się widzi coś osobliwego, hotele bez łazienek, drogi jak wyschnięte potoki tatrzańskie, tańce góralskie i tańcujące „Polki mojżeszowego wyznania" w lakierkach za to bez pończoch na kosmatych nogach, panów bez marynarek na ulicach i w kostjumach kąpielowych w lasach, krówki pasące się na Krupówkach i wiele, wiele innych bardzo do natury zbliżonych rzeczy.

S. Z.

Europie grozi trzęsienie ziemi?

Anglja zostanie zmieciona z powierzchni.

Trzęsienie ziemi w Neapolu dopełnia liczby katastrof, które zdarzyły się w krótkim stosunkowo przeciągu czasu.

Wielkie trzęsienie ziemi w Japonji w r. 1923 było z tej serji pierwszą katastrofą. Bardzo trudno jest określić ognisko tych zjawisk. Raczej należy stwierdzić, że mogą być może tylko o falach trzęsień ziemi, które rozchodzą się w określonych kierunkach na powierzchni ziemi. Zdaje się, że nasza planeta rozpoczęła nową działalność seismiczną, działalność nader ożywioną i intensywną.

Temsamem znalazłaby potwierdzenie teorja katastrof, wygłoszona przez kilku znakomitszych geologów francuskich jeszcze przed kilku laty. Teorja ta mówi, że są oznaki nowej katastrofy trzęsienia ziemi, grożącej Europie.

Budowa dna morskiego w Oceanie Atlantyckim podległa w ostatnich latach tak wielkim przeobrażeniom, że należy oczekiwać jak najgorszych stąd skutków dla Europy. Stoimy przed katastrofą trzęsienia ziemi o wielkich rozmiarach. Katastrofa ta wydarzy się rzekomo już w najbliższych latach i zmiecie z powierzchni całą Anglję i zatopi wielkie obszary na północo - zachodzie Europy, a mianowicie brzegi Niemiec, Belgji i Francji. Pierwsze ataki tej burzy miały się uwidocznić już w latach 1927 i 1928. Okazuje się teraz, że wszystko, co ta teorja głosiła, niepozbawione jest racji. Dziś można już zaobserwować trzęsienia ziemi w takich miejscach, które były dotychczas oszczędzane przez siły podziemne i tylko ze słyszenia znały katastrofę trzęsienia ziemi.

Gdy trzęsienia ziemi na południu Włoch są jakby na porządku dziennym, wstrząsy ziemi w dniu 28 marca 1928 r. we Włoszech północnych, w prowincji weneckiej, były prawdziwą niespodzianką. To weneckie trzęsienie ziemi miało dość szeroką podstawę operacyjną. Wstrząsy dały się odczuć nietylko w Alpach Południowych, lecz także w Karyntji i w Pradze czeskiej. Ciekawem jest, że temu wstrząsowi towarzyszył jakby nieco wcześniej słynny wstrząs ziemi w Messynie. Mówimy „towarzyszył", gdyż krótka przestrzeń czasu, dzieląca oba wstrząsy, jest niczem dla zjawisk geologicznych. W Messynie trzęsienie ziemi dało się odczuć o 20 dni wcześniej. Trzęsienie to w skutkach swoich przypominało okropną katastrofę z grudnia 1908. Rzeczą ważną jest stwierdzenie, że oba te trzęsienia zostały wywołane przez różne przyczyny. Gdy trzęsienie ziemi w Messynie miało bliski związek z wzrastającą działalnością Etny, to przyczynę trzęsienia ziemi we Włoszech północnych przypisać należy raczej tektonicznym przesunięciom, jakim ulegają pokłady młodsze w górach. Szczeliny górskie są, jak wiadomo, pod względem seismicznym bardzo mało odporne. Jest rzeczą wiadomą, że najwyższe góry na ziemi jeszcze do dziś dnia „rosną", przestwarzają się, zmieniają kształty, ponieważ proces zastygania skorupy ziemskiej bynajmniej nie skończył się jeszcze.

Przeważająca liczba gór w Europie jest jednego i tego samego pochodzenia geologicznego. Wielka szczelina ciągnie się od gór Pirenejskich poprzez Alpy i Karpaty, rozgałęziając się na Apeniny i Bałkany, dalej idzie przez Krym, Kaukaz, Hindukusz, Himalaje, góry syberyjskie, aż do Kamczatki i do wysp Kurylskich, skąd przez Koreę, Japonję i dalej przez Formozę aż na wyspy Zundzkie (nie można nie przypomnieć jednocześnie działalności Krakatau).

Wystarczy, aby w jednem miejscu tej potwornej geologicznej rysy było coś nie w porządku, aby natychmiast reagowały na to i wszystkie inne części potwornej rysy. Nie potrzeba nawet wielkiego trzęsienia ziemi. Jak wiadomo, co dwie godziny na kuli ziemskiej jest trzęsienie ziemi. Liczba trochę większych wstrząsów dochodzi od 100 — 150 rocznie. Jak stwierdza nauka, liczba trzęsień ziemi, które spowodowały ruinę miast i śmierć tysięcy, powiększa się stale.

Trzęsienie ziemi w Neapolu nie wiąże się zupełnie z wybuchami i działalnością Wezewjusza. Centrum tego trzęsienia leży raczej w Apeninach. Tak więc katastrofa w Neapolu jest groźnem memento.

Żółte bractwo śmierci

Z działalności tajnych związków chińskich.

Potęga „tongów", tajnych związków chińskich, jest nieograniczoną, nic więc dziwnego, że odgrywają one w państwie niebieskiem i w jego stosunkach społecznych olbrzymią rolę. Nawet zagranicą, w Stanach Zjednoczonych, co roku giną setki kosookich obywateli. Są to ofiary nieubłaganej zemsty tajnych stowarzyszeń.

Do rzędu tej kategorji zbrodni należało niewątpliwie dokonane przed kilku tygodniami w Anglji morderstwo, którego sprawca lub przynajmniej jeden ze sprawców został powieszony w więzieniu w Manchester. Przed dwoma mniejwięcej miesiącami zatrzymała się w Glasgow elegancka para Chińczyków. Poślubieni zaledwie przed kilku dniami student prawa w Chicago Czung-yj san i córka bogatego kupca w Hongkongu Shenny-wai, przybyli do Europy, celem spędzenia miodowych miesięcy. Młodzi ludzie wydawali się bardzo szczęśliwi, i zakochani w sobie. W kilka dni później, w lesie, niedaleko Keswick, znaleziono zwłoki młodej Chinki: była uduszona.

Chociaż małżonkowie wyszli razem, Czung-yj-san wrócił do domu sam. Dokonane w jego mieszkaniu śledztwo ujawniło klejnoty, należące do młodej kobiety, ukryte w pudełku z kliszami fotograficznemi. Wobec tego osadzono Chińczyka na ławie oskarżonych pod zarzutem morderstwa. Sądowi wydało się jednak dziwnem, że wykształcony młody człowiek, otrzymujący od ojca, wysokiego dygnitarza, bardzo porządną pensję, mógł zabić swą żonę po to jedynie, by zrabować jej kosztowności. Ponieważ jednak wina wydawała się oczywista, więc skazano go na śmierć. Wyrok ten przeraził młodego Chińczyka — podniósł się i poprosił o głos. To niemożliwe — rzekł do sędziów — przysięgam, że nie zabiłem swej żony. W tem co powiedział, dźwięczał taki ton szczerości, że uderzeni tem sędziowie, pozwolili skazańcowi apelować. Przed sądem apelacyjnym Czung-yj-san usunął na bok swego adwokata i sam zaczął się bronić.

Oświadczył mianowicie na wstępie, że od Glasgow do Keswick ani na chwilę nie spuścili z oczu jego i żony dwaj Chińczycy; wyraził on też przekonanie, iż ci właśnie ludzie, których widziano w lesie Keswick, gdy tam była jego żona, byli sprawcami zbrodni. Istotnie, wielu świadków potwierdziło obecność w lesie dwóch Chińczyków, w czasie popełnienia mordu. Pozostawała więc jedynie sprawa, w jaki sposób Czung-yj-san doszedł do posiadania klejnotów, które jego żona miała na sobie w chwili zgonu. Ponieważ na to pytanie skazaniec nie dał żadnej odpowiedzi, więc wyrok śmierci zatwierdzono i młody Chińczyk został powieszony.

Dopiero teraz wyszły na jaw szczegóły tej strasznej zbrodni. Okazało się mianowicie, że chociaż ów student sam zamordował swą żonę, jego ręką kierowali inni. Był on narzędziem w rękach potężnego towarzystwa tajnego, do którego sam należał. Dziennik londyński, „Daily Express" otrzymał w tym względzie szczegółowe wyjaśnienia. Czang-yj-san spotkał swą przyszłą żonę na wystawie w Wembley; znali się już dawniej z Hongkongu, gdzie młody człowiek spędzał wakacje. Do Wembley młoda Chinka przyjechała pomóc ojcu w urządzeniu kiosku, sama zaś studjowała w Anglji. Młodzi spodobali się sobie wzajemnie i zaręczyli się. Gdy jednak młodzieniec po zaręczynach wrócił do Chicago, dowiedział się iż ojciec narzeczonej który w tym czasie zmarł, należy do zawziętych wrogów jego „tongu". Członkowie tego tajnego stowarzyszenia dowiedzieli się o uczuciu, jakie łączyło oboje młodych, i powzięli plan iście piekielny. Czang-yj-san otrzymał mianowicie nakaz zamordowania narzeczonej. Młody człowiek oburzył się na to, lecz wywarto na niego tak szalony nacisk, że zgodził się na dokonanie zbrodni. Gdy jednak Chenny-Wai przybyła do Chicago, narzeczony porzucił plan zamordowania jej, owszem, powziął myśl wydostania się z koła wpływów swego „tongu". W tym celu poślubił potajemnie narzeczoną w Chicago, tejże nocy wyjechał do Nev-Yorku, a stąd w tajemnicy wyruszył okrętem do Anglji. Wydało mu się, że gdy się dostał do Glasgow, wszelkie nieszczęścia przestały mu grozić. Już w tydzień jednak po wylądowaniu w Anglji spotkał w Glasgow dwóch wysłanników „tongu", którzy mu przypomnieli zobowiązanie. Biedak uciekł z Glasgow najpierw do Carlisle, potem do Keswick, lecz owi wysłannicy ścigali go wszędzie. To też Czang-yj-san, gdy mu zagrożono najpierw torturami, a potem śmiercią nietylko jego, lecz całej rodziny, zamordował żonę, którą kochał, chociaż od ślubu upłynęło dopiero dni kilkanaście. Tak wygląda jedna z licznych tajemnic ponurych związków chińskich.

S. F.

Niema mowa Rudyarda Kiplinga

Jak już doniesiono w depeszach, odbyła się w Loos en Gehelle uroczystość odsłonięcia pomnika, poświęconego pamięci żołnierzy angielskich, którzy padli na francuskich polach bitew. A to — wzruszający szczegół. Mówcą oficjalnym musiał być przy ceremonji odsłonięcia Rudyard Kipling, którego syn, jak wiadomo, był jedną z ofiar morderczych walk, padł we Francji, nigdy jednak nie zdołano odszukać jego ciała. Zrozumiałem było wobec tego wzruszenie mówcy. Nie spodziewano się jednak, że Brytyjczyk z krwi i kości, przywykły do opanowywania wszelkich najgłębszych, najpotężniejszych swoich uczuć i wzruszeń, załamie się do tego stopnia. W chwili bowiem, kiedy miał zabrać głos, nie wydostał się z jego krtani ani jeden dźwięk. Z oczami pełnemi łez dał tylko znak jednemu z oficerów angielskich, stojącemu najbliżej pomnika, aby pociągnął za sznurek okrywający monument zasłony, która opadła wśród grobowego milczenia. Wzruszenie Kiplinga udzieliło się wszystkim obecnym, którzy również zdobyć się nie mogli na danie mu głośniejszego wyrazu. W głębokiem, bezsłownem skupieniu stali wszyscy z milczącym Kiplingiem na czele.

DZIAŁ GOSPODARCZY

Z chwili

Berlin działa — Warszawa milczy

Dziwna potulność polskiego ministerjum spraw zagranicznych wobec ostatnich wystąpień Treviranusa równa się niezaradności resortów gospodarczych wobec krzywdzących Polskę w najwyższym stopniu posunięć Schielego.

Dobrze się stało, że ministerjum rolnictwa zwołało konferencję państw rolniczych, której jednym z celów jest uzgodnienie stanowiska zainteresowanych krajów wobec podwyżki ceł agrarnych w Niemczech. Ale to nie starczy, bo środki obronne, uchwalone na konferencji, przyjdą zapóźno, a przynajmniej bardzo późno. Tymczasem, tak jak w każdej walce, tak i w walce gospodarczej trzeba cięć błyskawicznych, silnych, trzeba replik natychmiastowych, zaskakujących przeciwnika i zmuszających go do wycofania się z zajętych pozycyj. Szczególnie wobec Niemców, czułych na stosowanie prawa pięści, trzeba uderzeń ogłuszających.

Świeżo mieliśmy dowód słuszności naszego poglądu: gdy Holandja dowiedziała się o przebiegu pertraktacyj niemiecko - finlandzkich, zareagowała natychmiast bojkotem produktów niemieckich oraz zamanifestowaniem zamiaru zwolnienia tysięcy niemieckich robotników, pracujących w pasie nadgranicznym. Efekt silnego wystąpienia Holandji nie dał na siebie czekać: rokowania Berlina z Helsingforsem zostały zerwane a nad sprawą ceł mleczarskich zawisnął znak zapytania.

To był efekt błyskawicznej reakcji kół gospodarczych Holandji. Tymczasem Polska milczy i nie reaguje. Zwróciliśmy się wprawdzie do rządu Rzeszy z prośbą o rekompensatę za straty, jakie dla nas wynikają z niemieckich podwyżek celnych, ale odesłano nas z kwitkiem. I mimo, że żądania nasze opierają się na niewątpliwej podstawie prawnej (t. zw. marcowej, genewskiej konwencji handlowej), rząd berliński poprostu odmawia wszelkiej dyskusji nad kompensatami, których się Polska od niego domagała. Są to już proste, bezczelne kpiny.

Każdy rząd, nawet nie roszczący sobie prawa do nazwy „rządu silnej ręki" byłby na podobne kpiny odpowiedział w sposób równie prosty, jak słuszny: rekompensaty, których mu odmówiono, sam by je sobie wziął! W omawianym wypadku manewr taki byłby bardzo prosty: nie wiąże nas z Rzeszą, — chwała Bogu! — żaden traktat handlowy, mamy więc wolną rękę w sprawach celnych i możemy na podwyżkę niemieckich ceł agrarnych odpowiedzieć podwyżką naszych ceł przemysłowych.

Oczywiście nie domagamy się podwyżki ceł na takie artykuły niemieckie, które są nam niezbędnie potrzebne, podwyżka bowiem dotknęłaby w pierwszej linji polskiego odbiorcę. Natomiast — jak słusznie zauważa „Przegląd Gospodarczy", organ warszawskiego Lewjatana, — znajdzie się odrazu spora lista towarów, gdzie chęć udzielenia słusznej pomocy wytwórczości krajowej może iść doskonale w parze z zamiarem zareagowania na wyraźnie krzywdzące nasze interesy zarządzenia celne niemieckie.

Takiego zareagowania ze strony rządu oczekuje dziś całe życie gospodarcze.

Krótkie informacje gospodarcze

— Wkrótce rząd austrjacki podejmie rokowania w sprawie traktatów handlowych z Czechosłowacją, Szwajcarją i Turcją.

— Między bułgarskim Bankiem Narodowym a Bankiem Wypłat Międzynarodowych w Bazylei trwają obecnie rokowania w sprawie udzielenia Bułgarji pożyczki w wysokości 4 miljardów lewów.

— Na walnem zebraniu British Film Craft Producers Ltd. uchwalono fuzję z International Talking Screen Productions Ltd., British Screen Productions Ltd. i Argosy Film Company. Nowy koncern będzie pracował pod firmą Audibel Film Craft Ltd.

— Wielkie przedsiębiorstwo kawowe w Bremie „Kaffee - Import - Handels - G. m. b. H." zawiesiło ostatnio wypłaty. Powodem upadłości jest niedawny krach pewnej firmy zagranicznej, będącej głównym klientem przedsiębiorstwa bremeńskiego.

— Rząd chiński zamierza zaciągnąć 8 proc. pożyczkę wewnętrzną dla stabilizacji waluty. Pożyczka ta ma być spłacona w r. 1935 z nadwyżki dochodów celnych.

Koncentracja bankowa w Stanach Zjedn.

System banków o licznych oddziałach

W obecnych czasach tendencja skłania się ku koncentracjom i kombinacjom złożonym pod zjednoczoną kontrolą. Dzieje się to zarówno w produkcji, jak również przy dystrybucji towarów. Z dnia na dzień słyszy się o powstawaniu wielkich trustów przemysłowych, wielkich kooperatyw, wielkich magazynów sprzedaży, wreszcie przedsiębiorstw finansowych inwestycyjnych, które w Ameryce nazywają „holding'ami" albo „investment trust". Jeżeli chodzi o koncentrację finansową to kierunek ten jest najmłodszym i nie będzie bezpożytecznem omówić szerzej kwestję jego rozwoju. Wiadomo wszystkim, że wielcy kapitaliści, tak jak robotnicy, czy inne zawody, dążą do tworzenia coraz to potężniejszych jednostek.

Gigantyczne fuzje banków amerykańskich, powiększanie kapitału zakładowego, tworzenie coraz to nowych agencyj bankowych lub nawet tworzenie wielkich nowych banków, oto dowody, że bankowość jak i przemysł amerykański daje się ponosić przez ruch koncentracyjny.

Zmiana struktury organizacji bankowej Stanów Zjednoczonych nie jest jednak przyjmowana bez oporu. Myśl zredukowania do wasalizmu finansowego i ekonomicznego wzburza każdego Amerykanina, zdającego sobie sprawę w czem szukać wolności indywidualnej, gdzie leży inicjatywa i odpowiedzialność osobista, niezbędna do prowadzenia 25.000 banków lokalnych, które były poważnym czynnikiem postępu i dobrobytu Stanów Zjedn. Rozczarowanie byłoby tem większe, gdyby całą armję niepodległych bankierów prywatnych, wasalizm koncentracji obrócił na zwykłych urzędników kilku wielkich systemów finansowych.

Jednocześnie z ruchem koncentracyjnym powiększa się stale i to ze znaczną szybkością, liczba nowych agencyj bankowych, która podwaja się co 5 lat. Dziwnem wydaje się na pierwszy rzut oka, że amerykańska opinja publiczna nie manifestuje swego niezadowolenia. De facto, publiczność nie bierze udziału w manifestacjach przeciwko takiemu czy innemu systemowi gospodarczemu, nie mając możności wydania kompetentnego sądu o skomplikowanych zagadnieniach gospodarczych.

„The man of the street" nie zadaje sobie trudu studjowania różnych systemów bankowych. Nie zdaje on sobie sprawy czy koncentracja bankowa jest lepsza czy gorsza od decentralizacji. Jest mu zasadniczo wszystko jedno, kto kontroluje działalność banku i jakiemi dyrektywami kieruje się rada nadzorcza, byle bank udzielał mu taniego kredytu, dyskontował jego weksle, ułatwiał finansowanie operacyj przemysłowych czy handlowych, a nadewszystko klijent chce mieć niezłomną pewność, że bank jego jest i będzie wypłacalnym.

Zdawałoby się, że decydującym krokiem do zmniejszenia liczby banków o systemie licznych oddziałów, było wydanie bill'u Mc. Fadden-Pepper, który stał się później 18-ą poprawką Federal Reserve Act. Bill ten zezwala z pewnemi zastrzeżeniami na otwieranie nowych oddziałów intramuros w miastach, gdzie banki Stanowe (State banka) mają ten sam przywilej. Z drugiej strony zabrania on formalnie otwierania oddziałów bankowych poza obrębem miejskim, bez względu na to czy projekt wychodzi od banku stanowego, czy od banku narodowego (National Bank), które jak wiadomo, wchodzą do grupy banków Federal Reserve. Wzbrania on także bankom stanowym, które posiadają przywilej ewentualnego przyłączenia się do Federal Reserve systemu, otwierania oddziałów po oznaczonej dacie, poza obrębem miasta, w którem mają one swoją centralę. Tym sposobem Federal Reserve Bank, nie mając żadnego prawa ingerencji w sprawach banków stanowych, może jednak bardzo skutecznie wpływać na zmniejszenie ich rozwoju.

Istnieje obecnie w Stanach Zjedn. 800 banków systemu branch banking, z których 350 należą do Federal Reserve system, a 450 są bankami niepodległemi. Z 3000 istniejących oddziałów bankowych więcej niż ¾-cie znajdują się w tem samem mieście co i centrala, reszta zaś poza obrębem miejskim. — W Kanadzie np. same tylko „big three" posiadają 2500 oddziałów na ogólną liczbę istniejących 4000.

Reasumując, sytuacja przedstawia się następująco: banki systemu wielokrotnych oddziałów posiadają formę prawną w 20 stanach, zabronione są przez prawo w 28 pozostałych. W praktyce objekcje czynione temu systemowi znikają. Kiedy uchwalono 18-a poprawkę Federal Reserve Act., większość zwolenników banku unitarnego wierzyła w swoje zwycięstwo, sądząc, że bankom o systemie licznych oddziałów nałożono kaganiec nie do przegryzienia. Widząc tak potężną tendencję do koncentracji, banki systemu wielokrotnych oddziałów znalazły w „chain banking" ukryty środek dojścia do celu. Niektóre Stany próbowały zagrodzić im drogę, nakładając różne obostrzenia, dotyczące pożyczek gwarantowanych na akcjach innych banków. Należało jednak wątpić czy system ten wyda pożądane rezultaty, gdyż „chain banking" tworzy się dzisiaj nie przez finansowanie jednego banku drugim, jak to miało miejsce jeszcze do niedawna, lecz powstaje on pod nową formą modnego dziś „holding'u".

„Holding" kupuje większość akcyj pewnej grupy bankowej i w konsekwencji kontroluje jej administrację, bez poddawania się ze swej strony jakiemukolwiek nadzorowi. „Holding" więc panuje monarchicznie. Po tym pierwszym kroku pozostaje do urobienia prawodawstwo więcej liberalne, dla systemu branch banking, za pomocą którego przetworzenie banku unitarnego na zwykły oddział jest już tylko aktem administracyjnym.

„Chain banking" pozwala kontrolować tak dobrze bank stanowy jak i bank narodowy. Problem jest więc jednocześnie problemem stanowym i narodowym. Zdawałoby się więc wskazanem uzyskanie w pewnej mierze kontroli wszystkich instytucyj bankowych, które prowadzą interesy poza stanem, w którym były tworzone i gdzie otrzymały swój przywilej.

Najefektowniejszym argumentem obrońców chain banking jest podkreślenie faktu, że system banków indywidualnych przedstawia słabą gwarancję dla depozanta i klienta. Zdradził on swoją słabą stronę przez liczne bankructwa, o czem wszystkim wiadomo z historji ostatnich dziesięciu lat i z czego zresztą nie chlubią się zwolennicy systemu unitarnego w Stanach Zjednoczonych.

Nie powinniśmy jednak z tego wnioskować, że system banków o wielokrotnych oddziałach jest bez zarzutu. Prowadzenie niezdrowych operacyj możliwe jest także przy systemie branch banking. Nigdzie tyle jak przy tym systemie, należy wiernie przestrzegać starych utartych zasad administracji bankowej, redukować koszta handlowe przez łączenie i wspólny wysiłek, a przedewszystkiem nauczyć publiczność raz na zawsze, że byłoby złudzeniem liczyć na pożyteczne usługi banku bez odpowiedniego wynagrodzenia.

J. J. Pełczyński.

Z rynków nabiału

Miniony okres sprawozdawczy (od 11 do 17. 8. 1930) był w dalszym ciągu bardzo spokojny. Notowania w Kopenhadze pozostały w dniu 14 bm. bez zmiany na koron 244 per 100 kg. lecz ceny eksportowe uległy częściowo ponownemu obniżeniu, co charakteryzuje sytuację na rynku angielskim.

Rynek niemiecki wobec niewyjaśnionej sytuacji gospodarczo - politycznej okazuje mało zainteresowania dla masła zagranicznego i ogranicza się do niezbędnych zakupów. Notowania berlińskie pozostawały bez zmiany na marek niemieckich: 139 per 50 kg. franko stacja odbiorcza za I. gatunek, 127 per 50 kg. za II. gatunek, 111 per 50 kg. za III. gatunek przy spokojnej tendencji.

Rynek angielski, który jeszcze w ostatnim czasie okazywał pewne ożywienie uspokoił się raptownie, czemu dały wyraz notowania z 15 bm., wykazując dość znaczne redukcje cen. Masło polskie notowano 110 — 126 sh. per cwt loco Londyn, wobec 112 — 128 sh w poprzednim okresie sprawozdawczym. Dowozy masła w lipcu rb. są niższe, aniżeli w równym okresie poprzednich lat. Mimo to ceny rynkowe stoją znacznie poniżej poziomu poprzednich lat. Świadczy to w pierwszej linji o zmniejszonej sile kupna rynku angielskiego, bo też liczba bezrobotnych wzrosła w porównaniu z rokiem ub. o ca 1 miljon. Ten sam objaw spostrzegamy w Niemczech, gdzie mimo również niskich cen konsumcja masła uległa poważnej redukcji.

Ta niepocieszająca sytuacja na głównych rynkach popytu nie spowodowała dotychczas trudności zbytu dla masła polskiego dobrego gatunku, które uzyskuje częściowo bardzo korzystne ceny.

Rynek krajowy spokojny.

PODATKI I OPŁATY

(p) **Ilu obywateli płaci podatki i ile?** Według danych min. skarbu wynosiła w roku 1929 liczba osób fizycznych i prawnych, zobowiązanych do płacenia podatku dochodowego 570 675 osób, wtem 10 737 podatników, prowadzących prawidłowo księgi handlowe. Opodatkowanie płac służbowych obejmowało 377 626 osób, z wyjątkiem urzędników państwowych. Wpływy z podatku dochodowego wynosiły 250 milj. zł. Co dotyczy podatku przemysłowego, statystyka wykazuje liczby następujące: 405 358 patentów handlowych, 178 210 przemysłowych, 73 patenty dla handlu jarmarcznego, 19 405 kart rejestracyjnych, ogółem 599 056 wykazów. Podatek obrotowy płaciło 574 412 osób; na podstawie ksiąg handlowych wymierzono podatek obrotowy w 21 549 wypadkach. Obroty stwierdzono w wysokości 22 miljardów 252 miljonów złotych. Razem ściągnięto podatku obrotowego 365 564 185 zł., t. j. 1,6 proc. obrotów. (j)

(p) **Potrącanie z przychodu strat na dłużnikach.** W myśl rozporządzenia wykonawczego d oustawy o państwowym podatku dochodowym o zastosowaniu odpisań na straty należności wątpliwych, decydują postanowienia ustawy handlowej, zwyczaj kupiecki, a w granicach zakreślonych ustawą handlową i zwyczajem kupieckim również własne uznanie płatnika, z zastrzeżeniem, aby prawidła buchalterji były przestrzegane. Władze wymiarowe nie stosują się jednak do tych postanowień uznanych w wyrokach Najwyższego Trybunału Administracyjnego za zgodne z ustawą i żądają przedstawienia dowodów niewypłacalności dłużnika w postaci wyroków, względnie aktów egzekucyjnych, których uzyskanie zwiększa tylko niepotrzebne koszty i w praktyce uniemożliwia płatnikom korzystanie z prawa potrącania z przychodu strat na dłużnikach.

KRONIKA GOSPODARCZA

(k) **Akcja przemysłu bekonowego dla podniesienia hodowli trzody chlewnej.** Zdolność przetwórcza czynnych i nowopowstałych bekoniarni w kraju, obliczona na przerób 1 200 000 sztuk trzody mięsnej rocznie dla eksportu, nie jest wykorzystana, gdyż w 60 proc. nie znajduje pokrycia w obecnym liczebnym stanie pogłowia trzody polskiej. Pozatem niski poziom rasowy trzody typu bekonowego utrudnia możliwości zdobycia przez przemysł bekonowy na rynku angielskim stanowiska równorzędnego z konkurencją innych krajów zachodnich, eksportujących bekony. W związku z tem Polski Związek bekonowy prowadzi akcję, zmierzającą do uszlachetnienia hodowli świń, stworzenia odpowiedniego systemu kredytowego, oraz wprowadzenia pewnych zmian do obowiązujących ustaw weterynaryjnych.

(k) **Nowe stawki celne przy przywozie z Rumunji.** Z dniem 25 lipca rb., na podstawie polsko - rumuńskiego traktatu handlowego weszły w życie nowe stawki celne przy przywozie do Polski na szereg artykułów, które będą stosowane do towarów pochodzących i przychodzących z Rumunji na podstawie odpowiednio wystawionych i wizowanych świadectw pochodzenia. Stawki te podane w Nr. 179 Monitora Polskiego są do przejrzenia w biurze Izby Przemysłowo - Handlowej w Bydgoszczy. Tamże również jest do przejrzenia tekst traktatu handlowego polsko - rumuńskiego i polsko - greckiego.

Z ZAGRANICY

(z) **Poważne zmniejszenie zysków amerykańskiej Radjo Corporation.** Do jakich rozmiarów dochodzi kryzys gospodarczy w Stanach Zjednoczonych tego drastycznym przykładem bilans amerykańskiego Radio Corporation za pierwsze półrocze 1930. Według zestawień tego bilansu czysty zysk został ustalony na 505 tys. dolarów; niepomiernie niski do sumy bilansowej zysk sprawił, że dywidenda dla uprzywilejowanych akcyj A i B musiała odpaść. Tymczasem w roku ub. w pierwszem półroczu zysk czysty wynosił 5 milj. dolarów, czyli że w porównaniu do roku bież. zmniejszył się dziesięciokrotnie. (j)

(z) **Giełdy używanych samochodów ciężarowych w Niemczech.** Dobry wynik, osiągnięty przez monachijskie targi samochodów używanych, skłonił niemieckich kupców automobilowych do zakładania giełd samochodów ciężarowych używanych, któreby zajęły się sprzedażą na większą skalę w miastach niemieckich. — Giełdy te mają polegać na wystawianiu na sprzedaż za niewielką opłatą automobili na pewnym placu wystawowym, przyczem dopuszczone być mają nietylko auta, będące w handlu, lecz również stanowiące prywatną własność. Statuty tych najnowszych giełd są obecnie w dalszym ciągu precyzowane.

Jeszcze o żebractwie dzieci

W nr. 34 „ Kurjera Poznańskiego“ ukazał się artykuł p. t. „Żebractwo dzieci“. Autorka porusza bardzo ważne i coraz bardziej palące zagadnienie:

Powinno ustać żebractwo dzieci, które jest wstydem w kulturalnem społeczeństwie...“ Ale czy tylko wstydem?

Sądzę, że kwestja ta sięga głębiej jeszcze — jest wielkiem, niebezpieczeństwem. Żebranie bowiem wznosi do duszy proszącego pierwiastki rozkładu moralnego, który zczasem dochodzi do występków i zbrodni. Dziecko jest przyszłością narodu, jeśli zaś do jego niewinnego i wrażliwego serduszka zakołacze odrazu na wstępie hipokryzja i obłuda — będziemy mieli jedną więcej jednostkę złą i wykolejoną. Należy więc przedewszystkiem w akcji antyżebraczej, uwypuklić problem pedagogiczny. Specjalnie my katolicy musimy na tę kwestję zwrócić baczną uwagę — motorem działania winna nam być nietyle obawa komunizmu, co troska o duszę ludzką i bezinteresowną miłość bliźniego.

Dalej mam jeszcze pewne zastrzeżenia co do twierdzenia autorki: „że ludzi dobrych i miłosiernych nie brak w zamożniejszej części społeczeństwa i że zawsze znajdą się ofiarne jednostki, które potrafią zasilić ubogie budżety organizacyj społecznych. Lecz trzeba do nich trafić na podstawie realnych danych, trzeba taką akcję rozplanować rozsądnie, aby nie stała się trwonieniem grosza publicznego, lecz prawdziwem dobrodziejstwem dla ubogich“.

Niestety tak dobrze nie jest, w społeczeństwie naszem niema uświadomienia charatytywnego, czyli poczucia racjonalnej akcji dobroczynnej. Ludzie dają pieniądze wszelkiego gatunku wydrwigroszom i oszustom, ale dla odczepnego a nie z dobroci. A z drugiej strony nie brak instytucyj, opartych na rozplanowanej akcji. Akurat otrzymałem sprawozdanie Poznańskiego Okręgu „Caritas“ (Nowy Rynek 13.) — trudno chyba o bardziej „realne dane“ ile tam zrobiono, ile wykazano energji, ile pomysłowości, ale jakże małą cyfrą wypowiada się pozycja — wpływy. A przecież nie można zaprzeczyć, że instytucja ta wciąż kołacze do serc litościwych i przez radjo i przez prasę — bezpośrednią działalnością i przez domokrążców.

A więc? Chyba nie jest tak wszystko w porządku. Czyby nie warto zrobić też rachunku sumienia społeczeństwa naszego, które za mało jest czułe na nędzę braci? Czyby nie należało bardziej wydatnie poprzeć instytucji, która już nie setki ale tysiące dziatwy naszej z ulicy podniosła i Chrystusową otoczyła miłością?

Brat Cezary.

Rybołówstwo morskie w lipcu r. b.

W lipcu r. b. złowiono ogółem u polskich wybrzeży morskich 255.197 kg. ryb, wartości 306.320 zł., a mianowicie: storni 171.895 kg. (1 kg. - 1.00 zł), zimnicy 27.765 kg. (1 kg. — 0.80 zł), skarpi 8.567 kg. (1 kg. — 1.20 zł), gładzicy 4.340 kg. (1 kg. — 0.60 zł), śledzi 7.530 kg. (1 kg. — 1.50 zł),łososi 55 kg. (1 kg. — 11.00 zł), mielnicy i troci 814 kg. (1 kg. — 6.00 zł), węgorzy 9.380 kg. (1 kg. — 4.00 zł),pomuchli 4.555 kg. (1 kg. — 1.00 zł, makreli 1.165 kg. (1 kg. — 4.00 zł), szczupaków 3.180 kg. (1 kg. — 4.00 zł), kwapów 10.980 kg. (1 kg. — 1.30 zł), okoni 1.344 kg. (1 kg. — 2.50 zł), płotek 3.647 kg. (1 kg. — 1.50 zł).

Z wyjątkiem czterech dni burzliwych pogoda naogół sprzyjała rybołóstwu. Połowy lipcowe były niezłe: łowiono głównie płastugi, które stanowiły około 80 proc. całej zdobyczy. Śledzie w ciągu całego miesiąca trzymały się przy cyplu helskim. Pojawiły się makrele narazie w niewielkich ilościach, rozpoczął się już również połów węgorzy na więcierze, lecz zdobyczy dotychczas jest mało.

Praca w wędzarniach w porównaniu do czerwca r. b. była dość intensywna. W obwodzie helskim było czynnych 6 wędzarń przez 14 dni, w obwodzie puckim 10 przez 8 dni. Ceny nieco wzrosły w stosunku do poziomu czerwcowego, zwłaszcza na śledzie, szczupaki i kwapy.

W porównaniu z czerwcem połowy wzrosły o 33 proc. w skali ilości i o 40 proc w skali wartości.

Dziennik oceaniczny

„Ameryka“, jeden z największych statków pasażerskich Towarzystwa „United States Lines“ został wyposażony w radjowizyjny odbiornik systemu kapitana H. R. Rangera, pozwalający na ryczałtowy przekaz całkowitych stronic jakiegokolwiek kontynentalnego pisma. Pływająca „drukarnia Ameryki“, odtwarzająca bez udziału zecerów i metrampażów gotowe szpalty, otrzymuje ilustracje, nowości i inseraty od „radio Corporation of America“, przesyła ten materjał na pokład statku zapomocą krótkofalowego nadajnika.

Radjo w kraju Dalaj-Lamy

Prasa wiedeńska donosi, że Tybet, dotychczas tak szczelnie odosobniony od cudzoziemców i ich cywilizacyjnego dorobku, otrzyma jeszcze w roku bieżącym dziesieć stacyj radjotelegraficznych, zapomocą których kraj Dalaj-Lamy połączy się z resztą świata.

Poradnia przeciwalkoholowa w Poznaniu

Poradnia Przeciwalkoholowa w Poznaniu roztacza opiekę nad alkoholikami i dąży do pozyskania tych nieszczęśliwych ofiar nałogu dla całkowitej abstynencji, która według zgodnej opinji fachowców jest niezbędnym warunkiem ich uratowania. W pierwszem półroczu r. b. było pod opieką Poradni 235 osób, w tem 22 kobiety. Siostra Opiekunka odbyła 335 wizyt w domach pacjentów, konferencyj zaś w biurze było razem 153, w tem 40 z alkoholikami. Wniosków do władz wystosowano 15. „Przyjaciela Trzeźwości“ rozdano 254 egz. Przy badaniu skutków pracy Poradni należy być ostrożnym ze względu na niebezpieczeństwa recydywy. Stwierdzono, iż 26 osób obecnie wcale nie pije, u 68 osób zaznaczyła się znaczna poprawa. Jeżeli się zważy, iż chodzi tu przeważnie o ojców rodzin, wówczas tem wyraźniej uwydatnia się potrzeba i pożyteczność Poradni przeciwalkoholowej. Byłaby bardzo wskazana wydatniejsza pomoc dla tej instytucji, gdyż jak się dowiadujemy Poradnia nie ma zapewnionych podstaw finansowych. Członkiem wspierającym można być za opłacaniem składki rocznej 3 zł. Organizacje i instytucje płacą 6 zł. Narazie, wobec braku funduszów, zredukowano czas pracy Siostry Opiekunki do połowy i stąd czas przyjęć naznaczono już od 16. 8. począwszy, tylko na popołudniową godzinę od 5 do 6 w dnie powszednie. A zatem przed południem Siostra Opiekunka odtąd już nie urzęduje. Adres brzmi: Składnica Abstynencka, Aleje Marcinkowskiego 26, II dom ogrodowy, I. piętro. Nr. tel. 10-45. P. K. O. 200-424.

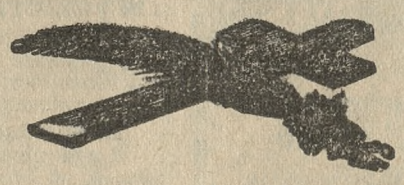

W dniu 20 b. m. o godz. 11,30 zmarł opatrzony Sakramentami św., w wieku 84 lat, Obywatel Honorowy powiatowego miasta Strzelna, powstaniec 1863 r. i 1919 r., ś. p. dw 1339

Dr. med. Jakób Cieślewicz

radca zdrowia, Kawaler orderu „Polonia Restituta“ i Krzyża Walecznych, odznaczony najwyższym orderem papieskim „Pro Ecclesia et Pontifice“ i dyplomem honorowym Uniwersytetów w Poznaniu i Halle, długoletni przewodniczący Rady Miejskiej i członek Magistratu miasta Strzelna.

Obywatele miasta Strzelna z wielkim smutkiem żegnają swego Dobroczyńcę, który w Swem rodzinnem mieście przez 60 lat pracy zawodowej niezmordowanie niósł pomoc cierpiącym i jako odważny szermierz idei polskiej i Nestor lekarzy kujawskich pozostawił po sobie niezatartą pamięć i trwały pomnik cnót Obywatela i Polaka. Eksportacja do kościoła parafjalnego w Strzelnie odbędzie się w niedzielę, dnia 24 b. m. o godz. 18, pogrzeb w poniedziałek, o godz. 9.

Magistrat
(—) Stan. Radomski, Burmistrz.

Rada Miejska
(—) Dr. Truszczyński, Przewodniczący.

W dniu 20 b. m., o godz. 11,30 zmarł w Strzelnie, opatrzony Sakramentami św., w 85 roku życia, mój drogi kochany wuj, ś. p.

Dr. med. Jakób Cieślewicz

Wprowadzenie zwłok do kościoła parafjalnego w Strzelnie odbędzie się w niedzielę, dnia 24. b. m., o godz. 18-tej, pogrzeb nazajutrz o godz. 9, o czem donosi

dw 1338

w smutku pogrążony

Strzelno-Wągrowiec. **siostrzeniec Piotr Kapczyński i rodzina.**

†

Dnia 19 b. m. zasnął w Bogu, opatrzony Sakramentami św., nasz najdroższy ojciec, dziadek i pradziadek, ś. p.

Franciszek Teodor Stecki

kapitan-weteran z r. 1863

przeżywszy lat 87. Pogrzeb odbędzie się w piątek w Działdowie, o czem donoszą

w ciężkim smutku pogrążeni

zw 25 071 **syn z żoną, wnuk i prawnuki.**

Ostrzeszów, Pleszew, Działdowo.

W pierwszą bolesną rocznicę śmierci ukochanej matki naszej, ś. p.

Joanny Mrozińskiej

odprawi się w sobotę, dnia 23 bm. o godzinie 9,30 w kościele św. Marcina

nabożeństwo żałobne

o czem zawiadamiają

zw 25032 **dzieci.**

Dnia 18 b. m. zmarł w lecznicy w Bydgoszczy długoletni członek Dozoru Kościelnego, ś. p.

Jan Mindak

em. prof. gimnazjalny.

Ś. p. Zmarły, przez Swą gorliwą i sumienną pracę dla dobra parafji zaskarbił sobie wdzięczną pamięć. Wieczny odpoczynek racz mu dać Panie!

Dozór Kościelny.

Nakło, w sierpniu 1930 r. nw 3210

†

Dnia 20 b. m. zmarła w Bogu, po krótkich, lecz ciężkich cierpieniach, nasza najdroższa żona, matka, siostra, teściowa i babka, ś. p. dw 1342

z Orcholskich

Antonina Raithowa

w 50 roku życia. Pogrzeb odbędzie się w sobotę, dnia 23 b. m., o godz. 11 w Chojnie. Powózki będą na stacji Mokrz o godz. 8 i 10.

W ciężkim smutku pogrążona **rodzina.**

Chojno, Bydgoszcz, Poznań, Chicago, 20. VIII. 1930.

W pierwszą rocznicę śmierci, ś. p.

Marji Goebel

odprawione zostanie w kościele O. O. Zmartwychwstańców na Wildzie

nabożeństwo żałobne

w sobotę, dnia 23 sierpnia 1930 r. o godz. 8 rano, o czem zawiadamiają Krewnych, Przyjaciół i Znajomych

zw 25074 **córka i synowie.**

Przewielebnemu Duchowieństwu, Szanownym Sąsiadom, Przyjaciołom i Znajomym za szczere dowody współczucia i oddanie ostatniej przysługi najdroższej siostrze i ciotce naszej, ś. p.

Michalinie z Sokolnickich Moszczeńskiej

składamy jaknajserdeczniejsze

Bóg zapłać!

Kazimiera Sokolnicka z rodziną.

zw 25061

Pigłowice, dnia 19 sierpnia 1930 r.

WINA GRONOWE

DLA CHORYCH I SŁABYCH

NYKA & POSŁUSZNY

POZNAŃ, WROCŁAWSKA 33/34.

Pw 4051-34,54

Prof. Dr. Karwowski

choroby skóry i pęcherza

powrócił.

ul. 27 Grudnia 18.

zw 25 028

Wróciłem

Dr. med. Janiszewski

choroby skórne i weneryczne. *Wielka 15.*

zw 25018 9

Bilz Sanatorium Dresden-Radebeul 2 lekarzy-Broszury bezpłatnie

Choroby kobiece, nerwów, serca i przemiany materji.

Tw 1284

W pierwszą bolesną rocznicę śmierci mojego kochanego i nieodżałowanego męża, naszego ojca i dziadka, ś. p.

Kazimierza Swierkowskiego

odprawi się w sobotę, dnia 23 b. m. o godz. 8 rano w kościele Farnym w Pleszewie za duszę Zmarłego

nabożeństwo żałobne

o czem zawiadamiają Krewnych, Przyjaciół i Znajomych

zw 25042 **żona i dzieci.**

Za liczny udział w pogrzebie mego męża, ś. p.

Zygmunta Dudzińskiego

składam Przew. Duchowieństwu, wszystkim Krewnym oraz Znajomym serdeczne

Bóg zapłać!

zw 25063 Strapiona

żona z córeczką.

PĘDNIE oraz PASY

dostarcza najkorzystniej

St. Duchowski

Biuro Inżynierskie

POZNAŃ

Aleje Marcinkowskiego 1.

Tel. 32-26

adres telegr. Technoduch

Pw 4018-38,62

MLEKA

ca 700 ltr. dziennie **pierwszorzędnej jakości** dostarczy majątek koleją do Poznania. Dostawa możliwa dwa razy dziennie. Zgłoszenia do eksp. Kurjera pod **zw 25047**

Od 1. X. 30 r. albo i zaraz potrzebna rutynowana

kasjerka - książkowa

znająca książkowość Wielk. Izby Rolniczej, język niemiecki, umiejąca pisać na maszynie i mogąca się wykazać dobremi świadectwami i dłuższą praktyką. Zgłoszenia z podaniem pretensji przyjmuje

DROSTE, Uchorowo

powiat Oborniki.

dw 1279

Zastępstwa

poważnej i solidnej firmy na Województwo Pomorskie **poszukuję.** Gwarancja hipoteczna. Oferty do „Słowa Pomorskiego", Toruń pod **D 100**

nw 3218

KINO RENAISSANCE

Harry Peel

6 tygodni wśród apaszów

Dramat sensacyjno-salonowy w 18 akt.

Pw 4371-34,57

Poszukuję

dzielnego drukarza

z dłuższą praktyką. dobrze obeznanego z maszynami pospiesznemi i aparatem do nakładania.

J. Goździejewski

Zakład Graficzny

Poznań, ul. Wielka 20.

zw 25 022

Wielka Instytucja Handlowa poszukuje

6-8 pokoi na biura

w śródmieściu, bez odstępnego, wprost od gospodarza, ewentualnie dzierżawa zgóry. Zgłoszenia do Biura Ogłoszeń **„Par"**, Al. Marcinkowskiego 11 pod nr. **34,31**

Pw 4355-34.31

Wydzierżawię

ubikacje różnych wielkości, nadające się na każde przedsiębiorstwa. Łask. zgłoszenia

M. Szarszewski

administrator

Poznań, ul. Strzelecka 14.

zw 25 065

Dom-Willa

dwupiętrowa, 3 mieszkaniowa 10 pokoi, 3 kuchnie, wtem 6 pokoi i 2 kuchnie wolne, ogród, za 68,000 przy wpłacie 35—40.000 **zaraz na sprzedaż.** Adres wskaże **A. Gowarzewski Poznań, ul. św. Marcin 32.**

zw 25 066

Uwaga! Przewózki Uwaga!

wszelkiego rodzaju oraz przeprowadzki w miejscu i pozamiejscowe uskutecznia samochodami ciężarowemi wraz z magazynowaniem szybko i tanio. **„Przewóz-Express", Poznań,** ul. Dąbrowskiego 33. Telefon 69-66. zw 24971

Poszukuję w Poznaniu

2 pokoi

skromnie umeblowanych u inteligentnej, polskiej rodziny z całem utrzymaniem dla mego syna i córki w wieku szkolnym. Opieka rodzicielska pożądana i ewentualnie pomoc w nauce Oferty z podaniem ceny mies. spiesznie złożyć do Kurjera Poznańskiego pod

zw 25 038

Pięciodniowe kursy

przetwornictwa owocowego i warzywnego

odbywają się do 20 września rb. co tydzień od wtorku do soboty **w Zakładach Ogrodniczych W. I. R. w Janówcu, pow. Żnin.** Wpisowe wynosi 5 zł.

nw 3118/19

Dzierżawy

majątków, Kujawy, od właścicieli: — 900 mórg, ziemia pszenno-buraczana, w pełnym biegu, z całkowitą krestencją, kompletne inwentarze, od kolei 6 klm., z ładnem otoczeniem, domem, cena 70 tys. Kutnowskie — 600 mórg, kontygent buraków sześć tysięcy centnarów, cena 60 tys. Łowickie — 720 mórg, na szosie przy cukrowni, kontygent buraków 8 tys. ctr., cena 80 tys. oraz wiele innych — poleca: Włocławek, Starodębska 12 m. 2, telefon 282. nw 3224

Kolonjalka

obszernem mieszkaniem, tania dzierżawa, sprzedam. Kaczmarek, Wodna 15, I. nd 89 967

→ Balkony
→ Posadzki
→ Tarasy
→ Mury fundamentowe

jeżeli należycie nieuszczelnione, są plagą każdej posesji, obniżają jej wartość i grożą trwałości. Nowoczesnemi gwarantowanemi sposobami i środkami krajowemi i zagranicznemi przeprowadza wszelką izolację.

Wielkopolskie Przedsiębiorstwo Izolacji

właśc. **S. Palczewski**

Poznań, ul. Dąbrowskiego 43, tel. 70-50.

Najlepsze referencje. dw 1249

Baczność!

Wszystkich P. T. Zastępców i Subzastępców

zajmujących się sprzedażą

obligacyj premjowych

jakoteż i tych, którzyby sprzedażą tą zająć się chcieli = prosimy uprzejmie, aby raczyli się zgłosić u naszego **wicedyrektora p. Wolfa,** który celem zapodania bezkonkurencyjnych warunków przybędzie do następujących miejscowości:

Ostrów Wlkp.	20. 8.	b. r.	Hotel	Polski	od g.	8	do	12
Pleszew	20. 8.	„	„	Wiktorja	„ „	14	„	19
Jarocin	21. 8.	„	„	Centralny	„ „	8	„	12
Środa	21. 8.	„	„	Hittner	„ „	14	„	20
Poznań	22. 8.	„	„	Continental	„ „	8	„	20

i udzielać będzie cennych wyjaśnień, oraz zawierać z chętnymi P. T. Zastępcami jak najkorzystniejsze umowy. Dyrekcja naszego Banku **płaci najwyższą prowizję i premję** od każdej sprzedanej obligacji, oraz **udziela wysokich zaliczek,** jakoteż pokrywa ewent. koszty podróży. **Zgłaszajcie się więc we własnym interesie.** nw 3165

Tartak we Wronkach z willą

komfortową, obszernemi zabudowaniami gospodarczemi, znacznemi terenami w pobliżu dworca kolejowego

sprzedam

z masy upadł. spadku ś. p. Z. Wilczewskiego.

Zgłoszenia piśmienne z najwyżej oferowaną ceną należy najpóźniej do dnia 1 września 1930 przesłać pod adresem: zw 25 068

Musieł, adwokat

i zarządca masy upadłościowej we Wronkach.

Poszukuję z dniem 15 września lub 1 października

dzielnego dekoratora - ekspedjenta oraz 2 samodzielnych ekspedjentek

do konfekcji damskiej i bielizny. Oferty z podaniem pensji, świadectwami oraz fotografją proszę skierować do Kurjera pod zw 25 067

Białe ząbki daje KALIKLORA

Pw 4345-34,14

Wózki transportowe

Urządzenie i pomiar skrzyni wedł. życzenia

„INVENTIA"

Fabryka Rowerów — POZNAŃ

Pw 4353-34,5

Gevaert

Papiery
Błony
Płyty
Chemikalja

GEVAERT

tworzą doskonałą całość niezbędną dla każdego amatora

Do nabycia w składach fotograficznych

nw 2637

WILLA

wybitnie komfortowa, z dużym ogrodem, w najpiękniejszej stronie Gdańska (Langfuhr-Wrzeszcz) **do sprzedania lub do wynajęcia.** Zgłoszenia pod nr. 426 do Biura Ogłoszeń „Devera", Gdańsk, Kohlenmarkt 10. nw 3093

Stara ręczna prasa drukarska

(Handpresse)

poszukiwana celem kupna. Oferty do Kurjera Poznańsk. pod **zw 25021/22**

Mamy na sprzedaż

używane lecz odrestaurowane

kocioł parowy kornwalijski, jednopłomienicowy o pow. ogrzew. 35 m² i na 6 atm. rob. ciśnienia z kompl. nową armaturą;

kocioł płomienno-rurkowy 93 m² na 9½ atm. z armaturą;

kocioł-basen do nafty lub ropy, leżący, ze starego kotła parowego, o pojemności około 22 000 litrów;

maszynę parową, leżącą, o sile około 50 KM. ze suwakiem tłoczkowym i z regulatorem osiowym; nw 3220

maszynę parową o sile około 35 KM.;

2 maszyny parowe o sile po około 15 do 20 KM.

H. CEGIELSKI Sp. Akc. w Poznaniu

na Wildzie przy ul. Strumykowej 12/13.

Szukamy przedstawicielstwa

dobrego artykułu powszechnego użytku. Interesenci, którym zależy na owocnej sprzedaży ich towaru przez poważnego, ruchliwego przedstawiciela, zechcą zgłosić się po bliższe informacje pod **„Organizacja sprzedaży"**, do Biura Ogłoszeń **„PAR", Warszawa, Bracka 17.**

Pw 3915-62,422

KINO WILSONA, Łazarz, ul. Strusia.

Największe arcydzieło świata sławnego reżysera **Józefa Sternberga**

Ostatni Rozkaz

Emil Jannings w swej najlepszej kreacji przy współudziale **Evelyn Brend,** Początek o 5, 7 i 9, w niedzielę o 3.

zw 25076

Szynki wieprzowe

solone, na wywóz do Francji **kupuję.** Oferty dla **W. T. Warszawa, ul. Hortensji nr. 1, m. 4.**

zw 25 064

Potrzebny z dniem 1 stycznia 1931 roku **na większy majątek ziemski**

urzędnik gospodarczy

o skromnych wymaganiach, z wszechstronnem wykształceniem fachowem i z pierwszorzędnemi świadectwami z wzorowych majątków.

Oferty, z których nieuwzględnione pozostaną bez odpowiedzi, przyjmuje: **Administracja dóbr Stan. hr. Łąckiego, Posadowo,** poczta Lwówek, pow. N. Tomyśl. dw 1337

Współpracownika

o lekkiem piórze, któryby potrafił na podane tematy pisać wierszyki okolicznościowe, poszukuje poważne wydawnictwo ilustrowane.

Zgłoszenia z podaniem próbek talentu należy składać do ekspedycji niniejszego pisma pod zw 25 073

KROJCZYNI

bielizny damskiej i dziecięcej na stałą posadę **poszukuję.** Zgłoszenia z podaniem referencji do Kurjera Poznańskiego pod **zw 25 070**

W sobotę, dnia 30 sierpnia 1930 r. o godzinie 15-tej odbędzie się w oberży **w Golęczewie,** pow. Poznań

dzierżawa polowania

obszaru 690 ha. Warunki wyłożone w sołectwie.

Przewodniczący Spółki Łowieckiej

zw 25057 (—) Janakowski.

Generalne przedstawicielstwo

zapewniające duże dochody, do oddania.

Potrzebny kapitał w wysokości zł 10 000. Oferty sub: **„I. M. 6166", do Rudolf Mosse, Berlin SW. 100.**

Tw 244

Towarzystwo Budowli i Oszczędności

dla Maszynistów Kolejowych w Poznaniu.

Nadzwyczajne Walne Zebranie Towarzystwa

odbędzie się we wtorek, dnia 26. b. m., o godz. 18, **w lokalu p. Fiedlera, Górna Wilda 47.**

zw 25075 **ZARZĄD.**

Jedwabie i towary bławatne

pozostałe z licytacji sprzedaję w dalszym ciągu na Giełdzie Handlowej Poznań, ul. Stawna 13 nar. Wronieckiej:

Crepe de chine od 7.00, **Crepe de chine w deseń** od 13.— zł, **Crepe Georgette** od 14.— zł, **Crepe Meteor** od 15.— zł, **Popeliny** czysto wełniane od zł 3.50, **Aksamity** od zł 8.—, prócz tego **Satyny, Tafty, Crepe Satin** i wiele innych towarów. Pw 4372-56,233

Władysław Wojciechowski

uprawn. licytator i taksator, Poznań, Stawna 13, tel. 28-08.

Brunon Mach z Kurowa, pow. Ostrów, wniósł o pozbawienie mocy prawnej **zaginionej książeczki oszczędnościowej** nr. 630 496, wystawionej przez Bank Miasta Poznania na nazwisko wnioskodawcy, opiewającej na kwotę 2033,40 złotych. Posiadacza książeczki oszczędnościowej wzywa się, aby się zgłosił w tutejszym Sądzie, pokój 69, najpóźniej w terminie wywoławczym w dniu 28 listopada 1930 r. godz. 12 i przedłożył książeczkę Sądowi, gdyż w przeciwnym wypadku książeczka oszczędnościowa zostanie pozbawiona mocy prawnej. Poznań, 9-go sierpnia 1930 r. **Sąd Powiatowy.** nw 3262

Kupcy Walenty i Jan Wawrzyniakowie z Poznania wnieśli o wywołanie w celu wykluczenia wierzyciela hipotecznego odnośnie do hipoteki wpisanej na nieruchomości Poznań-Jeżyce tom XXIX, wykaz l. 711, w dziale III pod liczbą wpisu 14, w wysokości 1750 Mk., na rzecz Stanisława Rogozińskiego z Poznania. Wierzyciela wzywa się, aby zgłosił swoje prawa do wspomnianej hipoteki w tutejszym Sądzie, pokój 69, najpóźniej w terminie wywoławczym, wyznaczonym na dzień 22 października 1930, godz. 12, gdyż w przeciwnym razie zostanie ze swojemi prawami wykluczony. Poznań, dnia 24 kwietnia 1930. **Sąd Powiatowy.** nw 3263

Przyjmę na stancję

panienki z gimnazjum, opieka troskliwa, pianino. Referencje znanych osób.

Inżynierowa Nowicka

Poznań, ul. Grottgera 14, II. p.

telefon 60-96. zw 25053

W sprawie zapobiegawczej nad majątkiem firmy Bank Przemysłowców Sp. Akc. w Poznaniu wyznaczyliśmy w porozumieniu z sędzią jako termin do sprawdzenia wierzytelności dla wierzycieli byłego Oddziału Łódzkiego dzień 1 września b. r. Termin odbędzie się w Łodzi, ul. Piotrkowska 150, I piętro (firma Z. Dmowski i S-ka) w godz. 9—12-tej.

Lista wierzycieli będzie od czwartego dnia po terminie sprawdzenia wyłożona w Sądzie Powiatowym w Poznaniu, pokój 25.

Osoby interesowane mogą zaskarżyć do Sądu Powiatowego w Poznaniu w terminie 7-dniowym od dnia wyłożenia listy postanowienia Nadzorców Sądowych co do wciągnięcia lub odmowy wciągnięcia wierzytelności na listę. Pw 4365-34,44

Nadzorcy Sądowi Banku Przemysłowców Sp. Akc.

A. Thiel T. Szmyt

W tutejszym sądowym rejestrze handlowym oddział B wpisano dziś pod nr. 21 „Spółkę z ograniczoną poręką pod firmą: **„Towarzystwo Wydawnicze, Spółka z ograniczoną poręką" w Rawiczu.** Umowę spółkową zawarto dnia 26-go czerwca 1930 r. Przedmiotem spółki jest prowadzenie drukarni, połączone z wydawnictwem gazety. Kapitał zakładowy wynosi 60 000 zł. Kierownikami spółki są Ignacy Dziekan, kupiec, Ludwik Niszak, kupiec i Władysław Weigt, emerytowany burmistrz, wszyscy zamieszkali w Rawiczu. Rawicz, dnia 19 lipca 1930 r. **Sąd Powiatowy.** nw 3261

KONKURS

na rozwózkę paczek pocztowych w Poznaniu, t. j. dostarczenie koni wraz z woźnicami do 11 wozów jednokonnych od 1 listopada b. r.

Oferty z podaniem wysokości miesięcznego wynagrodzenia należy składać w Prezydjum Dyrekcji Poczt i Telegrafów w Poznaniu najpóźniej do dnia 1 września b. r. w kopercie zapieczętowanej z napisem: „Oferta na rozwózkę paczek".

Do oferty należy dołączyć kwit Kasy Skarbowej na złożone wadjum w wysokości 5 proc. żądanego rocznego wynagrodzenia.

Bliższych informacyj udziela Oddział komunikacyjny pokój 131. nw 3260

Dyrekcja Poczt i Telegrafów w Poznaniu.

LICYTACJA MASY SPADKOWEJ

Począwszy od piątku, dnia 22 sierpnia, od godziny 11 przed południem do godz. 6 wieczorem, sprzedawać będę codziennie przy ul. Młyńskiej 13, III. na zlecenie zawiadowcy masy **przedmioty, należące do masy spadkowej ś. p. adwokata Hanasza,** najwięcej dającemu za gotówkę: przeszło **100 różnych olejnych obrazów** (oryginałów), kilkadziesiąt najróżniejszych częściowo bardzo starych **sztychów** oraz rysunków (luźnych i oprawionych), większą ilość **antyków** (porcelana, srebro, miedź, bronza itd.), jak świeczniki, figury, zegary, wazy itd., przeszło **6 000 tomów różnych ksiąg** p. in. rzadkości bibljograficzne z XVI wieku, dużą kotarę szklaną, **pokój męski,** oryg. gdański z XVII wieku, bibljotekę, regały i wiele innych przedmiotów.

Licytacja odbędzie się nieodwołalnie.

Brunon Trzeczak

zaprzysięż. i ustanowiony aukcjonator, zaprzysięż. rzeczoznawca urządzeń domowych, pokojowych i gospodarczych na obwód Sądu Apelacyjnego w Poznaniu, ul. Dominikańska 3. Telefon 21-26. Pw 4354-34,26

Liczba czynności 3. K. 7/29. **PRZETARG PRZYMUSOWY. Nieruchomość położona w Inowrocławiu** i w chwili uczynienia wzmianki o przetargu zapisana w księdze gruntowej

Inowrocław: a) tom 46, wykaz l. 1845.
„ b) „ 43, „ l. 1732.
„ c) „ 10, „ l. 452.
„ d) „ 9a „ l. 450,

na imię Henryka Gromzika (Gromczyka) rolnika w Inowrocławiu, zostanie dnia 5 listopada 1930 r. o godz. 10-ej przed poł. w drodze egzekucji wystawioną na przetarg w niżej oznaczonym Sądzie, pokój nr. 33. Nieruchomość ad a) składa się z roli i podwórza o powierzchni 62 a, 60 m², — czysty dochód jako podstawa podatku gruntowego 6,19 tal.; ad b) składa się z domu mieszkalnego z podwórzem, stajni i pralni o powierzchni 4 a, 30 m², — wartość użytkowa jako podstawa podatku budynkowego 2130 mk.; ad c) składa się z placu budowlanego i ogrodu o powierzchni 20 a, 20 m², — czysty dochód jako podstawa podatku gruntowego 2,90 tal.; ad d) składa się z roli o powierzchni 94 a, 30 m², czystego dochodu jako podstawa podatku gruntowego 11,08 tal. Wzmiankę o przetargu zapisano w księdze gruntowej dnia 24. IV. 1929 r. Niniejszem wzywa się wszystkich, których prawa w chwili zapisania wzmianki o przetargu nie były w księdze gruntowej uwidocznione, aby się z niemi zgłosili najpóźniej w dniu przetargu, przed wezwaniem do wnoszenia ofert, i prawa te uprawdopodobnili, gdyby wierzyciel im przeczył. W razie niezastosowania się do powyższego wezwania, prawa te przy oznaczeniu najniższej oferty nie zostaną wcale uwzględnione, a przy rozdziale ceny kupna dopiero po roszczeniu wierzyciela i innych prawach. Zaleca się na dwa tygodnie przed terminem podać na piśmie albo do protokółu sekretarza sądowego dokładne obliczenie swych roszczeń w kapitale, odsetkach, kosztach wypowiedzenia i kosztach sądowego dochodzenia swych praw, oraz oznaczyć pierwszeństwo, którego się żąda. — Tych, którym służy prawo sprzeciwienia się przetargowi, wzywa się, aby przed udzieleniem przybicia targu postarali się o umorzenie lub zawieszenie postępowania, gdyż inaczej prawo ich odnosić się będzie zamiast do nieruchomości, tylko do uzyskanej ceny kupna. Inowrocław, dnia 13 sierpnia 1930 r. **Sąd Powiatowy.** nw 3264

Napisowe słowo (tłusto) 30 groszy, każde dalsze słowo 20 groszy, 5 liczb = jedno słowo i, w, z, a = każde stanowi 1 słowo. Jedno ogłoszenie nie może przekraczać 50 słów.

OGŁOSZENIA DROBNE

Ogłoszenia wśród drobnych: 1-łamowy milimetr 60 groszy

Znak oferty (na przykład: z 18924, n 2735, d 1 790 i t. d. = 1 słowo.

Drobne ogłoszenia przyjmuje się do godziny 10

1 SPRZEDAŻE

Okazja!
Z powodu wyjazdu sprzedam warsztat stolarski z całkowitem urządzeniem, bardzo dobrze prosperujący, na budowlę oraz mieszkanie z kompletnem umeblowaniem lub częściowo bardzo tanio do nabycia zaraz. Adres wskaże Kurjer zdw 80 448

Garnitur
mebli koszykowych (Pedding) sprzedam. Adres wskaże Kurjer zdw 81 055

Zakład fryzjerski
za 950 zł. na sprzedaż. Września, ul. Dzieci Wrzesińskich 9. zdw 81 072

Piec
gazowy (3 ognie) puszka do kawy palonej (5 gatunków), wózek ręczny (4 koła) tanio sprzedam. Grunwaldzka 3, podwórze, godz. 12—14, 18—20. zdw 81 091

Domek
6 pokojowy ogrodem, 9 mórg ziemi, 20 km. od Poznania, za 12.000 zł. wpłaty 10.000, nadające się na ogrodnictwo. Adres wskaże Gwiazdowski, Gąsiorowskich 9, suterena. zdw 81 0..

Maszynę
krawiecką sprzedam. Oferty Kurjer zdw 81 084

Korzystnie
sprzedam restaurację z mieszkaniem. Kasprzak. Chwaliszewo 70 zdw 80 209

Majątek
włók 32 pierwszorzędny objekt rolniczo przemysłowy Kujawy. Kongresówka śpiesznie do sprzedania. również różne mniejsze, większe majątki prawdziwie okazyjnie do sprzedania także kilkanaście dzierżaw różnej wielkości poleca Biuro Rolnicze. Włocławek Przedmiejska 6 telefon 17. nw 3147

Skład
mieszkaniem sprzedam. Adres Kurjer zdw 80 744

Pianino
okazyjnie tanio na sprzedaż. A. Drygaś, Kantaka 5. zdw 80 769

Dom
z powodu wyjazdu sprzedam tanio; dom nowo budowany, 3 pokoje, kuchnia, 2 km. od Ostrowa (Pozn.), ładna okolica. Cena 8.500 zł. Śpieszne oferty Kurjer zdw 80 779

Gospodarstwo
50 mórg na ogrodnictwo, budynki murowane, 6 kilometrów od Poznania. Cena całkowita dziewięć tysięcy złotych sprzeda — „Centrala", św. Marcin 78. zdw 81 016

Sypialnię
dębowo fornierowaną, nową, tanio sprzedam. Grobla 30, II., lewo. zdw 81 008.

Pianino
Półwiejska 11, podwórze, lewo, III., prawo. zdw 81 007

Skład
kolonjalny, 2 pokoje. kuchnia, pokój dla dziewczyny, łazienka sprzedaż. Adres wskaże Kurjer zdw 81 002

Sprzedam
nowy pokój jadalny bardzo ładny zaraz za 1 500 zł. Oferty Kurjer zdw 81 143

Dereń
do smażenia i na nalewki zł 12,— winogrona zł 22,— miód pszeczelny kuracyjny zł 20,— franco, pięć kilogramów. Eksport owoców. Kacowski, Zaleszczyki. zdw 81 026

Dom
piętrowy masywny, chlewy i szopy duże podwórze i ogród nadający się na każde przedsiębiorstwo albo fabryczkę w mieście, w powiecie krotoszyńskim na sprzedaż. Cena podług ugody. Zgłoszenia do Kurjera zdw 81 022

Nad morzem
sprzedam natychmiast trzypiętrową bezdłużną willę w Jastarni. Cena i wpłata podług ugody. Jan Myszk, Kamienica-król. wyb., poczta Sierakowice pow. Kartuzy (Pomorze). zdw 81 021

Grzyby
litewsko-polskie 1 kg 14 zł franco poleca M. Kiełczewski, Poznań, Żydowska 4. zdw 81 032

Fiat
503, limuzyna 6 osobowa, jak nowa, za 5 000, wpłata według ugody. — Zgłoszenia, Cyraniak, Wrocławska 22. zdw 81 031

Skład
przy ruchliwej ulicy sprzedam. — Adres Kurjer zdw 81 029

Na sprzedaż
2 opony i 2 detki bardzo mało używane oddam tanio. (Wielkość 720—120). Kramarska 8, II. ptr. prawo. zdw 80 972

Samochód
półciężarowy z krytą karoserją w dobrym stanie do sprzedania b. tanio Poznań. Piekary 6, parter prawo. zdw 81 077

Skład
kolonjalny w śródmieściu na sprzedaż. Oferty Kurjer zdw 81 150

Meble
w olbrzymim wyborze po cenach zniżonych poleca A. Baranowski, Poznań. ul. Podgórna 13. Pw 4053-34,47

Parcele
w Puszczykowie przy szosie sprzedam. Kurjer zdw 81 128

Dobra
rycerskie 2.000 mórg pszennej gleby z kompl. żywem i martwym inwentarzem oraz całemi żniwami okazyjnie za 500.000, wpłaty 200 do 250.000 od Niemca natychmiast do przejęcia. M. Kudliński, jubiler, dom rolniczy i hipoteczny, zał. 1880 r., ul. Niegolewskich 10 a, telef. 60-39. zdw 81 107

Fiat 501
samochód prawie nowy, mogę sumiennie polecić, bardzo korzystnie do sprzedania. Giełda handl. Stawna 13, tel. 2808. zdw 80 792

Sprzedam
dom, 4 morgi ziemi, wiatrak, martwy i żywy inwentarz. Do tego należy 13 mórg dzierżawy. Hoach, Kotusz. pow. Śmigiel. nw 3 200

Starożytności
wielki wybór Bracia Pióro. Aleje Marcinkowskiego 28. Pw 3 090-29.147

Pierze i puch
hig. czyste wyroby pościelowe — kołdry puchowe — poduszki dekoracyjne najtaniej! EMKAP Poznań, ul. Wrocławska 30, tel. 58-03 Pw 4051-33,137

Dereń
do smażenia i nalewki 12 złotych, miód pszczelny, kuracyjny 20 złotych, pięciokilowe opakowanie franco, zaliczką wysyła S. Horowitz, Zaleszczyki. zdw 78 777

Folwark
400 mórg (Pomorze) zamienie na dom. Miejscowość obojętna. Maliński. Krotoszyn, Piastowska 30 nw 3 192

Okazja
Z powodu wyjazdu sprzedam tanio 1 samochód osobowy (Moris) i półciężarowy w dobrym stanie, mało używany. Zgłoszenia Kurjer Poznański nw 3 163

Młyn
parowy o przemiale 250 ctr. na dobę w bogatej okolicy Poznania z powodu choroby sprzedam. Całodzienny przemiał gospodarczy zapewniony. Agencja Kurjera Poznańsk. Gniezno 333. nw 3138

Parcele
budowlane przy dworcu Ławicy toru wyścigowego i lotniska na bardzo korzystnych warunkach do oddania. Bliższe wiadomości telefon 61-12. jw 4 468

Samochody
Okazyjna sprzedaż nowych i używanych samochodów czterodrzwiowych karetek Forda nowego typu A. Miejsce szofera oddzielone oszkloną przegródką Dogodne warunki „Autoruch". Sp. z ograniczoną odpowiedzialnością w Poznaniu, fabryka karoseryj autobusowych, ciężarowych ambulansowych i t. d. Specjalność warsztatów: Naprawa Fordów. Ul. Marsz Focha narożnik ul. Palacza, telefon 77-75. Pw 4 033-32.79

5 mórg
dobrej ziemi zabudowania, od kolei 10 minut sprzedam 3 000 morga. Stare Puszczykowo, poczta Puszczykowo, Jakób Bitter. zdw 80 898

Fabrykę
wyrobów metalowo-drzewnych, miasto powiatowe Wielkopolski, sprzedam lub przyjmę wspólnika z 15 do 30 000 zł. Zgłoszenia Kurjer zdw 80 892

Motocykl
Saroléa z przyczepką, 5 K. M., sportowy, bardzo dobrze utrzymany, tanio sprzedam. Ziętkowski, Czarnków. zdw 80 610

Motocykl
Derad, korzystnie sprzedam. Rogowski, Dąbrowskiego 78. zdw 80 615

Fortepian
(skrzydło) Koch i Korselt, w bardzo dobrym stanie do sprzedania za gotówkę. Plac Bernardyński 6 zdw 80 869

Gdynia
Parcele budowlana 600 kwm w centrum sprzedam. Zgłoszenia Kurjer zdw 80 867

Garnitury skórzane
meble wyścielane oraz salony wykonuje i przerabia dobrze i tanio Torbiński, Stroma 2. zdw 80 863

Do sprzedania
łóżko francuskie z materacem na dwie osoby, dwa stoliki nocne, obraz, kuchenka gazowa ilustracje i tygodniki francuskie „Les Annales". Naturski, ul. Cieszkowskiego 1. zdw 80 847

Duży
piec kuchenny ze ścianą na sprzedaż. Szafrański, Krotoszyn, ulica Garncarska 4. zdw 80 862

Parcela
budowlana wielkości 1 100 m. kw. w Poznaniu przy ul. Dąbrowskiego na sprzedaż. Zgłoszenia Kurjer zdw 80 849

Skład
fryzjerski z całkowitem urządzeniem salonu damskiego i męskiego w Gnieźnie przy ruchliwej ulicy sprzedam lub wydzierżawię. Zgłoszenia Agencja Kurjera Poznańskiego Gniezno 336. nw 3213

Resztówkę
6 mórg przy Gnieźnie, dom mieszkalny 4 pokoje, kuchnia, chlewy, ogród owocowy, 2 morgi nadające się na ogrodnictwo, lub inne przedsiębiorstwo sprzedam. Wpłata 15.000 zł. Zgłoszenia Kłos, Gniezno, Chrobrego 34. nw 3211

Skład
z mieszkaniem sprzedam tanio. Adres wskaże Kurjer zdw 81 041

Restauracja
mniejsza z pełnym wyszynkiem i mieszkaniem w śródmieściu zaraz na sprzedaż. Kurjer zdw 81 050

Za 28 złotych
pół tuzina noży i widelcy „Alpaka" (wieczne) serwis do kawy 8 i pół złotego, serwis obiadowy 39 złotych, dobra porcelana, lecz tylko Wroniecka 24, w podwórzu. Hurtownia Porcelany zdw 81 053

Dla bibljofilów
Herbarz Niesieckiego 10 tomów, cena 300 zł. na sprzedaż. Oferty Kurjer zdw 80 905

Wilk
suczka 4 m., piękny okaz korzystnie sprzedam. Plac Bernardyński 1, III. pr. zdw 80 824

Kapustę
białą, modrą włoską, warzywo w dom mam do oddania. Kurjer zdw 80 911

Dwa
biurka, trzy taboretki, cztery krzesła biurowe sprzedam. Strzeszewski. Chełmońskiego 21. I. piętro, lewo. zdw 80 936

Motor
dynamo 2 PS., 1850 obrotów, sprzedam. Zgłoszenia Kurjer zdw 80 949

Torby szkolne
teki, piórniki, tor. do śniadania, własnego wyrobu poleca Borzych i S-ka, Podgórna 3. zdw 75 267/68

Dom
3 piętrowy w centrum Gniezna, dochód roczny 9.000 zł., śpichrz, warsztaty, stajnie z wielkiemi piwnicami z powodu zmiany stosunków na korzystnych warunkach do sprzedania. Cena 100.000 wpłata według ugody. Zgłoszenia Agencja Kurjera Poznańskiego Gniezno 337 nw 3212

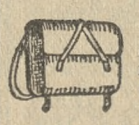

Torby szkolne
teki, piórniki, najtaniej sprzedaje W. Czysz, Szkolna 11. Własna pracownia. Pw 4042-33,60

Fortepjan
tanio sprzedam. Staszica 26, II. lewo. zdw 80 995

Maszynę
taśmową 800 mm mało używaną sprzeda korzystnie Wróblewski, Gniezno, Dąbrówki 17. nw 3217

Skład
artykułów męskich, damskich, ruchliwa ulica zaraz na sprzedaż. Oferty zdw 80 955

Willę
nowo budowaną, dziewięć pokoi, balkon, weranda, ślicznie położona przy lesie, duży ogród Puszczykowie, tanio sprzedam. Dondajewska, Wroniecka 19. zdw 80 987

5 KUPNA

Składu
rzeźnickiego z warsztatem i mieszkaniem poszukuje zaraz celem wydzierżawienia lub kupna. — Płacimy dzierżawę dwa lata zgóry. Oferty Bacon Export, Gniezno, telefon 292 zdw 80 627

Kupię
samochód ciężarowy na pełnych gumach od 3 do 5 tonn. Oferty Kurjer Poznański nw 3 164

Brylanty
złoto, srebro itd kupuje F. Tarkowska Poznań Plac Wolności 11. Pw 11 956

Kupię
kamienicę wprost od właściciela, Poznań lub w pobliżu, wpłacę 25 tysięcy. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdw 80 886

Kupię
skład towarów kolonjalnych lub żelaza. Zgłoszenia Kurjer zdw 80 874

Kupię
magiel z elektrycznym motorkiem, mało używaną. Oferty J. Rynowiecka Ostrów Wlkp., Rynek 20. nw 3218

Zakład
fryzjerski kupię. Oferty Kurjer zdw 80 850

Piekarnią
kupię za gotówkę. Oferty Kurjer zdw 80 900

Jęczmienia
przemiałowego do 300 ctr. tygodniowo kupię Zgłoszenia Kurjer zdw 80 913

Koncesję
dorożki samochodowej kupię. Oferty, cena Kurjer zdw 80 975

Maszyna
do dziurkowania i mereszkowania zaraz potrzebna. Zgłoszenie do Kurjera zdw 81 015

Kupię
okazyjnie w dobrym stanie maszynę do pisania „Underwood" lub „Remington" pertable. Oferty z ceną do Kurjera zdw 81 033

Pianino
„Ecke' oryginalny „Berlin" kupię. Oferty Kurjer zdw 81 030

Kupię
parcelę budowlaną w Poznaniu i Puszczykowie Zgłoszenia Kurjer zdw 80 873

Kupię
kolonjalkę, płacę do 10 tysięcy gotówką. Oferty Kurjer zdw 81 151

6 KAMIENICE

Kamienica
z 4 składami, skład bławatów, kolonjalka, restauracja i handel zboża, śpichlerz wydzierżawiony państw. monopolowi spirytusowemu do tego 2 małe domy i ładny ogród, miasto powiatowe z wyższemi szkołami sprzedam albo zamienię na folwarczek. — Oferty Kurjer zdw 81 019

Kamienica
4 piętrowa, nowoczesna 15 lokatorów, dochód 18.000 zł. cena 165.000, wpłaty 50.000. Kossmann, Fredry 6 III. telef. 32-13. zdw 81 112

7 PIENIĄDZ

15 000 zł
poszukuje fabryka wyrobów metalowo drzewnych na hipotekę po 11%. Po 3 latach oddaje 18 000 zł. Zgłoszenia Kurjer zdw 80 891

Technik
bud. posiadający 7 000 zł szuka propozycji. Oferty Kurjer zdw 80 910

20 000
poszukuję na hipotekę posiadłości ziemskiej położonej w powiecie poznańskim. Stopa procentowa według umowy. Oferty Kurjer zdw 80 959

2—4.000 zł
poszukuje przemysłowiec za dobrą gwarancją i wysokim oprocentowaniem. Łaskawe zgłoszenia uprasza się do Kurjera zdw 81 134

Wspólnika
z kapitałem od 30.000 zł. poszukuje dobrze rozwijająca się fabryka, jedyna w Polsce. Zgłoszenia do Kurjera zdw 81 001

Wspólnik
na dorożkę samochodową poszukiwany. Oferty Kurjer zdw 81 089

Stałą
dobrze płatną pracę dam w wytwórni płyt posadzkowych z teraco i mozajki urządzenie maszynowe, dam za udzielenie pożyczki 8—10,000 zł., gwarancja hipoteczna, wysoki procent, mieszkanie 2 pokoje, kuchnia na miejscu zaraz. Oferty Kurjer zdw 81 028

10.000 zł
i samochód osobowy pierwszorzędnej marki posiada student W. S. H. uprasza o odpowiednie propozycje od inteligentnych osób. Oferty proszę skierować pod „10.000" do Biura Ogłoszeń „Iro". Bydgoszcz. nw 3223

20—25.000 zł
na I. hipoteke na 100 arów, duży dom gruntowy w mieście przemysłowem Pomorza celem spłacenia hipoteki zwaloryzowanej poszukuję. Ubezpieczenie ogniowe 52.500 franków szwajcarskich. Oferty z podaniem stopy procentowej pod zdw 81 129 do ekspedycji Kurjera

Stałą
posadę za wynagrodzeniem 800 zł miesięcznie i procent za udzielenie pożyczki 10—15 tys. zł na dobrą hipotekę nieruchomości mieskiej. Oferty Kurjer zdw 81 122

40—50.000 dolarów
na pierwszą hipotekę wysoko wartościowej nieruchomości w centrum miasta Poznania poszukuję. Łaskawe oferty uprasza się do Kurjera zdw 81 135

Wspólnika (czkę)
czynnego przyjmę w Poznaniu do zaprowadzonego interesu z gotówką 6—8.000. Zgłoszenia Kurjer rw 11 228

Wspólnika lub wspólniczkę
z gotówką 5.000 zł dla okazyjnie solidnego przedsiębiorstwa 500% poszukuje kupiec energiczny, solidny. Adres wskaże Kurjer zdw 81 126

5—10.000 zł
pożyczki poszukuje przemysłowiec właściciel nieruchomości w Poznaniu na czas przejściowy za dobrym oprocentowaniem. — Łask. oferty uprasza się do Kurjera zdw 81 133

Sprzedam
list hipoteczny na 15.000 zł. w złocie wysokie damno. Oferty Kurjer zdw 80 736-37

200.000
złotych wypożyczę w całości lub częściowo na I. hipotekę domu, względnie majątku ziemskiego. Oferty Kurjer zdw 81 108

8 DO WYNAJĘCIA

Mieszkanie
2 pokojowe, jadalnia, sypialnia i kuchnia, położone przy lesie i wodzie zaraz lub 1. 8. na sprzedaż. Wiśniewski. Mosina za strzelnicą zdw 80 957

Mieszkania
do wynajęcia 1—2—3—4 pokojowe komunikacja w miejscu. Zgłoszenia Poznań-Główna ul. Wrzesińska. zdw 80 988

Mieszkania
pokój kuchnia 600 zł., 2 pokoje kuchnia 900. 3 pokoje kuchnia 1.500 wtem rok dzierżawy. Sowiński, Poznań, Św. Marcin 22, tel. 18-97 i 52-09 zdw 80 990

Pokój
kuchnię za dzierżawę od gospodarza wskaże Kubiak, Pl. Sapieżyński 3, III. zdw 80 992

W wili
duży próżny pokój wprost od gospodarza. Dębiec, Makowa 12. zdw 81 043

Pokój
kuchnia korzystnie. Widziński, Małeckiego 15, podw. zdw 81 04..

Mieszkania
jednopokojowe, dwupokojowe wynajmę. Ławica, naprzeciw wyścigów konnych. Oferty Kurjer zdw 81 054

Mieszkanie
5 pokojowe, komfort, w willi za czynszem zgóry do wynajęcia. Adres wskaże Kurjer zdw 81 099

Pokój
włącznie z kuchnią w willi za czynszem zgóry do wynajęcia. Adres wskaże Kurjer zdw 81098

Mieszkanie
pokój, kuchnia, od właściciela, dzierżawę. (Wilda). „Centrala", św. Marcin 78. zdw 81 017

Pokój
kuchnia, rok dzierżawy 1.000 zł. Główna wskaże Pijanowski, Wielkie Garbary 5 u Osińskich. zdw 80 962

Oddam
dwa pokoje z kuchnią pół morgi ogrodu przy dworcu. Ławica, Kamiński. zdw 80 965

Mieszkanie
3 pokoje z kuchnią, przedpokojem i ubikacją na łazienkę, gruntownie odnowione, w dzielnicy Łazarz, do odstąpienia od października za zgodą gospodarza. Czynsz za dwa i pół roku zgóry. Oferty Kurjer Poznański zdw 81 110

Mieszkanie
pokój z kuchnią śródmieście. — „Informator", Ratajczaka 15. — zdw 81 097

Mieszkania
3 pokoje centrum 4.800,— 2 lata dzierżawę oraz wielki wybór innych poleca Szczepański, Kantaka 5, I. zdw 81 104

3
pokojowe mieszkanie przy Operze. Oferty Kurjer rw 11 220

Pokój
kuchnia, 700, policzona rok dzierżawa wskaże gospodarz. Żydowska 5. rw 11 222

Do wynajęcia
sześć pokoi na biura w centrum Poznania wprost od gospodarza. Zgłoszenia Kurjer rw 11 225

Pokój
kuchnia, roczna dzierżawa wskaże Kurjer zdw 81 124

Mieszkania
4×3 pokoje kuchnia 1.500,— 3×2 pokoje kuchnia 1.000.—, 2 razy pokój kuchnia. policzone rok dzierżawy Informacja św. Marcin 15, I. front. zdw 81 119

Mieszkanie
trzypokojowe, komfortowe z meblami. Trzy tysiące. Wiadomość „Informator". Ratajczaka 15. zdw 81 136

Mieszkania
1. 2. 3 pokojowe za dzierżawą. Adres Kurjer zdw 81 105

9 SZUKA MIESZK.

Poszukuję
jednego lub dwóch pokoi z kuchnią, czynsz za 1—2 lata zgóry. Oferty Kurjer zdw 80 242

3 — 4
pokoi z kuchnią z meblami lub bez poszukuję Oferty Kurjer zdw 80 858

Poszukuję
2 pokoi z kuchnią. Spieszne oferty Kurjer zdw 80 855

4 — 5
pokoi z kuchnią z wygodami przy lub w Poznaniu poszukuję za dzierżawę od 1 września. Oferty Kurjer zdw 80 843

Bezdzietne
małżeństwo poszukuje pokoju lub z kuchnią wprost od gospodarza, czynsz zgóry Agenci wykluczeni. Oferty Kurjer zdw 80 923

Bezdzietne
małżeństwo poszukuje mieszkania jednopokojowego za dzierżawę miesięczną lub stróżostwo. — Oferty Kurjer zdw 80 933

Dzierżawę
za 2 pokoje z kuchnią płacę zgóry gospodarzowi. Oferty Kurjer zdw 80 956

Mieszkania
3—2 pokojowego z kuchnią, łazienką, światłem elektr., wprost od gospodarza szuka na 1. paźdz. lub listopada solidny emerytowany wyższy urzędnik państw. kawaler. Czynsz zgóry. Oferty Kurjer zdw 81 066

Poszukujemy
mieszkania 2—3 pokoje z kuchnią i wygodami w zdrowej dzielnicy przy tramwaju. — Zgłoszenia „Społem", Półwiejska 4, w podwórzu. zdw 81 111

Poszukuję
mieszkania 3—5 pokojowego za dzierżawę lub z meblami. Oferty Kurjer zdw 81 102

Mieszkania
4 pokojowego z wygodami w śródmieściu nie wyżej pierwszego piętra poszukuję od 1. 9 30., ewtl. udzielę pożyczki gospodarzowi. Zgłoszenia „Par", 27. Grudnia 18 pod 58.280 Pw 4367-58.280

Szukam
mieszkania 1 lub 2 pokojowego w Poznaniu lub w okolicy. — Zgłoszenia do Kurjera zdw 81 125

Poszukuję
mieszkania 1. 2. 3 pokoj.. zapłacę natychmiast czynsz zgóry żądany. Oferty zdw 81 094

11 POKOJE UMEBL.

Gimnazjastów
dwóch przyjmę na stancję, opieka i dobre odżywianie zapewnione w pobliżu 3 gimnazjów. — Tarnowska, Długa 3, II. piętro. zdw 79 643

Elegancki
pokój z balkonem, fortepianem ewentualnie utrzymaniem inteligentnej pani wynajmę Matejki 60, wysoki parter umowa między 3—5 południu zdw 80 234

Pokój
umeblowany, osobne wejście, światło elektr. panu wynajmę Kosińskiego 10, parter prawo. zdw 80 579

Dwa
łączne pokoje z używaniem kuchni. Słowackiego 38, parter. lewo. zdw 80 828

Pokój
gimnazjastę lub studenta z całodziennem utrzymaniem przyjmę. Kuchnia zdrowa i smaczna. — Filipczakowa, Plac Bernardyński 2. zdw 81 149

Gimnazjastów
przyjmę na stancję Łazarz, przy gimnazjum Mickiewicza. Adres wskaże Kurjer zdw 81 058

Centrum
pokoje dla kształcących panien. Kantaka 5, ogród, II., lewo. zdw 81 080

Pokoje
poleca „Informator", Ratajczaka 15 (Pasaż). zdw 81 096

Pokój
frontowy do wynajęcia. Grobla 29a, I. piętro, lewo. zdw 81 103

Pokój
z klatki schodowej elektryczność, dwie osoby utrzymanie. Półwiejska 12 I. lewo rw 11 230

Pokój
dla pań. Żupańskiego. 3. I. wprost. zdw 81 113

Pokoik
sympatyczny jednej pani lub dwom panienkom wynajme (na życzenie fortepian) Łąkowa 19 I. lewo. zdw 81 114

Wynajmę
pokój Matejki 65, w ogrodzie II., lewo. zdw 81 115

Pokój
1—2 osobom. Kreta 6, wysoki parter, prawo. zdw 81 121

Pokoje
panom lub uczniom szkół średnich utrzymaniem, opieką, pianino. Półwiejska 2, III. prawo. zdw 81 117

Przyjmę
dwóch panów na pokój od 1. 9. w. Garbary 13, IV., lewo zdw 81 142

Dwa
pokoje z możliwością gotowania w śródmieściu poszukiwane — Zgłoszenia z cena Kurjer Poznański zdw 80 519

Pokój
dobrze umeblowany bez pościeli, światło elektryczne, czysty i miły, niekrepujący, — solidnemu panu na stałem stanowisku wynajmę zaraz lub od 1. 9. Matejki nr. 38, parter, lewo zdw 81 004

Pokój
dobrze umeblowany do wynajęcia. Młyńska 3, IV. piętro, lewo. zdw 80 895

Pokój
czysty, oddzielny. Kopernika 3, IV., prawe schody. zdw 80 781

Elegancki
pokój wyższemu urzędnikowi lub officerowi wynajmie. Łakowa 9, parter, lewo zdw 80 710

Uczennice
szkolne przyjmie inteligentna rodzina, zapewniając opiekę oraz dobre odżywianie. Wskaże Kurjer zdw 80 585

Pokój
elegancko umeblowany do wynajęcia zaraz wieczór 8—10 Mateckiego 27, II piętro. zdw 80 877

Elegancki
pokój niekrepujący zaraz lub później wynajmę. Strusia 8, III., prawo. zdw 80 851

Pokój
do wynajęcia solidnej osobie, telefon w domu. Matuszewska. Fr. Ratajczaka 11 a, V wejście. zdw 80 846

Pokój
umeblowany dla 2 pań lub panów z pościelą. Adres Kurjer zdw 80 844

Uczennice
gimnazjalne przyjmę z dobrem utrzymaniem, opieka macierzyńska, pokoje słoneczne. Ponińska, Orzeszkowej 16. zdw 80 788

Pokój
nobliwy, elektryczność, ogrzewanie, dla jednego lub dwóch inteligentnych panów. Śniadeckich 30, parter, prawo. zdw 80 916

Pokój
1—2 panom Pościel pożądana. Tomczak, Kochanowskiego 1. zdw 80 938

Aleje
Marcinkowskiego 11 pokój z wygodami oddam Opielińska zdw 80 935

Pokój
Wrocławska 38, Banaszyński. zdw 80 934

Pokój
do wynajęcia. Jasna 16, III prawo. zdw 80 690

Dwuosobowy
elektryczność, Łazarz, Kossaka 21, III. narożnik Wyspiańskiego. zdw 80 989

Pokój
dobrze umeblowany, dla solidnego spokojnego pana. Górna Wilda 73 I prawo. zdw 80 985

Skromny
przyjemny pokoik ewtl. dla gimnazjasty w pobliżu 3 gimnazji wydzierżawię. Spokojna 21, III. prawo. zdw 80 983

Gimnazjastów
klas niższych przyjmie dom profesora w pobliżu trzech gimnazj. Cena stosownie do wymagań i porozumienia. Zgłosz. ul. Zielona 7, I. lewo. zdw 80 973

Komfortowy
utrzymaniem lub bez wolny. Dąbrowskiego 23, III prawo. zdw 80 977

Panu
pokój balkonowy, słoneczny, wynajmę od 1. 9. Mickiewicza 7, III. lewo. zdw 79 638

Pokój
umeblowany do wynajęcia zaraz dla urzędnika lub urzędniczki. Krzyżowa 5, IV. ptr. lewo. zdw 80 978

Dwa
eleganckie pokoje próżne lub umeblowane wynajmę. Adres Kurjer zdw 80 996

Pokój
wygodny z elektr. solidnemu panu wynajmę. Skarbowa 4, III ptr. prawo. zdw 81 000

Pokój
Św. Wojciech 24, I prawo. zdw 80 991

Elegancki
pokój wynajmę. Patschowska, Podgórna 13. zdw 81 048

Pokój
umeblowany, front. dla jednej lub dwóch pań zaraz do wynajęcia. Zgłoszenia: św. Marcin 32 II. piętro, front, lewo. zdw 81 003

Pokój
2 panom bez pościeli. 27 Grudnia 4, I. podw. zdw 81 047

Pokój
Wrocławska 38, II. Orwat. zdw 81 051

Gimnazjastów
dobrem utrzymaniem opieka przyjmie Półwiejska 31, I lewo. zdw 81 042

Pokój
dwuosobowy używaniem kuchni u samotnej pani Górna Wilda 80, II. prawo. zdw 81 056

Pokój
dla dwóch osób wynajmę. Różana 12. Sobkowiak. zdw 81 059

Gimnazjastów
przyjmie wdowa po profesorze 120 zł. Al. Marcinkowskiego 17a. II. lewo. zdw 81 057

Gimnazjastę
na wspólny pokój z drugim przyjmie na pensję zaręczając troskliwą opiekę. Kolska, Zielona 2, II. zdw 81 073

Dwóch
panów przyjmie na frontowy pokój zaraz. J. Adamczyk, Wilda — Traugutta 7, III p. zdw 81 090

Pokój
wynajmę. Lewandowska, Rzeczypospolitej 9. zdw 81 088

Pokój
dobrze umeblowany 2 panom z utrzymaniem wynajmę. Matejki 39 I. lewo. zdw 81 086

Pokój
czysty elektryczność, dwom inteligentnym, solidnym panom. Romana Szymańskiego 8, III. lewo. zdw 81 085

Pokój
dla 2 uczni gimnazjalnych z utrzymaniem. Adres wskaże Kurjer zdw 80 963

Sympatyczny
pokój, biurko, elektryczność, łazienka. Poplińskich 8, II., prawo zdw 80 964

Elegancki
pokój dla pana. Św. Marcin 47, III., Pilarski. zdw 81 005

Pokój
solidnemu panu. Wygocki, ulica Mickiewicza 19. zdw 81 004

Stancja
gimnazjalistkom, opieka pomoc naukowa pierwszorzędna, wikt dostatni dyrektorowa gimnazjum Strzałowa 9. zdw 81 145

Pokój
frontowy. Rybaki 26, II., lewo. zdw 80 969

Przyjmę
skromne panienki na wspólny pokój Aumüller, Wodna 7. zdw 81 037

Dąbrowskiego 25 a
I. lewo, słoneczny 1—2 inteli. zaraz. zdw 80 974

Pokój
ładny, słoneczny, elektryczność dla jednej, dwu pań inteligentnych. Utrzymanie, pianino. Cena przystępna. Wały Królowej Jadwigi 3 a. Kunce. zdw 80 961

12 SZUKA POKOJU

Poszukuję
2—3 pokoi niekrepujących z używalnością kuchni w śródmieściu lub mieszkania. Oferty Kurjer zdw 80 267

Dwaj
uczniowie gimn. wyższ. klas (Niemcy) szukają skromnej, schludnej stancji w Poznaniu od 1. 9. 30. Oferty do Kurjera pod zdw 81 024

Pokoju
lub 2 na pracownię kuśnierską w okolicy Starego Rynku poszukuję. Oferty Kurjer zdw 80 860

Redaktor
poszukuje pokoju niekrepującego centrum. Oferty z podaniem ceny zdw 80 904

Umeblowanego
wejście z klatki schodowej poszukuje artysta malarz. Oferty Kurjer zdw 80 902

Małżeństwo
(jedno dziecko wiek szkolny) poszukuje pokoju umeblowanego z używaniem kuchni od 1. 9. 30. na Jeżycach. Oferty cena Kurjer zdw 80 848

Wspólny
stancji u samotnej starszej osoby. Pościel własna. Cena 15 zł. Kurjer zdw 80 915

Pokoju
umeblowanego poszukuję wraz z synkiem 8 letnim, może być skromny. Oferty wraz z ceną podać do Kurjera zdw 80 942

2
panów poszukuje od września pokoju umeblowanego, czystego w okolicy śródmieścia. Oferty z podaniem ceny do Kurjera zdw 80 947

Pan
poszukuje czysto skromnie z obiadami do 1.75 zł pokój do 50 zł, Jeżyce od 1. 9. Oferty Kurjer zdw 80 951

Dwóch
panów na stanowisku poszukują mieszkania przy solidnej rodzinie. Warunki Kurjer zdw 81 116

Małżeństwo
bezdzietne poszukuje dużego z wygodami umeblowanego pokoju. Telefon 52-32 lub oferty Kurjer zdw 80 893

Małżeństwo
poszukuje skromnie umeblowanego pokoju zaraz. Pościel własna. Oferty Kurjer zdw 81 052

Małżeństwo
poszukuje pokoju umeblowanego z używaniem kuchni, do 40 zł. — Oferty Kurjer zdw 81 006

Małżeństwo
bezdzietne poszukuje pokoju z gotowaniem. Oferty z podaniem ceny zdw 81 120

Pokoju
próżnego, centrum szuka inteligentna pani. Oferty Kurjer zdw 81 106

Poszukujemy
pokoi „Informator". Ratajczaka 15, (Pasaż). zdw 81 095

Młode
małżeństwo szuka pokoju próżnego. Oferty Kurjer zdw 81 100

13 LOKALE

Lokal
duży w centrum (dwa wystawowe okna) tanio do wynajęcia. Zgłoszenia do „Par", Aleje Marcinkowskiego 11, pod nr. 34,13. Pw 4337-34,13

Zegarmistrz
z małym kapitałem, drogerzysta, koszykarz, siodlarz znajdą egzystencję w nowych składach przy Rynku Łazarskim również kwiaciarnia, prasowalnia, kolonjalka. Telefon 41 81 Światowid, Wały Królowej Jadwigi 3. zdw 80 479

2 jasne pokoje
na parterze z wejściem wprost ze schodów na biura zaraz do wynajęcia. U. Słowackiego 18. Tamże garaż do wynajęcia. Pw 4029-32.51

Poszukuje
się składu na Wildzie, możliwie przy Rynku Wildeckim Oferty Kurjer zdw 80 853

2 ubikacje
suterenowe ca 75 kw. mtr. widne, elektryka, gaz, woda, przy ul. Słowackiego oddam na cichy warsztat, względnie składnice. Zgłoszenia do Kurjera pod zdw 81 038

Warsztatowe ubikacje
suche, parterowe, na Łazarzu do wynajęcia Informacje Wodna 17/18 restauracja tel 18 06. rw 11 229

Lokal
parterowy, przy najruchliwszej ulicy od października wynajmę. Zgłoszenia do „Par", Al. Marcinkowskiego 11 pod nr. 34.46 Pw 4369-34.46

14 DZIERŻAWY

Dzierżawy
od 400 do 2.000 mórg poleca Frankel i Koroluk, Włocławek Rolińskiego 11 nw 3146

Skład
z mieszkaniem piwnicą i obszerną remizą potrzebny zaraz. Oferty Bacon Export, Gniezno, tel. 292. zdw 80 628

Poszukuję
dzierżawy lokalu na skład towarów spożywczych lub krótkich na prowincji. Oferty z podaniem warunków do Kurjera zdw 80 903

Wydzierżawię
posiadłość 36 mórg jeziora zarybionego, śliczne zabudowania, do tego 12 mórg roli i 10 mórg łąki w dobrej okolicy. Oferty Kurjer zdw 80 922

Dzierżawy
majątku 500—800 mórg poszukuję od 1 lipca 1931 roku Zgłoszenia Kurjer zdw 80 932

Dzierżawa
hotel, restauracja z dwoma wyszynkami z kompletnem urządzeniem i wolnem mieszkaniem, zajazd, stajnie na miejscu, handel zboża i węgli, zaraz do wydzierżawienia na dogodnych warunkach z powodu śmierci: do objęcia potrzeba do 10.000. Zgłoszenia wdowa Ag. Woźniakowa, Września, Hotel Warszawski, ul. Miłosławska 7. nw 3215

Gospodarstwo
90 mórg pszennej przy Poznaniu objęcie 5.000, wydzierżawi „Krakus", Pocztowa 30. zdw 81 045

Poszukuję dzierżawy
składu kolonjalnego lub gościńca w dużej wsi kościelnej Miejscowość obojętna. Zapłacę dzierżawę za pół roku ewentualnie za rok. Agenci nie wykluczeni. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdw 81 063

Poszukuję
dzierżawy majątków 400—1.000 mórg dla reflektantów, warunki, opisy uprasza Jax, Poznań, Ratajczaka 10 zdw 81 139

15 LETNISKA

Pensjonat
we dworze duży park, woda, 7 zł dziennie. Informacje Lisewo Kościelne, poczta Złotniki Kujawskie, telefon 28. dw 1 333

Krynica
Pensjonat Br Chłapowskiej i T. Sarczyńskiej wykwintna domowa kuchnia komfort, ceny od 14 zł dziennie aw 2857

Zakopane
Zajedź do „Sasa" Chramcówki. Wrócisz do domu zadowolony Ogród, niedrogo zdw 80 195

Kuracje
owocowo - jarzynowe. Adres wskaże Kurjer rw 11 219

Rabka
pensjonat „Kaprys" H. Mierzyńskiej i H. Langowej Czynny cały rok. Położony w centrum zdrojowiska. Centralne ogrzewanie, woda bieżąca ciepła i zimna we wszystkich pokojach Kąpiele mineralne w domu Bliższych informacyj udziela zarząd pensjonatu w Rabce npw 12 531

16 OSOBISTE

Ciechocinek
Pensjonaty Drowej A. Sawickiej „Juljanówka" i „Sienkiewiczówka" na ostatni sezon zniżone. nw 3122

Magdalena Sobolewska
poszukiwana jest przez swą siostrę. Marjanna Gąsiorek Owińska. zdw 80 901

„Pik"
Bardzo mi źle bez ciebie, kiedy masz ślub? zdw 80 950

Panno Jadziu
Proszę o podanie własnego adresu. Spotkanie w sobotę 6.30. Kurjer zdw 81 060

Pani
z inteligencji, kto dopomoże do wyjazdu Inowrocław lub gdzieindziej na kurację? Łaskawe zgłoszenia Kurjer jw 4472

Ostrzegamy
przed nabyciem weksli blanco na 14.000, z miejscem zamieszkania Półwiejska 30 wręczone Stanisławie Dąbrowskiej, które wykupiliśmy, a które rzekomo zaginęły. Walentyna Dąbrowska akceptantka. Bronisław Dąbrowski, Nadwierzbakiem. rw 11 232

21 ZGUBY

Zagubiony
weksel in blanco na sumę 500 zł. z moim podpisem unieważniam. Jan Kossowski. zdw 80 727

Zgubione
papiery wojskowe na nazwisko Nikodem Jankowski unieważniam zdw 80 570

Zgubiono
koło zapasowe E. F. N. taksówki 130 Poznań-Ławica lub Poznań - Swarzędz Poszkodowany szofer prosi o zwrot za wynagrodzeniem. Szwajca, Graniczna 12. zdw 80 870

Zgubioną
książeczkę wojskową unieważniam. Maksymiljan Przywecki. zdw 80 907

Zgubiłam
idąc Pocztową wisiorek od kolczyka z koralem, rzecz pamiątkowa, za wysokiem wynagrodzeniem. Ponińska, Orzeszkowej 16, II. zdw 80 909

Unieważniam
zaginione weksle płatne 2. 9. 100 zł. 2. 10. 100 zł na nazwisko Stanisław Białasik i Maksymiljan Klijewski. Maksymiljan Klijewski. Szamotuły zdw 80 953

Kotek
szary zaginął. Oddać za wynagrodzeniem. Przemysława 27a, I. prawo (Wilda). zdw 80 799

Zgubiłem
książeczkę wojskową na nazwisko st. szereg. Stanisław Majas. St. Majas, Chachalnia, pow. Krotoszyn. nw 3 134/5

Zgubiono
w drodze Wierzbięcice Ratajczaka, kapotkę białą, pamiątka po zmarłej córuni. Uprasza się zwrot Pocztowa 20, skład kolonjalny. zdw 81 132

22 ROZMAITE

Higjeniczne czyszczenie
pierza i puchu uskuteczniamy solidnie i tanio. (na życzenie odbiór i dostawa w dom). EMKAP Poznań, ul. Wrocławska 30, tel. 58-03. Pw 4050-33,136

Żurnale 1931
Wielki wybór Pracownia manekinów Sobczak, Ślusarska 5. zdw 75 885

Nowa budowlana pożyczka premjowa!
Agenci losowi otrzymają informacje i najlepsze warunki Zgłoszenia pisemne pod „Pierwszorzędna stara instytucja" do „Par" Lwów, Akademicka 14. Pw 13 089-72.93

Futra
Własny interes kupującego wymaga ażeby się już przed sezonem zaopatrzyć w futra i skóry Zima tanio — teraz jeszcze taniej — w firmie Królikiewicz Magazyn Futer ul. Podgórna 6. Pw 3547-30.64

Parasole
wszelkie reperacje wykonuję szybko, tanio. Białkowski, Kręta 6. zdw 80 986

Krawiecczyzna
Płaszcze, kostjumy i suknie przyjmuje po przystępnych cenach Irena, Skarbowa 14, parter, front, lewa. zdw 80 908

Fotografje
portrety artystyczne wykonują Bracia Pecherscy, Aleje Marcinkowskiego 8, telefon 39-55. dw 5 254

Chiromantka zagraniczna
przepowiada z kart, i rąk przeszłość i przyszłość. Wiele podziękowań. Górna Wilda 51, III. prawo. zdw 80 999

Jak
zostać cenionym buchalterem? Powszechny Instytut Organizacji Nowoczesnej, Warszawa, Hoża 35-5 przesyła bezpłatnie książkę, wskazującą właściwą drogę osiągnięcia pierwszorzędnych stałych posad. Podać adres, zawód, wiek. Tw 243

Chiromantka
przyjezdna, przepowiada przyszłość, teraźniejszość, przeszłość, dobrze wróży z ręki, kart. Rom. Szymańskiego 8, podwórze, parter lewo, przy Placu Świętokrzyskim. zdw 81 140

Jasnowidz
Pewuki metapsychografolog wyjaśnia wszelkie najtrudniejsze sprawy. Woźna 18, III., prawo. zdw 81 148

23 OŻENKI

Poszukuję
swatki lub swata ustosunkowanych w sferach zamożnych. Oferty Kurjer zdw 80 294

Wdowiec
bezdzietny lat 40, rzemieślnik, poszukuje panny lub wdowy, cel matrymonjalny Panie z majątkiem raczą swe oferty nadesłać wraz z fotografją do Kurjera zdw 80 880

Dwóch
inteligentych kuzynów na stałej posadzie nawiąże w celu matrymonjalnym korespondencje z paniami w wieku 18—25 lat. Oferty Kurjer zdw 80 878 o ile możności z dołączeniem fotografji.

Wdowiec
45 lat, były właściciel folwarku, przystojny, inteligentny, 40 tysięcy majątku szuka odpowiedniej żony z majątkiem Zgłoszenia z fotografja do Kurjera zdw 80 875

Dla
mego syna kawalera, blondyna, lat 28, posiadającego interes Poznaniu poszukuje panny, posiadającej cośkolwiek gotówki dla powiększenia interesu, cel matrymonjalny. Oferty Kurjer Poznański zdw 80 845

Dla
syna wysokiego przystojnego szatyna, lat 28, który posiada własne przedsiębiorstwo (wolny zawód), szukam panny do lat 25, która posiada kompletną wyprawę, 3 pokojowe umeblowanie i 10 do 15 tysięcy, mogą się zgłosić. Cel matrymonjalny Rodzice jako pośrednicy mile widziani Zgłoszenia wraz z fotografją która będzie pod dyskrecją zwrócona, do Kurjera zdw 80 921

Dla
mego przyjaciela, kupca samodzielnego, lat 26, szukam żony. Panienki zamiłowaniem do kupiectwa zechcą całem zaufaniem złożyć oferty Kurjer zdw 80 929. Dyskrecja zapewniona.

Dwie siostry
szatynki, panny, lat 38, 26, inteligentne i uczciwe, lecz biedne, poszukują panów inteligentnych, religijnych i uczciwych na stanowiskach, najchętniej wdowców z dziećmi w celu matrymonjalnym. Zgłoszenia z fotografją skierować Agencja Kurjera Poznańskiego Gniezno 341. nw 3214

Kierownik szkoły
na wsi, lat 46, wdowiec bezdzietny posiada 40.000 zł. majątku szuka żony. Musi być średniego wzrostu, bardzo dobra i ładna. Dyskrecja zapewniona. Łask. zgłosz. z zał. podobizny, którą się zwraca do Kurjera, zdw 81 067

Który
z mężczyzn poślubi panienkę inteligentną, zgrabną, nie brzydką, dobrze wychowaną, lecz biedną. Panowie dobrego serca i charakteru zechcą oferty możliwie z fotografją (którą się zwraca) nadesłać do Kurjera Pozn. zdw 81071

Dentysta
Państw. egz., lat 27, posiadający własne urządzenie ożeni się z panną inteligentną dysponującą gotówką potrzebną do otwarcia praktyki. Zgłoszenia z fotografja Kurjer Poznański zdw 81 027

Kawaler
lat 37, mechanik, samodzielny, z posiadłością majątku wartości 40 000 zł przy Poznaniu. Dom przynosi 200 zł miesięcznie dzierżawy, poszukuje dla braku znajomości na tej drodze żony. Panie z majątkiem i zamiłowaniem do kupiectwa zechcą się zgłosić do zdw 81 147. Dyskrecja rzecz honorowa.

24 NAUKA

Siostry Dominikanki
przyjmują panienki na roczny kurs gospodarstwa domowego i robót ręcznych Skromne warunki Zgłoszenia Siostry Dominikanki, Mielżyn, powiat Gniezno. zdw 79 957

Kursy kroju
i szycia damskiego rozpoczynam. Wpisy przyjmuje Klawiterowa, Marji Magdaleny 1 III. narożnik Racyńskich. dpw 1811/12

Kursy
książkowości, stenografji, ortografji polskiej, niemieckiej. — Kromczyńska, Ogrodowa 16. zdw 80 383

Kursy stenografji
pisania na maszynach Kantaka 1. II. piętro. zdw 79 914

Student
po długoletnim pobycie w Francji udziela lekcyj francuskiego oraz korepetycji w zakresie 6 klas. Oferty Kurjer zdw 80 865

Kto
udzieli polskiego, gramatyki, stylistyki. Oferty Kurjer zdw 80 948

Ładnie
pisać wyuczam w 15 lekcjach. Zgłoszenia „Kaligraf", Kurjer zdw 80 943

Profesor
gimn. udzieli korepetycji, przygotuje do egzaminu i matury. Zgłoszenia Kurjer zdw 80 984

Tango — tańce
modne. Mikołajczak Pocztowa 29. Kursy dla początkujących rozpoczynam 3 września. Pw 4370-34,58

25 MUZYKA

Lekcyj
fortepianu udziela uczennica najwyższego kursu konserwatorjum. Oferty Kurjer zdw 80 655

Trio
dobrze zgrane potrzebne na wesele na wieś Spieszne oferty do Kurjera zdpw 80 919

Lekkiej gry na fortepianie
udziela studentka państw. konserwatorjum Zgłoszenia Kurjer zdw 80 142

Lekcyj
gry fortepianowej udziela Szkaradkiewiczówna W. Garbary 18, II. prawo, wejście Woźna zdw 80 537

Lekcyj
gry na fortepianie udzielam w domu i poza domem, wtorki od godziny 2. Szamarzewskiego 36, parter, lewo. zdw 80 854

Na fortepianie
udzielam lekcji także wieczorami. Ul. św Józefa 9 a parter na lewo. zdw 81 173

27 SZUKA PRACY

Ogłoszenia do 30 słów dla poszukujących posady w tej rubryce obliczamy po jednej trzeciej cenie drobnych

Magister
farmacji n. typu z 1½ roczną praktyką poszukuję posady od 1 ewentualnie 15 października. — Oferty proszę pod adres Müllerówna, Gostynin, ul. Kutnowska nr. 9. zdw 79 965

Książkowa
z roczną praktyką poszukuje posady. Oferty Kurjer zdw 80 492

Praczka
uczciwa szuka prania. — Oferty Kurjer zdw 80 445

Szofer
samodzielny, kwalifikowany monter, praktyka, referencje, zmieni posadę. Poważne oferty: Fijałkowski, Kościeszki, poczta Roś, Wołkowysk. zdw 78 954

Panienka
która rok pracowała w biurze przedstawicielstwa browaru szuka posady. Miejscowość obojętna. Łaskawe oferty proszę do Kurjera zdw 80 940

Posługaczka
ze świadectwami poszukuje posługi. Oferty Kurjer zdw 80 939

Służąca
wiejska do wszystkiego z średniem gotowaniem poszukuje posady. Oferty Kurjer zdw 80 937

Gospodyni
szuka posady do samotnej osoby od 1 września. Oferty Kurjer zdw 80 946

Młode
małżeństwo poszukuje portjerstwa z mieszkaniem. Zgłoszenia Kurjer zdw 80 944

Poszukuję
posady do wszystkiego z gotowaniem zaraz. Oferty Kurjer zdw 80 928

Dziewczyna
czysta i pracowita poszukuje posady z gotowaniem, zna szycie i haftowanie. Oferty Kurjer zdw 80 926

Gospodyni
do wszystkiego szuka posady w lepszym domu Oferty Kurjer zdw 80 925

Poszukuję
posługi zaraz lub później. Oferty Kurjer zdw 80 924

Szofer
kawaler, początkujący, wysłużony kawalerzysta poszukuje posady szofera stangreta zaraz lub później. Oferty Kurjer Poznański zdw 80 960

500 do 1 000 zł
pożyczki lub kaucja za udzielenie stałej pracy uczciwemu pracowitemu mężczyźnie, woźnicy magazyniera woźnego pomocnika w handlu wszelkiej branży i t. d. Oferty Kurjer zdw 80 871/2

Młody
inteligentny, bezwzględnie uczciwy człowiek szuka posady biurowej, rysownika budowlanego, lub podobnego zajęcia bodaj za cenę kosztów utrzymania i mieszkania. Łask. oferty Kurjer zdw 80 483

Dzielna ekspedjentka
z kilkoletnią praktyką, dobrem świadectwem, biegła w języku polskim i niemieckim, która samodzielnie prowadziła filję, poszukuje posady od 1 września. — Łaskawe oferty uprasza do Kurjera Poznańskiego zdw 80 508

Nauczycielka
wyższej muzyki (Konserwatorjum), znajomość języków, francuski, konwersacja, robót ręcznych, zarządu domem poszukuje odpowiedniej posady, najchętniej na wsi. Skromne wymagania, poważne referencje. Gostyczyna m/Prosną, maj Strzegowa Nauczycielka. dw 1 335

Osoba
starsza, zaufana, inteligentna przyjmie posadę do wyreczenia lub towarzystwa pani domu, wzgl. pensjonatu. Zgłoszenia Kurjer zdw 80 778

Bufetowa
początkująca z lepszej rodziny poszukuje posady od 1. września. Zgłoszenia Kurjer zdw 80 777

Służąca
uczciwa, pracowita, 23 lata, z dłuższą praktyką i gotowaniem szuka od 1. września posady. Oferty Kurjer zdw 80 728

Gospodyni
poszukuje zajęcia do samotnej osoby. Oferty Kurjer zdw 80 323

Książkowa
początkująca, umiejąca pisać na maszynie i stenografji polskiej przyjmie posadę za małem wynagrodzeniem zaraz lub później. Zgłoszenia Kurjer zdw 80 998

Bona
wychowawczyni, lat 26, poszukuje posady. Zgłoszenia Agencja Kurjera Poznańskiego Gniezno, 340. nw 3216

Pomocnik
ogrodniczy szuka pracy jako kwiaciarz warzywnik. Oferty Kurjer zdw 80 678/9

Ekspedjentka
cukierniczo-restauracyjna, młoda, inteligentna i sumienna, z dobremi świadectwami poszukuje posady. Oferty Kurjer zdw 81 064

Młoda
inteligentna wychowawczyni dzieci z lepszej rodziny przyjmie posadę do dzieci zaraz lub później. Biegła w języku polskim i niemieckim, posiada bardzo dobre świadectwa. Łask. oferty proszę skierować Józef Rzekiecki Wolsztyn. zdw 81 069

Jazzbandzista
rutynowany skrzypek wolny. Of. pod „Stocki", Toruń, Kraszewskiego 21. zdw 81 071

Dziewczyna
młodsza z prowincji poszukuje posady do lekkich prac domowych bez gotowania. Oferty Kurjer zdw 81 061

Potrzebny
chłopiec do restauracji. Gastronomja, Wrocławska 38. zdw 81 076

Bufetowa
z trzyletnią praktyką, znająca „Expresso" poszukuje posady, najchętniej na prowincji. Łaskawe zgłoszenia do Kurjera Poznańskiego zdw 80 776

Szofer
elektromechanik, 20 lat praktyki, 12 lat na jednej posadzie, dzielny w reparacjach i pielęgnowaniu samochodu, trzeźwy i rzetelny posiada pierwszorzędne świadectwa poszukuje posady. Oferty Kurjer zdw 80 241

U adwokata
zajęcia szuka młody prawnik z praktyką sądową Oferty Kurjer Poznański zdw 80 571

Panna
młoda, wykształcona z szkołą gospodarczą, obeznana z hodowlą drobiu, trzody chlewnej, konserwowaniem, praniem, prasowaniem, umiejącą dysponować, poszukuje posady zarządzającej w majątku, najchętniej do starszych państwa. Oferty proszę Kurjer Poznański zdw 79 300

Niania-wychowawczyni
lub jako przychodnia do niemowlęcia, poszukuje posady od 1-go września. Oferty Kurjer zdw 80 359

Ogrodnik strzelec
żonaty, z 1 dzieckiem, beznany dobrze w swym zawodzie, z dobremi poleceniami, poszukuje posady zaraz lub później. Łaskawe zgłoszenia upr. Fr. Maćkowiak, Mielczek, pow. Chodzież. dw 1326

Kucharka
szuka posady od 1. 9. u samotnej osoby lub bezdzietnego małżeństwa. Oferty Kurjer zdw 80 997

Szofer - ślusarz
kawaler, szuka posady. A. Taszarek, Brzezno, powiat Czarnków. zdw 80 127

Ekspedjent
z branży kolonjalnej, biegły w swym zawodzie, język polski, niemiecki (w razie żądania kaucja) poszukuje posady zaraz lub 1. 9. Oferty Kurjer rw 11 205

Podróżujący!
Młody pomocnik z branży kolonjalnej poszukuje posady podróżującego na samochód. Język polski i niemiecki. Kaucji może złożyć 500—1.000. Oferty Kurjer rw 11 206

Gospodyni
samodzielna z gotowaniem, dobremi świadectwami poszukuje 1 września posady w restauracji lub cukierni. Oferty Kurjer zdw 80 899

Poszukuję
posady wyreczycielki pani domu, najchętniej do samotnego pana. Oferty do Kurjera zdw 80 897

Dam
posadę w mej firmie za wypożyczeniem 500 z procentami. Oferty Kurjer zdw 81 075

Pomocnik
fryzjerski potrzebny. Św. Marcin 14. zdw 81 074

Pomocnik młynarski
kawaler, lat 25, z dobremi świadectwami samodzielny poszukuje posady od 1. 9. lub później. Oferty Stanisław Nowaczyk, Rzemichów, poczta Kobylin, powiat Koźmin. zdw 80 890

Elewka
córka gospodarza z dobrej rodziny pragnie wyuczyć się gotowania i wszelkiego gospodarstwa wiejskiego. Miejscowość obojętna. Łaskawe oferty Kurjer zdw 81 087

Młodszy pomocnik
zegarmistrzowski — dzielny w swoim zawodzie — z własnemi narzędziami szuka posady. Łaskawe zgłoszenia uprasza się składać do ekspedycji Kurjera Ponzańskiego zdw 81 014

Krawcowa
pierwszorzędna poleca się w dom Oferty Kurjer zdw 81 013

Biuralistka
pisze na maszynie. Poszukuje jakiejkolwiek posady zaraz. — Oferty Kurjer zdw 81 036

Uczciwa
praczka poszukuje prania lub uprzątania Zgłoszenia Kurjer zdw 80 970

Fryzjerka
kursistka poszukuje posady zaraz. Łaskawe oferty W. Garbary 35, pani Rucińska. zdw 81 079

Biegła stenotypistka
po ośmioletniej pracy w Wielk. Izbie Skarbowej poszukuję posady od 1. września. Zgłoszenia do Kurjera zdw 81 078

Szofer
kawaler, sumienny, uczciwy praktyka, pragnie objąć posadę za skromnem wynagrodzeniem. — Miejscowość obojętna. Oferty Kurjer zdw 81 101

Służąca
uczciwa, pracowita, z gotowaniem do wszystkiego poszukuje posady zaraz lub od 1. 9. Oferty Kurjer jw 4476

Kto
przyjmie sierote za ucznia fryzjerskiego z wolnym stołem. — Miejscowość obojętna. Oferty Kurjer zdw 81 109

Młodsza
uczciwa dziewczyna z prowincji poszukuje posady do wszystkiego od 1. lub 15 września. Oferty Kurjer zdw 81 127

Szukam
posady jako inkasent-podróżujący. Kaucji moge złożyć 1.000—1.500 zł. Kurjer Poznański zdw 81 131

Służąca
uczciwa do wszystkiego poszukuje posady od 1. 9. Oferty Kurjer zdw 81 141

Nadzorca meljoracyjny
poszukuje posady jako wykonawca, dozorca stawów rybnych lub łąkowy. Drenuje, brukuje i osusza podwórza. Wymagania bardzo skromne. Łaskawe oferty do Kurjera zdw 80 914

Bona
z praktyką poszukuje posady. — Może udzielać początków nauki. Zgłoszenia do Kurjera zdw 81 018

Ekspedjentka
z kilkoletnią praktyką do składu bławatów, towarów krótkich i konfekcji poszukuje posady zaraz. Zna także krawiecczyznę. — Oferty do Kurjera Poznańskiego zdw 80 884

Młody
człowiek inteligentny księgowy-stenotypista z dyplomem szoferskim szuka pracy zaraz Zgłoszenia Kurjer zdw 80 883

Poszukuję
posady jako panna służąca z dobrem eleganckiem szyciem sukien i bielizny, najchętniej na wieś. Oferty Kurjer zdw 80 882

Technik budowlany
z 3 semestrami, dobry rysownik, były właściciel przedsiebiorstwa budowlanego, lat 28, szuka posaewentualnie jako rysownik. Łaskawe zgłoszenia Kurjer zdw 80 881

Panienka
z maturą seminarjalną szuka zaraz odpowiedniego zajęcia, także posadę biurową. Zgłoszenia Kurjer zdw 80 876

Inteligentna
osoba do prowadzenia kawal. domu w powiatowem mieście potrzebna. Odpis świadectw, fotografja, podanie wieku, warunków pod dw 1340

2 czeladników
szewckich dzielnych poszukuje zaraz. Stanisław Borowski, Koźmin. nw 3219

Poszukuję
zaraz do mego składu rzeźnickiego starszej ekspedjentki oraz wykwalifikowanego czeladnika. Jan Trylius, Gdynia, Świętojańska, dom Matuszkiewicza. nw 3227

Potrzebna
biegła maszynistka znająca dokładnie język polski i niemiecki. Zgłoszenia Kurjer rw 11 226

Dziewczyna
uczciwa, z dobremi świadectwami, kochająca dzieci może się zgłosić. Staszica 4, III. ptr., w podwórzu. Pw 4366-34,53

Sprzedawczynie inkasentki
na wysoką prowizja poszukiwane przez poważną światowa firmę. Gwarancja lub kaucja konieczna. Oferty Kurjer zdw 80 866

Indian najlepszy motocykl świata
za umiarkowaną cenę.
Centralny Skład części zamiennych — Gen. Przedstawicielstwo
„INDIAN", Warszawa, Ordynacka 13.
Pw 391-62,420

Sekretarz adwokacki
z 10 letnią praktyką poszukuje posady w majątku względnie większem przedsiębiorstwie handlowym. Zgłoszenia Kurjer zdw 80 868

Dzielny
młody pomocnik biurowy, umiejący cośkolwiek pisać na maszynie, szuka posady. Miejscowość obojętna. Łaskawe oferty Kurjer zdw 80 864

Zdolna
kasjerka ekspedjentka przyjmie posadę w zakresie gastronomicznym. Łaskawe oferty Kurjer zdw 80 859

Kuchmistrz
pierwszorzędny kawaler poszukuje posady zaraz. Oferty Kurjer zdw 80 857

Dziewczyna
uczciwa, pracowita do wszelkich prac domowych poszukuje posady od 1 września Oferty Kurjer zdw 80 906

Piekarz
młodszy, lat 24 poszukuje zaraz posady, gdzie obojętne. Zgłoszenia Kurjer zdw 80 885

Poszukuję
posady za pokojówkę lub do dziecka szyciem, haftem. Zgłoszenia Kurjer zdw 80 918

Panienka
lat 21, miła inteligentna, muzykalna, zna wszelką prace domowa, szuka posady jako zastępczyni pani domu w majątku lub podobnem. Oferty Kurjer zdw 80 920

Energiczny
b. nauczyciel, znający francuski, reemigrant żonaty, Polak-katolik, zna się na gospodarstwie rolnem, pracował w ordynacji hr. Fr. Potockiego na Podolu pomocnik rządcy, posiada b. poważne rekomendacje, błaga o prace rodaków. Adres u JWP. Z. Bergandy dla Wojciecha Poznań, Jasna 3. zdw 80 931

Magistra farmacji
długoletnia praktyka, szuka posady, najchętniej w Poznaniu. — Łaskawe zgłoszenia z warunkami do Kurjera zdw 80 507

Kucharka - gospodyni
dobrze polecona, znająca także gospodarstwo wiejskie, chów drobiu, przyjmie zaraz lub później posadę, najchętniej u starszych państwa. Oferty uprasza zdw 80 504

Młoda
mężatka przyjmie posługę od 1. 9 30. lub zaraz, najchętniej do biura Oferty Kurjer zdw 80 772

Pokojowa
sumienna i uczciwa poszukuje posady w lepszym domu od 1-go. Oferty Kurjer zdw 80 800

28 WOLNE MIEJSCA

Kwiaciarka
dobrze polecona, władająca polskiem i niemieckiem od 1 września potrzebna. Oferty do Kurjera zdw 80 198

Uczennica
potrzebna do składu rzeźnickiego. Czyż. Szamarzewskiego 28. zdw 81 123

Ekspedjentka
inteligentna i sumienna z świadectwami do restauracji potrzebna zaraz Restauracja Piotra Wawrzyniaka 13. zdw 81 137

Służąca
do wszystkiego, uczciwa i pracowita potrzebna zaraz. Św Marcin 61. zdw 81 138

Potrzebne
młode, przystojne panienki do winiarni zaraz. Adres Kurjer zdw 81 093

Do 600 złotych
zarobić może każdy (a) pisaniem nie przerywając swych prac;; Załącz złoty znaczkami poczt., otrzymasz numery okazowe i prospekty współpracy. M. Martiak, Stanisławów, Słowackiego 20. zdw 77 070

Chcesz
otrzymać posadę? Musisz ukończyć kursy fachowe korespondencyjne profesora Sekułowicza. — Warszawa, Żórawia 42 n Kursy wyuczają listownie: buchalterji, rachunkowości kupieckiej, korespondencji handlowej stenografji nauki handlu prawa, kaligrafji, pisania na maszynach, towaroznawstwa, angielskiego, francuskiego, niemieckiego pisowni oraz gramatyki polskiej. Po ukończeniu świadectwo. Żądajcie prospektów. nw 2948

Młodsza
dzielna ekspedjentka tylko z branży rzeźnickiej potrzebna. A. Wujec, Kraszewskiego 7. jw 4 463

Do 1.500 zł miesięcznie zarobią
osoby inteligentne (panowie i panie) przy zbieraniu zamówień na obligacje budowlane. Jakakolwiek gotówka zbyteczna. Zgłoszenia osobiste lub piśmienne. — Wyszyński, Poznań, Strzelecka 28 b, I. piętro, przez cały dzień. Pw 4 035-72,121

Chcesz
otrzymać posadę? Naucz się pisać na maszynie „Remington". Zapisy codziennie w firmie Block-Brun w Poznaniu, Plac Wolności 8, I. piętro. Pw 4 044-32,111

Poszukuję
natychmiast osoby, która już pracowała na maszynie pończoszniczej „Rekord" za wysokiem wynagrodzeniem. Zgłoszenia Kurjer rw 11 217

Poszukuję
zaraz bony frebłanki dla chłopca 7, z nauką do wstępnych klas, posada w mieście. Zgłaszać się zdw 80 941

Krojczy
damski, tylko pierwszorzędna i samodzielna siła, z dobremi świadectwami, znajdzie posadę w Salonie Mód w Poznaniu. Oferty z podaniem wymaganej płacy Kurjer Hw 35.

Dziewczyna
z dobremi świadectwami do wszystkiego z gotowaniem potrzebna. Grzybkowska Kręta 7 III. zdw 80 861

Zdolna
kasjerka, która pisze na maszynie zaraz potrzebna. Zgłoszenia do Kurjera zdw 80 856

Samotny
starszy pan poszukuje gospodyni inteligentnej. Oferty z podaniem wieku Kurjer zdw 80 917

Pomocnik
krawiecki na duże sztuki zaraz potrzebny. Rylski, Focha 75. zdw 80 980

Służącej
do wszelkich prac domowych poszukuję od 1 września. Zgłoszenia do p. Heimrat św. Marcin 26. II. zdw 80 927

Pomocnik
fryzjerski potrzebny. Górna Wilda 38. zdw 80 993

Zastępcy
dobrze wprowadzeni w malarstwie poszukiwani. Oferty pod „Wysoki zarobek WK. 568" Katowice, skrytka 240. nw 245

Nauczycielka - wychowawczyni
z pozwol. Kuratorjum potrzebna na wieś od 1. września do trzech chłopców w wieku od 7 do 11 lat z przygotowaniem do klasy III. Łaskawe zgłoszenia do Kurjera Poznańskiego pod zdw 81 025

Ekspedjentka
biegła w rzeźnictwie potrzebna. Niklasiewicz, Wrocławska 37. zdw 81 040

Dziewczyna
starsza, sumienna, do wszelkich prac z gotowaniem. Niklasiewicz, skład, Wrocławska 37. zdw 81 039

Instalatora - mechanika
na stałą posadę przyjmę za pożyczkę 1000 zł. lub jako wspólnika. Adres wskaże Kurjer zdw 81 046

Dziewczyna
młodsza potrzebna. Nowakowa, Strzelecka 33. zdw 80 994

Uczennice
do haftu potrzebne. Oferty Kurjer zdw 81 092

Dziewczyna
do 20 lat do prac domowych bez spania zaraz. Dudziakowa, Pocztowa 27. zdw 81 081

Panna
do dzieci, inteligentna, sumienna zdrowa i uczciwa z szyciem, haftowaniem i prasowaniem potrzebna zaraz. Zgłoszenia z podaniem życiorysu, świadectw i warunków. Drowa Truszczyńska, Kitnówko, poczta Bursztynowo, powiat Grudziądz. zdw 81 020

Kucharka
z wykwintnem gotowaniem i prasowaniem potrzebna od 1 września. Wanda Menzel, Wały Ważów 22. zdw 80 966

Posada
inkasenta woźnego w poważnem przedsiębiorstwie za kaucją 1000 — 1500 złotych gotówką zaraz do objęcia. Zgłoszenia „Pawilon", Marszałka Focha 15. zdw 81 012

Prasowaczka
na sztywną bieliznę zaraz potrzebna. Prasowalnia, ul. Jaskółcza. zdw 81 011

Bona
młoda panienka z skromnemi wymaganiami od 1 września potrzebna do 5-letniej dziewczynki. Wymagana znajomość języka niemieckiego i szycia. Kopji świadectw niezwraca się. Zgłoszenia pod adresem Drowa Kołoczkowa, Katowice, Marsz. Piłsudskiego 46 I. zdw 81 023

Służąca
zdrowa, uczciwa, czysta do wszystkiego z gotowaniem zaraz potrzebna do prowadzenia gospodarstwa domowego bezdzietnemu wdowcowi kierownikowi szkoły na wsi. Zgłosz. Kurjer zdw 1 068

Dzielną
ekspedjentkę zaraz. Rzeźnictwo Wielka 17. zdw 81 035

Fryzjerski
pomocnik potrzebny. G. Wilda 61. zdw 81 034

Apteka
w Śremie poszukuje zaraz samiennego asystenta lub młodszego magistra z praktyką. Do zgłoszenia prosze dołączyć referencje i pretensje. dw 1 336

Dla lekarza
jest wolna praktyka w mieście Wielkopolski, z wolnem mieszkaniem. Zgłoszenia do Kurjera Poznańskiego zdw 80 786

Nauczycielka
która przygotuje chłopczyka do II. ewentualnie III gimnazjalnej potrzebna na wieś. Zgłoszenia Kurjer zdw 80 633

Hafciarka
początkująca potrzebna Wskaże Kurjer zdw 80 887

Ekspedjentka
do składu rzeźnickiego z gwarancją od 1.000 — 1.500 zł zaraz potrzebna. Oferty pod „rzeźnictwo" do Ekspozytury Kurjera Poznańskiego Gdynia. nw 3 206

Uczennica
może się zgłosić zaraz. Cukiernia Słowiańska, Marsz. Focha 70. zdw 80 081

Cholewkarz
młodszy lecz samodzielny potrzebny zaraz. Zgłoszenia Marjan Parzyński, skład skór, Śmigiel (Wlkp.) ul. Lipowa 83 nw 3 201

Ucznia
i uczenicę najchętniej z prowincji przyjmie mistrz fryzjerski. Poznań, Adama Jeskego. zdw 80 813

Rządca
starszy, sumienny, jako samodzielny na 200 mórg. Oferty, warunki do Kurjera zdw 80 418

Potrzebna
jest kucharka, znająca kuchnię małopolska Zgłoszenia Kurjer zdw 80 581

2 uczni
wiek 15—16 poszukują Warsztaty mechaniczne Górczyn, Szosa Okrężna, Semik. zdw 80 618

Lekarz
poszukuje wykwalifikowanej siostry do noworodka. Warunek ukończony kurs i praktyka. Zgłoszenia z podaniem wymaganej pensji Kurjer zdw 80 613

Zarobek
stały, dla wymownych pań, panów mieście na prowincji. „Atlantic", Pl. Sapieżyński 4. zdw 80 726

Fryzjerka
kursistka potrzebna. Matejki 1. zdw 80 840

Uczenica
do branży skórzano-galanteryjnej i artykułów podróżnych potrzebna od 1. 9. Zgłoszenia piśmienne W. Stefański, Stary Rynek 53/54. zdw 80 830

Służąca
do wszystkiego która dobrze gotuje i prasuje do samotnej osoby od 1. 9. 1930 r. może się zgłosić wraz z odpisami świadectw do Kurjera Poznańskiego zdw 80 821

Fryzjerka
pierwszorzędna potrzebna. Tadeusz Kałużny, Dabrowskiego 41a zdw 80 499

DZISIAJ W KINIE

Apollo: „Odszczepieniec".
Aurora: „Bohater szpady i krwi".
Corso: „Korsarze puszczy".
Edison: „Djablica z Trypolisu".
Haria: „Gilotyna".
Metropolis: „Zdobywca serc".
Odeon: „Przy kominku".
Renaissance: „Harry Peel 6 tygodni wśród apaszów".
Słońce: „Szalona Księżna".
Stylowe: „Małżeństwo na złość".
Wilsona: „Ostatni rozkaz".

Humor zagraniczny

= Możesz mnie poczęstować cygarem?
= Niestety! Mam tylko to, które obecnie palę i drugie, które zapalę później!

(Lond. Opinion). S. F.

Przedpłata na wrzesień 1930, za oba wydania razem włącznie tygodniowego dodatku ilustr. „Ilustracja Poznańska" i „Nowiny Sportowe" w Poznaniu w eksped zł 4.00, w agencjach w mieście zł 4.50, z odnoszeniem do domu w Poznaniu zł 4.70, z odnoszeniem przez poczte poza Poznaniem miesięcznie zł 4.94 kwartalnie zł 14.80, pod opaską w Polsce zł 9.00 pod opaską w innych krajach zł 11.00. W razie wypadków spowodowanych siłą wyższą przeszkód w zakładzie, strajków i t. p. wydawn. nie odpowiada za dostarczenie pisma, a abonenci nie mają prawa domagania się niedostarczonych numerów lub odszkodowania.

Ogłoszenia na stronie 6-łamowej 30 gr, na stronie 4-łamowej przy końcu tekstu redakcyjnego 75 gr, na stronie czwartej 120 gr, na stronie drugiej 150 gr, przed wiadomościami potocznemi 240 gr od 1-łamowego milimetra. Ogłoszenia skomplikowane oraz z zastrzeżeniem miejsca 20% nadwyżki. Ogłoszenia do wydania porannego przyjmujemy do godz. 18.30, w nagłych wypadkach do godz. 22 u stróża, do wydania wieczornego do godz. 10, w dni przedświąt. do godz. 9 przedpołudn. Drobne ogłoszenia: słowo napisowe (tłuste) 30 gr, każde dalsze słowo 20 gr. Za różnice między zestawem a wysokością ogłoszenia, powstałe wskutek matrycowania, wydawnictwo nie odpowiada.

W wydaniach wielkoświątecznych i uroczystościowych poprzedza normalną codzienną część numeru z reklamami i ogłoszeniami, materjał poświęcony danej uroczystości

Telefony do Redakcji i Administracji: 4461, 1476, 3307, 3524, 4072, 2305, w niedziele, święta i nocą tylko 1476 i 3524. = P. K. O. Poznań, nr. 200 149